

Naslov izvornika

П. Д. Успенский
ЛЕКЦИИ ПО КОСМОЛОГИИ
АО “Комплект”, Санкт-Петербург, 1995.

PETAR USPENSKI

PREDAVANJA
IZ
KOZMOLOGIJE

S ruskog prevela
MIRJANA GRBIĆ

Urednik
VLADIMIR MEDENICA

Beograd, 2007

Predavanja iz kozmologije

Ovdje objavljeni tekstovi uzeti su iz rukopisa Petra D. Uspenskog, koje je koristio na predavanjima. Ti se tekstovi sada nalaze u knjižnici Yale sveučilišta u Sjedinjenim Američkim Državama.

Prava tri predavanja, predstavljena u vidu rukopisa, posjeduju karakterističnu osobnost knjiga Uspenskog: svaka glava počinje lakonski izloženim i jasnim planom.

Međutim, posljednja tri predavanja u rukopisu, pod naslovom „Četvrto predavanje“, takav plan nemaju. Ali na osnovi iskustva onih koji su slušali ta predavanja poznato je da su ona održana kao posljednja tri predavanja. Upravo u tom obliku se onda sada nude čitatelju zajedno s kratkim planovima izlaganja.

U prilogu se objavljuje šesto predavanje iz kozmologije, koje nije ušlo u tekst engleskog izdanja knjige Psihologija moguće evolucije čovječanstva (P.D. Ouspenski, Psychology of the Possible Evolution of Mankind, Routledge & Kegan Poul Ltd, London, 1957) na osnovu koga je Dušica Milojković uradila prijevod na srpski jezik 1997. godine (P.D. Ouspenski, Psihologija moguće evolucije čovječanstva (Uvod u učenje Gurđijeva) OPUS, Beograd).

PRVO PREDAVANJE

Čovjek i svemir

Fundamentalni zakon svemira. – Zakon tri principa, ili tri sile – Nužnost triju sila za nastanak pojave. – Treća sila. – Zašto ne vidimo treću silu? – Tri sile u drevnim učenjima. – Stvaranje svijeta voljom Apsolutnog. – Lanac svjetova, ili zrak stvaranja. – Broj zakona u svakom od svjetova.

Svaki filozofski sistem i svaki istraživač, koji ozbiljno razmišlja, u određenoj fazi rada ili razvoja dolazi do zaključka da je čovjeka nemoguće izučavati bez izučavanja svemira, baš kao što je nemoguće izučavati svemir bez izučavanja čovjeka. Čovjek je – slika svijeta. Njega su stvorili isti zakoni koji su stvorili svijet u cjelini. Kada saznaje i poima sebe, čovjek saznaje i poima cijeli svijet sve zakone koji stvaraju svijet i upravljaju njime. Istovremeno, izučavajući svijet i zakone koji njime upravljaju, on saznaje i poima zakone koji rukovode samim čovjekom. Zato treba istaknuti da je neke zakone lakše razumjeti i usvojiti, zahvaljujući izučavanju objektivnog svijeta, dok se drugi mogu razumjeti samo izučavanjem sebe. Prema tome, izučavanje svijeta se treba odvijati paralelno s izučavanjem čovjeka i tada će jedno pomagati drugom.

U vezi s pojmom „svijet“ treba od samog početka naglasiti da postoje mnogi svjetovi i da mi ne živimo u jednom svijetu, već u nekoliko. To nije lako prihvatiti, stoga što se u običnom jeziku riječ „svijet“, upotrebljava u jednini. Oblik množine – „svjetovi“, upotrebljava se samo da bi se naglasila ista misao ili izrazila ideja o raznim svjetovima koji postoje paralelno. U našem jeziku nema ideje svjetova koji se prožimaju jedan u drugom. Pa ipak, ideja da živimo u različitim svjetovima

označava upravo svjetove koji se nalaze jedan u drugom, a s kojima se mi nalazimo u različitim odnosima.

Ako želimo odgovoriti na pitanje „što je svijet ili što su svjetovi u kojima živimo“, najprije se trebamo zapitati što nazivamo nama najbližim svijetom, svijetom za nas u najneposrednijem smislu.

Definitivno trebamo odgovoriti da naziv „svijet“ dajemo svijetu ljudi, čovječanstvu, čiji smo i sami dio. Ali u isto vrijeme čovječanstvo je nerazdvojni dio organskog života na zemlji, dakle, pravilnije bi bilo reći da nam je najbliži svijet – *organski život* na Zemlji, svijet ljudi, životinja i biljaka.

Ali organski život je također smješten u drugi svijet. Što je u tom slučaju, svijet za organski život?

Na to možemo reći da organski život na našoj planeti predstavlja sama planeta Zemlja.

Ali i Zemlja se nalazi u jednom od svjetova. Što je onda taj svijet za Zemlju?

Svijet za Zemlju je svijet planeta Sunčevog sistema, čiji je dio i ona sama.

A što bi bio svijet za sve planete zajedno? Razumije se, *Sunce*, ili područje pod njegovim utjecajem. Sunčev sistem, čiji su dio – same planete.

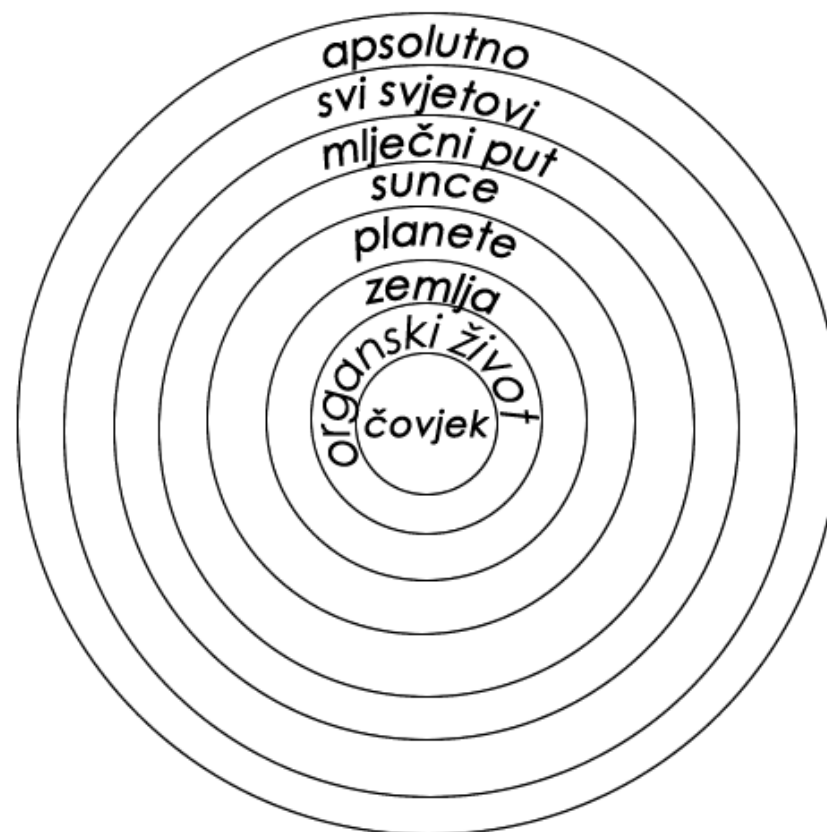
Za Sunce, pak, svijet je – naš svijet zvijezda ili *Mliječni put*.

Zatim, s astronomskog stajališta, može se pretpostaviti postojanje svjetova, koji se nalaze na ogromnom udaljenostima jedni od drugih, u prostoru „*svih svjetova*“. Dakle, svi svjetovi zajedno – predstavljaju svijet za Mliječni put.

Odmah zatim, prešavši već na filozofske zaključke, možemo reći da „svi svjetovi“ trebaju činiti nama nekakvu nedokučivu i nepoznatu *Cjelinu* ili *Jedinstvo*, ili Sve možemo nazvati Apsolutnim ili Nezavisnim, zato što ono, uključujući i sebe sve, ni od čega ne zavisi. To je svijet za „sve svjetove“. S logičke točke gledanja, izvjesno se takvo stanje stvari može zamisliti, u kome Sve čini jedinstvenu Cjelinu. Takva Cjelina je, naravno, Apsolutno, a to znači Nezavisno, zato što je Sve – beskonačno i nedjeljivo. Apsolutno predstavlja takvo stanje stvari u kome Sve oblikuje jedinstvenu cjelinu – to je nešto poput prvobitnog

stanja stvari, iz koga se putem dijeljenja i modifikacije nastaju razlike u pojavama koje vidimo.

Čovjek živi u svim svjetovima, ali na razne načine (vidi crtež 1).

Crtež 1.

Svijetovi u kojima živi čovjek

To znači da se čovjek nalazi pod utjecajem svog neposrednog i najbližeg svijeta, čiji dio i sam predstavlja. Ali na čovjeka djeluju i udaljeniji svjetovi, i to kako neposredno, tako i preko drugih, međusvijetova. Ali njihov utjecaj smanjuje se proporcionalno udaljenosti ili porastu razlika između njih i čovjeka. Kao što će se kasnije vidjeti, do čovjeka ne dopire direktan utjecaj Apsolutnog. Ipak, utjecaj svijeta koji slijedi za Apsolutnim i utjecaj zvijezda, Sunca i planeta sasvim su očigledni u čovjekovom životu iako su mnogi od njih, naravno, znanosti nepoznati.

Prije nego što prijeđemo na razmatranje ovih pojava, vratit ćemo se fundamentalnom zakonu, koji stvara ove pojave u svoj njihovoj raznolikosti ili jedinstvu svih svjetova.

To je zakon tri principa, ili tri sile. Svaki fenomen, ma kakvih razmjera bio i u ma kakvom svijetu se manifestirao, molekularni ili kozmički, uvijek je rezultat kombinacija ili susreta tri različite ili suprotne sile. Suvremena misao shvaća neophodnost dviju sila za nastanak fenomena: sila i protudjelovanje, pozitivan i negativan magnetizam, pozitivan i negativan elektricitet, muške i ženske stanice, i tako dalje. Ali čak niti dvije takve sile ne vide se uvijek i ne vide se svugdje. O trećoj, pak, sili, pitanje nikada nije postavljeno, a ako je i postavljeno, jedva da ga je tko čuo.

U skladu s pravim, točnim ili objektivnim znanjem, jedna ili dvije sile nikada neće proizvesti pojavu. Prisustvo tri sile je neophodno, jer samo pomoću treće sile prve dvije mogu biti u stanju da u ovom ili onom području stvore ono što može biti nazvano pojavom.

Učenje o tri sile je korijen svih drevnih sistema. Prva sila naziva se aktivnom ili pozitivnom; druga – pasivnom ili negativnom; treća – neutralizirajućom. Ali – to su samo nazivi, kako su u stvarnosti sve ove tri sile podjednako aktivne tako se tek u točki svog susreta pokazuju kao aktivna, pasivna i neutralna, tj., samo u odnosu jedna prema drugoj u određenom trenutku. Prve dvije sile su nam više ili manje poznate, treća sila, pak, ponekad može biti otkrivena kako u točki dodira sila, tako i u posredničkoj funkciji ili rezultatu. Ali,

generalno i u većini, treća sila nije baš dostupna za direktno uočavanje i razumijevanje. Uzrok tome treba tražiti u funkcionalnim ograničenjima obične psihičke aktivnosti i u osnovnim kategorijama našeg opažanja svijeta fenomena, to jest, u našem osjećanju prostora i vremena, koje je posljedica tih ograničenja.

Ljudi nisu u stanju da u prostoru uoče četvrtu dimenziju.

Ipak, proučavajući sebe, ispoljavanje svojih misli, svijesti, svoju aktivnost, navike, želje i sl., čovjek može naučiti promatrati i vidjeti djelovanje tih triju sila. Idemo, na primjer, zamisliti da čovjek želi raditi na sebi kako bi promijenio neke crte svog karaktera te postigao viši nivo bića. Njegova želja, inicijativa – je aktivna sila. A inertnost njegovog psihičkog života sa težnjama suprotnim njegovoj pobudi je pasivna ili negativna sila. Te dvije sile ili uravnotežavaju jedna drugu, ili jedna od njih pobjeđuje drugu, ali je istovremeno ta sila previše slaba za nekakvo daljnje djelovanje. U tom slučaju, dvije će se sile, apsorbirajući jedna drugu, vrtjeti jedna oko druge bez ikakvog rezultata. Čovjek može osjećati želju i inicijativu, ali cjelokupnu tu inicijativu apsorbira borba sa čovjekovom tromašću i zaostalošću života, te mu zato ništa ne preostaje za cilj, za kojim osjeća poticaj. I tako će biti sve dok se ne pojavi treća sila, recimo, u obliku novog znanja, koja će trenutačno demonstrirati prednosti, moguće rezultate ili nužnost rada na sebi, održavajući na taj način i pojačavajući prvu inicijativu. Oslanjajući se na pomoć treće sile inicijativa pobjeđuje silu inercije i u čovjeku se pojavljuje energija za kretanjem u željenom smjeru.

Primjeri djelovanja triju sila u trenutku pojave treće sile mogu se naći u svim manifestacijama psihičkog života, u svim fenomenima života ljudskih društava i čovječanstva u cjelini, u svim pojavama prirode koja nas okružuje.

Ali za početak je dovoljno utvrditi opći princip: svaki fenomen, bilo kakvih razmjera, neizbježno predstavlja ispoljavanje triju sila; jedna ili dvije sile ne mogu vršiti utjecaj, i ako u nečemu vidimo zadržavanje, beskrajno kolebanje bez ijednog pomaka s mjesta, možemo reći da u tom slučaju

nedostaje treća sila. Kad nastojimo shvatiti ovu misao, pri tome ne smijemo zaboravljati da ljudi nisu u stanju vidjeti pojave kao izraz triju sila, zato što je nemoguće vidjeti objektivan svijet u subjektivnom stanju svijesti. U fenomenalnom svijetu, vidimo subjektivno, u pojavama vidimo djelovanje samo jedne ili dviju sila. Kada bismo u svakoj pojavi mogli pronaći djelovanje tri sile, vidjeli bismo svijet onakvim kakav on jeste, tj., stvari po sebi; ali ovdje treba imati na umu da pojava, koja izgleda jednostavna, može u stvari, da bude vrlo složena, tj., može biti rezultat vrlo složene kombinacije trijada. Ali mi znamo kako ne možemo vidjeti svijet onakvim kakav on jest. To bi nam trebalo pomoći pri razumijevanju zašto ne uspijevamo vidjeti treću silu. Treća sila pripada stvarnom svijetu. A svijet koji mi vidimo, subjektivni ili svijet fenomena, posjeduje samo relativnu realnost i u svakom slučaju izgleda nedovršen, s obzirom da mi vidimo samo njegov dio.

Ali vraćajući se svijetu u kojem živimo, sada možemo reći da u Apsolutnom, kao i sada, djeluju tri sile: aktivna, pasivna i neutralizirajuća. Međutim, zbog same prirode Apsolutnog sve one predstavljaju u njemu jednu cjelinu, i te tri sile također čine jedinstvenu cjelinu. Štoviše, oblikujući jednu nezavisnu cjelinu, tri sile imaju potpunu i slobodnu volju, punu svijest, potpuno razumijevanje sebe i svijeta onoga što one izvršavaju.

Ideja o jedinstvu tri sile u Apsolutnom čini osnovu mnogih drevnih učenja: o jedinstvenoj i nedjeljivoj volji. Trojici, o Trimurti – Brahma, Višnu, Šiva, itd.

Tri sile apsolutnog, koje čine jedinstvenu cjelinu, dijele se u sjedinjenju prema vlastitoj volji i vlastitoj odluci; u točkama spajanja one proizvode fenomene ili „svjetove“. Ti svjetovi, stvoreni voljom Apsolutnog, u potpunosti zavise od njegove volje, u svemu što se tiče njihove vlastite egzistencije. U svakom od tih svjetova djeluju tri sile (vidjeti crtež 2).

Crtež 2. Zakon tri sile.

Svijet

1.

Svijet prvog reda – Apsolutno.

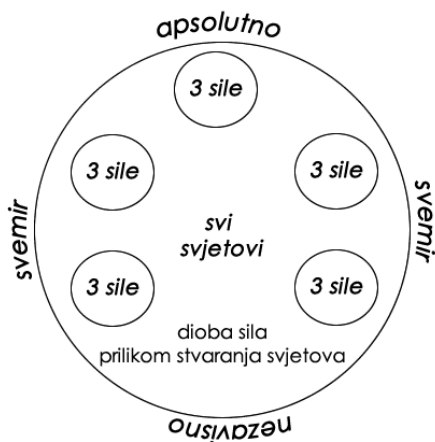
Jedinstvo

Tri sile u jednoj volji formira nezavisnu cjelinu, označenu kao svijet 1. u skladu s brojem zakona, kojima se ono podčinjava; u ovom slučaju – volji Apsolutnog.

Međutim, kako niti jedan od tih svjetova nije cjelina, već samo dio, tri sile tamo ne predstavljaju jedinstvenu cjelinu. Sada su to tri volje, tri svijesti, tri jedinstva. Svaka od te tri sile sadrži u sebi mogućnost tri sile, ali u točki susreta ispoljava samo jedan princip – aktivan, pasivan ili neutralizirajući. Zajedno, te tri sile oblikuju trijadu koja proizvodi nove fenomene. Ali to je već druga trijada, različita od one koja je bila u Apsolutnom, gdje su sve tri sile činile nedjeljivu cjelinu i

imale jedinstvenu volju i jedinstvenu svijest. Sada, u svjetovima drugog reda tri sile su podijeljene i točke susreta imaju drugačiju prirodu. U Apsolutnom trenutak i točka susreta sile definiraju se njihovom jedinstvenom voljom. U svjetovima drugog reda, gdje nje više nema, već postoje tri volje, svaka polazna točka susreta određuje se kao posebna volja, nezavisna od drugih, i zato je sama točka susreta slučajna ili mehanička. Volja Apsolutnog stvara svjetove drugog reda i upravlja njima; ali ona ne upravlja njihovim vlastitim radom na stvaranju u kojem se pojavljuje mehanički element.

Zamislamo Apsolutno u vidu kruga, u kojem se nalazi puno drugih krugova, svjetova drugog reda. Uzmimo jedan od tih krugova. Apsolutno je ovdje označeno brojem 1, zato što tri sile čine u njemu jednu cjelinu, dok su manji krugovi označeni brojem 3, zato što su u svijetu drugog reda tri sile već podijeljene (vidjeti crtež 3).

Crtež 3.
Zakon tri sile.

Svijet 3.
Svijetovi drugog reda – svi svjetovi.

Rađanje zakona Svemira. U skladu s brojem zakona, kojima se podčinjava svijet, on je označen kao svijet 3.

Tri podijeljene sile u svjetovima drugog reda, susrećući se u svakom od ovih svjetova, stvaraju nove svjetove trećeg reda. Uzmimo jedan od takvih svjetova. Svjetovi trećeg reda, koje su stvorile tri sile koje djeluju napola mehanički, više ne zavise od jedinstvene volje Apsolutnog, već su podčinjene još i trima mehaničkim zakonima. Ti svjetovi, koje su proizvele tri sile i, pošto su stvoreni, ispoljavaju svoje vlastite nove tri sile (vidjeti crtež 4).

Crtež 4.
Zakon tri sile.

Svijet 6.
Svijetovi trećeg reda – sve zvijezde.

U skladu s brojem zakona, kojima se podčinjava svijet, on je označen kao *svijet 6*.

Dakle, sila koje djeluju u svijetu trećeg reda ima točno šest. Na dijagramu je krug trećeg reda označen brojem 6 (tj. $3 + 3$). U tim svjetovima stvaraju se svjetovi novog, četvrtog reda. U svjetovima četvrtog reda djeluju tri sile drugog reda, šest sila svijeta trećeg reda i tri sile vlastitog reda, ukupno dvanaest (vidjeti crtež 5).

Crtež 5.
Zakon tri sile

Svijet 12.

Svijet četvrtog reda – Sunce (Sunčani sistem).

U skladu s brojem zakona, kojima se podčinjava svijet, on je označen kao svijet 12.

Uzet ćemo jedan od tih svjetova i označiti ga brojem 12 ($3 + 6 + 3$).

Kako se ti svjetovi podređuju većem broju zakona, oni još više zaostaju za jedinstvenom voljom Apsolutnog i još više su mehanički. Svjetovima, koji se stvaraju unutar tih svjetova, upravljaju dvadeset četiri sile ($3 + 6 + 12 + 3$) (vidi crtež 6).

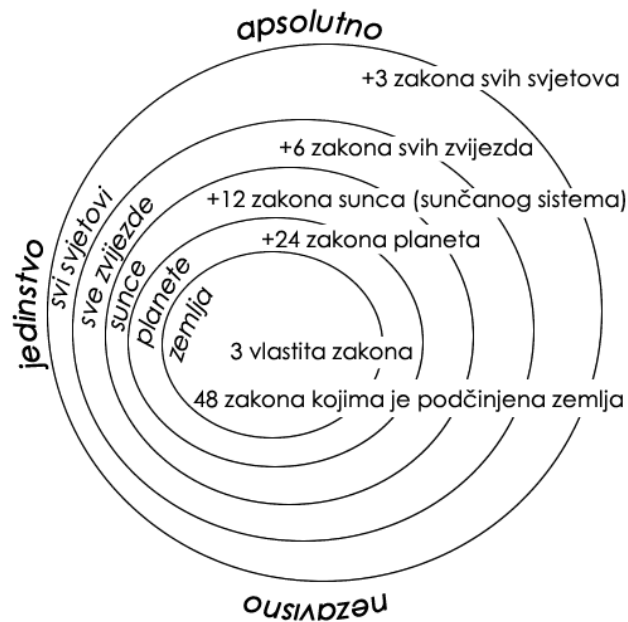
Crtež 6.
Zakon tri sile.

Svijet 24.

Svijet petog reda – sve planete.

U skladu s brojem zakona, kojima se podčinjava svijet, on je označen kao svijet 24.

Svjetovima, stvorenim u tim svjetovima, upravlja četrdeset osam sila. Taj broj se izvodi na sljedeći način: tri sile svjetova koji slijedi odmah za Apsolutnim, šest sila svijeta koji dolazi potom, dvanaest sila sljedećeg svijeta, dvadeset četiri onoga koji za njim slijedi i tri vlastite sile – svega četrdeset osam (vidjeti crtež 7).

Crtež 7. Zakon tri sile.

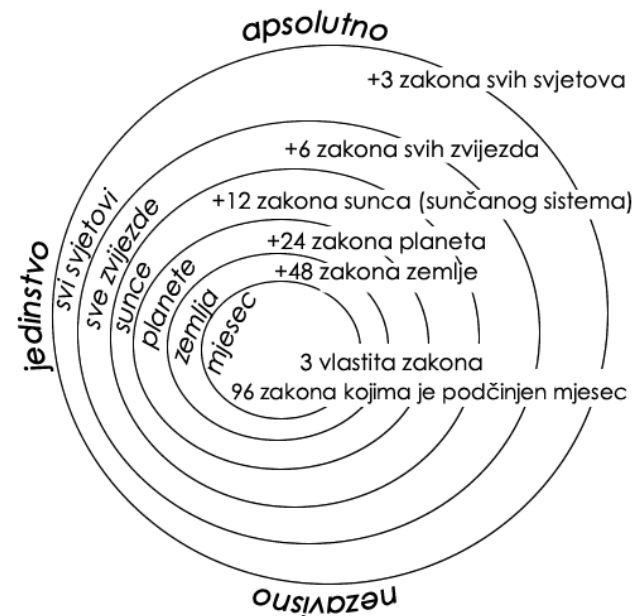
Svijet 48.

Svijet šestog reda – Zemlja.

U skladu s brojem zakona, kojima se podčinjava svijet, on je označen kao svijet 48.

Svjetovi, izgrađeni unutar svjetova 48, imat će devedeset šest rukovodećih sila (3 + 6 + 12 + 24 + 48 + 3). Svjetovima

sljedećeg reda, ukoliko ih bude, upravljat će sto devedeset dvije sile, itd. (vidjeti crtež 8).

Crtež 8. Zakon tri sile.

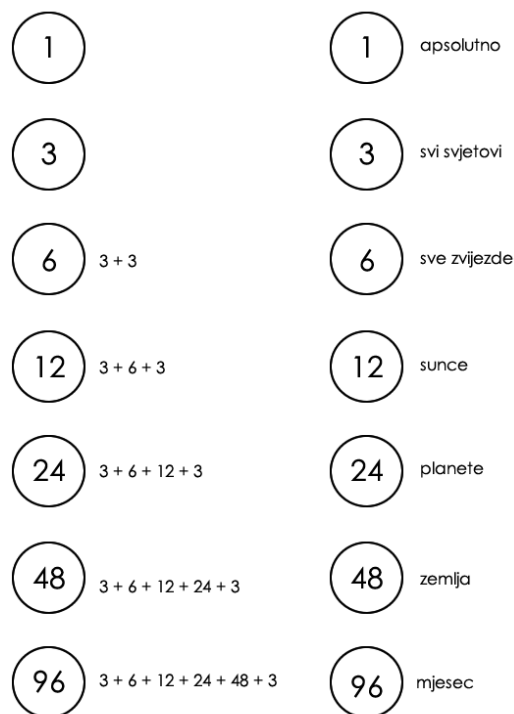
Svijet 96

Svijet sedmog reda - Mjesec

U skladu s brojem zakona, kojima se podčinjava svijet, on je označen kao svijet 96

Ako uzmemo jedan od mnogih svjetova, stvorenih u Apsolutnom, tj. svijet 3, to će biti svijet koji predstavlja ukupan broj zvjezdanih svjetova nalik na Mliječni put. Uzmimo svijet 6 neka on bude jedan od svjetova stvorenih unutar svijeta 3,

točnije – skupina zvijezda koju nazivamo Mliječni put. Ispostavit će se da je svijet 12 jedna od zvijezda tog Mliječnog puta, naše Sunce. Svijet 24 jeste svijet planeta, tj. – sve planete Sunčevog sistema. Svijet 48 je svijet Zemlje, svijet 96 – Mjesec. Kad bi Mjesec imao satelit, taj satelit bio bi svijet 192, i tako dalje (vidjeti crtež 9).

Crtež 9.

Zrak stvaranja prema zakonu tri sile.

Lanac svjetova, u kome su karike – Apsolutno, svi svjetovi, sve zvijezde, Sunce, planete, Zemlja, i Mjesec – predstavljaju zrak stvaranja, u kome otkrivamo i sebe. Zrak stvaranja predstavlja svijet u za nas najširem smislu riječi. Razu7mije se, pojam „Zrak stvaranja“ ne sadrži cjelokupno

značenje riječi „svijet“, jer Apsolutno određuje početak mnoštva i, možda, beskonačnog mnoštva raznolikih svjetova, od kojih svaki započinje novi, poseban zrak stvaranja. Nadalje, svaki od tih svjetova sadrži u sebi mnogo svjetova koji predstavljaju daljnju podjelu zraka; i opet od tih svjetova biramo samo jedan – Mliječni put. Mliječni put se sastoji od mnoštva zvijezda, ali od tog mnoštva mi biramo jedan – sunce, svijet koji nam je najbliži, od koga neposredno zavisimo, u kojem živimo, krećemo se i boravimo. Svaka od svih drugih zvijezda označava novu podjelu zraka, ali mi ne možemo proučavati sve te zrake, kao što proučavamo zrak u kojem se sami nalazimo. Osim toga, unutar sunčevog sistema svijet planeta je nama najbliži, a u tom svijetu najbliža nam je planeta Zemlja, na kojoj živimo. Nema potrebe, pa ni mogućnosti da proučavamo druge planete onako, kako izučavamo Zemlju. Dovoljno je da ih uzmemo sve zajedno, tj. u znatno manjoj proporciji, nego što se bavimo Zemljom. Broj sila u svakom svijetu – 1, 3, 6, 12, itd. – ukazuje na broj zakona, kojima se podčinjava dati svijet.

Što je u datom svijetu manje zakona, to je on bliži volji Apsolutnog; što je u njemu više zakona, to je više mehaničnosti i utoliko je on više udaljen od volje Apsolutnog. Mi živimo na zemlji, u svijetu kojem je nadređeno četrdeset osam klasa zakona, tj. vrlo daleko od volje Apsolutnog, u vrlo mračnom i dalekom kutku svemira.

Na sličan način Zrak stvaranja pomaže nam da odredimo i shvatimo naše mjesto u svijetu. Ipak, za sada nismo došli do pitanja o utjecajima. Da bi se utvrdila razlika između utjecaja raznih svjetova, potrebno je da bolje usvojimo zakon Trojke, a potom još jedan fundamentalni zakon – Zakon oktava, ili Zakon sedmice.

Isto tako, moramo znati da organski život na Zemlji, koji je naš prvi svijet, ne ulazi u lanac svjetova koji čine Zrak stvaranja. Organski život se nalazi na Zemlji. To je svojevrsni omotač koji pokriva Zemlju i, kao što ćemo vidjeti kasnije, u Zraku stvaranja on ima određen cilj.

DRUGO PREDAVANJE

Zrak stvaranja

Zrak stvaranja i njegov nastanak iz Apsolutnog. – Proturječnost znanstvenih pogleda. – Mjesec – kraj Zraka stvaranja. – Volja Apsolutnog. – Ideja čuda. – Naš položaj u svemu. – Mjesec se hrani organskim životom. – Utjecaj Mjeseca i oslobađanje od utjecaja Mjeseca. – Različita „materijalnost“. – Vibracije se usporavaju proporcionalno udaljenosti od Apsolutnog. – Sedam vrsta materije. – Fragmenti drevnih učenja. – Izučavanje relativnosti. – Gdje se nalazi Zemlja? – Tri sile i kozmička svojstva materije. – Atomi složenih materija. – Definiranje materije u skladu sa silama koje se kroz nju manifestiraju. – „Ugljik“, „kisik“, „dušik“ i „vodik“. – Tri sile i četiri materije.

Da bi se shvatila struktura svemira, započet ćemo od toga što ćemo svemir tretirati kao jedan trodimenzionalni svijet. Smatrat ćemo da je svemir svijet koji se sastoji od materije i u kome djeluju raznorazne sile u najjednostavnijem i najelementarnijem smislu tih riječi. Pitanje o drugim, višim dimenzijama, najnovije znanstvene teorije o materiji i energiji, a također i o prostoru i vremenu, kao i druge pojmove i kategorije saznanja svijeta, koji nisu poznati suvremenoj nauci – sve to razmotrit ćemo kasnije u daljnjem toku izlaganja.

Prije svega, svijet u kojem živimo trebamo zamisliti u vidu dijagrama Zraka stvaranja, počevši od Apsolutnog pa sve do Mjeseca (Vidjeti crtež 10).

Crtež 10.
Zrak Stvaranja

Na prvi pogled Zrak stvaranja može izgledati prilično elementarni plan svemira. Međutim, prema tome kako čovjek napreduje u njegovom izučavanju, postaje očigledno da se pomoću tog jednostavnog plana može usuglasiti i objediniti veliki broj svakakvih konfliktnih pogleda na svijet: filozofskih, znanstvenih i religioznih. Ideja Zraka stvaranja pripada drevnom znanju i mnogi nama poznati naivni geocentrični sistemi svemira predstavljaju ili nekompetentno objašnjenje ideje Zraka stvaranja, ili pak, deformiranje te ideje zbog njenog doslovnog i nepotpunog razumijevanja. Zaslužuje pažnju i to da ideja Zraka stvaranja i njegovog rasta iz Apsolutnog proturječi nekim suvremenim podjelama. Uzmimo, na primjer, njegov dio: Sunce, Zemlja, Mjesec. Prema raširenom shvaćanju, Mjesec je hladno, mrtvo nebesko tijelo koje je nekada sličilo na Zemlju, tj., imalo je unutarnju toplinu, a u još ranijem periodu bilo je rastopljena masa, poput Sunca.

Prema tim pogledima, Zemlja je nekada bila ista kao i Sunce, ona se također postepeno hladi i prije ili kasnije pretvorit će se u ohlađenu masu, poput Mjeseca, Obično se pretpostavlja da se i Sunce hladi i da će s vremenom postati nalik na Zemlju, a još kasnije – na Mjesec. Mnogi ljudi misle da je to znanost.

Prije svega, razumije se, treba znati da se takav pogled ne može nazvati znanstvenim u strogom smislu te riječi, jer u znanosti, i to upravo u astronomiji, ili, točnije, u astrofizici, postoji mnogo proturječnih hipoteza i teorija, pri čemu se nijedna od njih ne temelji na ozbiljnim osnovama. Ali taj pogled ostaje najrašireniji, on je postao pogled suvremenog čovjeka na svijet u kojem živimo.

Ideja Zraka stvaranja i njegovog rasta iz Apsolutnog proturječi opće prihvaćenim pogledima našeg vremena.

Prema toj ideji, Mjesec je tek rođena planeta, koja se još nije u potpunosti razvila. Ona postepeno postaje toplija i s vremenom (ako razvoj Zraka stvaranja bude povoljan) postat će nalik na Zemlju i dobit će vlastiti satelit – novi Mjesec. Nova karika bit će pridodana Zraku stvaranja. Zemlja se ne hladi. Ona postaje sve toplija i s vremenom će početi sličiti na Sunce. Sličan proces promatramo, na primjer, u sistemu Jupitera, koji za svoje satelite predstavlja sunce.

Izvodeći zaključak iz svega prethodno rečenog o Zraku stvaranja, koji ide od svijeta, 1 do svijeta 96, treba dodati da brojevi, kojima se označavaju svjetovi, ukazuju na broj sila ili klasa zakona koji upravljaju svjetovima o kojima je riječ. U Apsolutnom tri sile predstavljaju cjelinu i postoji samo jedan zakon – jedinstvena i nezavisna volja Apsolutnog. U sljedećem svijetu, gdje su sile podijeljene, postoje tri sile, tri klase zakona. U svijetu koji slijedi za njima, ima ih šest, zatim dvanaest, itd. U našem svijetu, to jest na Zemlji, djeluje četrdeset osam klasa zakona kojima smo podčinjeni i koji upravljaju cjelokupnim našim životom.

Kada bismo živjeli na Mjesecu, nama bi vladalo devedeset šest klasa zakona, i tada bi naša aktivnost bila još više mehanička nego što je sadašnja.

Kao što je već rečeno, volja Apsolutnog ispoljava se samo u svijetu koji je ono stvorilo unutar sebe, tj. u svijetu 3; neposredna volja Apsolutnog ne dopire do svijeta 6 i ispoljava se u njemu samo u formi mehaničkih zakona. I dalje, u svjetovima 12, 24, 48 i 96 volja Apsolutnog ima sve manje i manje mogućnosti da se izrazi. To znači da u svijetu 3 Apsolutno stvara nešto poput općeg plana ostatka svemira, koji se dalje razvija mehanički. Volja Apsolutnog ne može se očitovati u sljedećim svjetovima izvan ovog plana i, očitujući se u skladu sa planom, prima formu mehaničkih zakona. To znači da bi Apsolutno, kada bi poželjelo očitovati svoju volju, recimo, u našem svijetu, unatoč njegovim mehaničkim zakonima, moralo uništiti sve međusvijetove koji se nalaze između njega i našeg svijeta.

Postoji jedna školska anegdota. Neki student na posljednjim ispitima nikako nije uspijevaao shvatiti ideju svemoći Božje.

- Pa navedi mi primjer nečega što ne bi mogao uraditi Gospod – kaže svećenik ispitivač.

- Ništa lakše. – Čak ni Gospod ne može dvojkom (najslabija karta, op. p) pobijediti asa.

Što može biti jasnije od ovoga?

U ovoj glupoj priči više je smisla nego li u tisuću teoloških rasprava.

Pravila su srž igre. Kršenje pravila bi povukla za sobom uništenje igre. Apsolutno se ne može miješati u naš život niti unositi bilo kakve duge posljedice osim prirodnih posljedica onih uzroka koje smo sami stvorili ili koje su za nas stvorile slučajnosti, kao što je nemoguće dvojkom pobijediti asa. Turgenjev je negdje napisao kako se sve uobičajene molitve mogu svesti na jednu: „Bože, učini da dva puta dva ne bude četiri“. To je isto kao i as u adutu onog studenta.

Ideja čuda, shvaćena kao kršenje zakona one volje, koja ih je stvarala, proturječi ne samo zdravom razumu, već i samoj ideji te volje. Čudo može biti samo očitovanje (izražavanje)

zakona koji su čovjeku ili nepoznati, ili se sreću krajnje rijetko. To znači da je čudo – očitovanje u nekom svijetu zakona višeg svijeta.

Mi smo na Zemlji jako udaljeni od volje Apsolutnog, od nje nas odvaja četrdeset osam klasa mehaničkih zakona. Ako bismo se oslobodili polovice tih zakona, našli bismo se pod vlašću samo dvadeset četiri klasa zakona, tj. da se podčinjavamo zakonima svijeta planeta; tada bismo se za jedan stupanj približili Apsolutnom i njegovoj volji. Kada bismo se oslobodili polovine preostalih zakona, našli bismo se pod utjecajem zakona Sunca (dvanaest), prema tome, bili bismo bliži Apsolutnom za još jedan stupanj. Kada bismo se oslobodili polovine preostalih zakona, došli bismo pod vlast zakona svijeta Zvijezda (šest) i samo jedan stupanj dijelio bi nas od neposredne volje Apsolutnog.

Dakle, čovjekove mogućnosti leže u postepenom oslobađanju mehaničkih zakona.

Može li se definirati tih četrdeset osam zakona kojima se podčinjava čovjek?

I da, i ne. Ispitivanje četrdeset osam klasa zakona, koji upravljaju čovjekom, ne može biti apstraktno, kao proučavanje astronomije; oni se mogu proučavati jedino ako ih pratimo u sebi i oslobađamo se od njih. U početku čovjek treba jednostavno shvatiti da je bez ikakve neophodne potrebe podčinjen tisućama beznačajnih, ali zamornih zakona, koje su za njega stvorili drugi ljudi a i on sam. Ako ih se pokuša osloboditi, uvidjet će da za to nema snage. Dugotrajni pokušaji ka stjecanju slobode, omogućit će čovjeku da se uvjeri u svoj položaj roba. Zakoni kojima je podčinjen čovjek, mogu se jedino proučavati u borbi s njima, u pokušajima da se od njih oslobodi. Ali čovjek treba puno toga znati da bi se uspio osloboditi nekog zakona, a da umjesto njega ne stvori drugi.

Klase zakona i njihove forme razlikuju se u zavisnosti od pozicije, koju zauzimamo u odnosu na Zrak stvaranja.

U našem sistemu je kraj Zraka stvaranja, može se reći, rastući kraj grane – Mjesec.

Energija za rast, tj. za razvoj Mjeseca i formiranje novih izdanaka ide na Mjesec sa Zemlje, gdje se stvara zajedničkim djelovanjem Sunca i svih drugih planeta Sunčevog sistema, kao i same Zemlje. Ta energija se prikuplja i čuva u ogromnog akumulatoru koji se nalazi na površini zemlje. Akumulator je – organski život na zemlji. Organski život na zemlji hrani Mjesec. Sve živo na Zemlji – ljudi, životinje, biljke – hrana su Mjesecu. Mjesec je divovsko živo biće, koje se hrani svim onim što živi i raste na Zemlji. Bez organskog života na Zemlji, Mjesec ne bi mogao da postoji, kao što niti organski život na zemlji ne bi mogao postojati bez Mjeseca. Štoviše, što se tiče organskog života na Zemlji, Mjesec predstavlja elektromagnet ogromnih dimenzija. Kada bi odjednom prestalo djelovanje tog elektromagneta, organski život bi se pretvorio u ništa.

Postoji još jedan dobar primjer koji nam pokazuje odnos Mjeseca prema organskom životu. Mjesec je – uteg na satu. Organski život je – mehanizam sata, koji se pokreće pomoću tog utega. Težina utega, zatezanjem lanca na zupčaniku, pokreće zupčanike i kazaljke sata. Ukoliko se uteg ukloni, cjelokupno kretanje satnog mehanizma staje. Mjesec je gigantski uteg koji visi na organskom životu, stavljajući ga na taj način u pokret. Što god radili, dobro ili loše, pametno ili glupo, svako kretanje zupčanika i kazaljki našeg organizma zavisi od tog utega, koji stalno na nas vrši pritisak.

Proces rasta i zagrijavanja Mjeseca ima veze sa životom i smrću na Zemlji. U trenutku svoje smrti sve živo oslobađa određenu količinu energije, „koja ga oduhovljava“, i ta energija, ili „duša“ svih živih bića – biljaka, životinja i ljudi – kao ogromnim elektromagnetom biva privučena ka Mjesecu i daje mu toplinu i život od kojih zavisi njegov rast, a prema tome i rast Zraka stvaranja. Ništa se ne gubi u ekonomiji svemira, i svaka energija, čim završi posao na jednom nivou, prelazi na drugi.

Duše koje odlaze na mjesec, vjerojatno, posjedujući izvjesnu količinu svijesti i pamćenja, a tamo dospijevaju pod vlast devedeset šest zakona, u uvjete života minerala, drugim riječima, u takve uvjete, u kojima im nema drugog spasa, osim

postepene opće evolucije tokom beskrajno dugih planetarnih ciklusa. Mjesec se nalazi na samom kraju svemira; to je „vanjska tama“ kršćanskog učenja, gdje će „biti plač i škrgut zuba“ (Mat 8, 12)

Utjecaj Mjeseca na sve što živi na našoj planeti očituje se svuda, što god se ovdje dešavalo. Mjesec je glavna, točnije rečeno, najbliža i neposredna pokretačka sila svega što se događa u organskom životu na Zemlji. Svako kretanje, djelovanje i ispoljavanje ljudi, životinja i biljaka zavise od Mjeseca i upravljani su njime. Osjetljiv omotač organskog života, koji pokriva zemaljsku kuglu, nalazi se u potpunoj zavisnosti od utjecaja gigantskog elektromagneta koji iz nje isisava životnu snagu. Čovjek, kao i svako živo biće, u običnim uvjetima života nije u stanju osloboditi se vlasti Mjeseca. Svim čovjekovim pokretima, pa prema tome, i njegovim djelovanjem upravlja Mjesec. Ako on ubija drugog čovjeka, to čini Mjesec; ako radi drugih ubija sebe, žrtvujući svoj život, to također radi Mjesec. Sva kobna djela, zločini, primjeri samopožrtvovnosti i herojskih podviga, pa čak i postupci svakodnevnog života – sve se nalazi pod kontrolom Mjeseca.

Oslobođenje koje nastupa sa rastom psihičkih snaga i sposobnosti – to je oslobođenje od Mjeseca. Mehanički dio našeg života zavisi od Mjeseca i podložan je njegovom utjecaju. Ako u sebi razvijemo svijest i volju i podčinimo im naš mehanički život i sve njegove manifestacije, izbavit ćemo se od vlasti Mjeseca.

Druga ideja koju treba shvatiti je materijalnost svemira, koja se razmatra u vodu Zraka stvaranja. Sve se u tom svemiru može izvagati i izmjeriti. Apsolutno je također materijalno, također posjeduje težinu i također može biti izmjereno kao Mjesec ili kao čovjek. Ako je Apsolutno – Bog, to znači da se Bog može izvagati i izmjeriti, rastaviti na sastavne dijelove, „izračunati“ i izraziti u vidu neke formule.

Ali pojam materijalnosti isto tako je relativan kao i sve ostalo. Ako se sjetimo da se pojam „čovjek“ i sve što se na njega odnosi, tj. dobro, zlo, istina, laž, i tome slično, dijeli na različite kategorije, kao što su, na primjer „čovjek broj jedan“, „čovjek broj dva“, itd., lako ćemo shvatiti da pojam „svijet“ i sve što se na njega odnosi, također možemo podijeliti na različite kategorije. Zrak stvaranja uspostavlja u svijetu sedam nivoa, sedam svjetova, koji se nalaze jedan u drugome. Materijalnost Apsolutnog – drugačijeg je reda, ako se usporedi sa materijalnošću svih svjetova, a ova materijalnost, pak – također je drugačijeg reda, nego što je to materijalnost svih zvijezda. Materijalnost svih zvijezda je – drugačijeg reda, nego što je materijalnost Sunca, a materijalnost Sunca je – drugačijeg reda nego materijalnost svijeta planeta. Materijalnost svijeta planeta razlikuje se od materijalnosti Zemlje, a ova posljednja je također drugačijeg reda u usporedbi s materijalnošću Mjeseca. Ovu misao je u početku teško usvojiti. Ljudi se navikli misliti da je materija svuda jednaka. I cjelokupna fizika, astrofizika, kemija, metode poput spektralne analize, utemeljene su na toj pretpostavci. Da, točno je da je materija svuda jedna te ista, ali njena materijalnost je različita. Različiti stupnjevi materijalnosti direktno zavise od svojstava i kvaliteta energije, koja se ispoljava u danoj točki.

Materija, ili supstanca, obavezno pretpostavlja postojanje sile ili energije. To ne znači da je dualistička koncepcija svemira neizbježna. Pojmovi materije i sile su relativni, kao i sve ostalo. U Apsolutnom, gdje je sve u jedinstvu, materija i sila su također jedinstveni. Ipak, u tom odnosu materija i sila uzimaju se ne kao stvarni zakoni samog svijeta, već kao svojstva ili karakterne odlike svijeta pojava koji mi promatramo. Da bismo pristupili razmatranju svemira, dovoljno je imati elementarnu ideju materije i energije, nalik na onu koju nam daje neposredno promatranje pomoću organa naših čula. Trajno doživljavamo kao materijalno (ili kao materiju), a promjene u stanju tog trajnog, ili materije, nazivamo manifestacijom sile

(ili energije). Sve slične promjene mogu se promatrati kao posljedice vibracija ili valnog kretanja, koje imaju svoj početak u središtu, tj. u Apsolutnom i dalje; razilaze se u svim smjerovima, presijecajući se jedna s drugom, sudarajući se i apsorbirajući jedna drugu. To traje sve dok se kretanja potpuno ne prekinu na kraju Zraka kretanja.

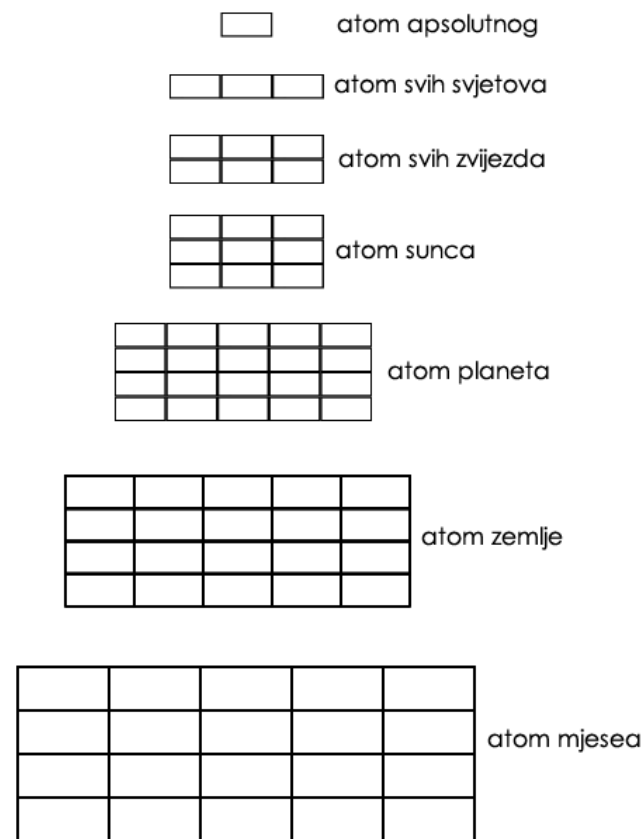
S tog pogleda svijet se sastoji iz vibracija i materije ili iz materije u stanju vibracija, ili vibrirajuće materije. Tempo vibracija obrnuto je proporcionalan gustoći materije.

U Apsolutnom su vibracije najbrže a materija ima manju gustoću.

U sljedećem su svijetu vibracije sporije a materija gušća; zatim materija postaje sve gušća, a vibracije razmjerno - sporije.

Može se smatrati da se materija sastoji iz „atoma“. Atom se u tom smislu uzima za rezultat konačnog dijeljenja materije.

U svakom sloju materije atomi predstavljaju nekakve male čestice te materije, nedjeljive samo na određenom stupnju. U stvarnosti, samo su atomi Apsolutnog nedjeljivi; atomi sljedećeg sloja, tj. svijeta 3, sastoje se iz tri atoma Apsolutnog; ili, rečeno drugim riječima, oni su tri puta veći i tri puta teži, a njihova kretanja razmjerno sporija. Atom svijeta 6 sastoji se iz 6 atoma Apsolutnog objedinjenih, može se reći, u jedan atom. Njegova će kretanja u toj proporciji biti sporija. Atom svijeta koji slijedi za ovim sastoji se iz dvanaest prvobitnih čestica, a atomi drugih svjetova – iz dvadeset četiri, četrdeset osam, devedeset šest čestica. Atom svijeta devedeset šest ogroman je u poredbi sa atomom svijeta 1; njegovo kretanje je, u skladu s tim sporije, a materija, koja se sastoji iz takvih atoma, utoliko je gušća. Sedam svjetova Zraka stvaranja predstavljaju sedam nivoa materijalnosti. Materijalnost Mjeseca odstupa od materijalnost svijeta planeta, a materijalnost svijeta planeta – od materijalnosti Sunca, i tako dalje. (vidi crtež 11).

Crtež 11.
Relativne gustoće.

Na taj način, umjesto predstave o jedinstvenoj materiji, imamo njenih sedam vrsta, ali običan pojam materijalnosti teško da može obuhvatiti materijalnost svjetova 48 i 96; materija svijeta 24 vrlo je razrijeđena, da bi se mogla smatrati materijom iz kuta gledanja fizike i kemije; takva materija je u praksi hipotetička. Tankovita materija svijeta 12 uopće nema obilježja materijalnosti za obične metode istraživanja. Svi stupnjevi materije koji pripadaju različitim nivoima svemira,

nisu odvojeni jedan od drugoga u smislu slojeva, već su izmiješani ili, točnije, međusobno se prožimaju. Dobit ćemo predstavu o takvom uzajamnom prožimanju materije različite gustoće ako uzmemo nama poznate primjere prožimanja jedne vrste materije s materijom druge vrste. Komad drveta može biti natopljen vodom, a voda, opet, može biti zasićena plinom. Sličan odnos između različitih vrsta materija možemo uočiti u cijelom svemiru; fine vrste materije prožimaju grube. Materija, koja posjeduje nama shvatljiva obilježja materijalnosti ima nekoliko stanja koja odgovaraju njenoj gustoći, tj. može biti čvrsta, tekuća ili plinovita. Zatim, gradacije materije su zrakasta energija, tj. elektricitet, svjetlost, i sl., „psihofizička zračenja“, „životinjski“ magnetizam, itd. Na bilo kojem planu, tj. na svakom nivou materijalnosti, mogu se naći slične korelacije i podvrste različitih stanja date materije; ipak, kao što je već bilo rečeno, materija višeg plana za niže planove nimalo nije materijalna. Cjelokupna materija svijeta koja nas okružuje, hrana koju koristimo, voda koju pijemo, zrak koji udišemo, kamen od kojeg su izgrađene naše kuće, naša vlastita tijela – sve je to prožeto svim onim vrstama materije koja postoji u svemiru. Ne mora se istraživati ili izučavati Sunce kako bi se otkrila materija sunčevog svijeta: ta materija se nalazi u nama samima kao rezultat dijeljenja naših atoma.

Isto tako, mi u sebi sadržavamo materiju svih drugih svjetova. Čovjek je – minijaturni svemir, mikrokozmos u punom smislu te riječi: u njemu su prisutne sve vrste materije koje od kojih se sastoji svemir; u njemu djeluju isti zakoni i sile koji upravljaju životom svemira; prema tome, izučavajući čovjeka, možemo izučiti cijeli svijet, a istražujući svijet, možemo izučavati čovjeka.

Pa ipak, povući potpunu paralelu između čovjeka i svijeta moguće je samo ako se uzme čovjek u punom smislu te riječi, tj. čovjek u kojem su razvijene sve urođene snage. Čovjeka nerazvijenog, tj. onoga koji još nije završio svoju evoluciju, ne treba smatrati slikom ili planom svemira: on je – lik nedovršenog svijeta.

Iz fragmenata drevnih učenja sakupljeno je mnogo teorija koje su u posljednje vrijeme vrlo raširene među ljudima. Neke od tih teorija prilično široko opisuju najrazličitije nivoe i planove, kao i razna tijela čovjeka, koja se sastoje iz materija viših planova. U tim učenjima i teorijama puno toga što se odnosi na tanana (istančana) tijela blizu je istine; istovremeno, u njih treba unijeti bitne ispravke. Nužno je uvesti pojam relativnosti.

Već je isticano da *izučavanje sebe treba raditi paralelno sa izučavanjem osnovnih zakona svemira*. Ti zakoni su svuda jedni te isti, na svim razinama. Ali, ispoljavajući se u raznim svjetovima, tj. u raznim uvjetima, jedni te isti zakoni proizvode različite pojave. Istraživanje odnosa zakona prema planovima na kojima se ispoljavaju, vodi nas ka izučavanju *relativnosti*.

Pojam relativnosti zauzima u tom učenju krajnje težak položaj i mi ćemo mu se kasnije još vraćati. Prije svega treba shvatiti relativnost svake stvari i manifestacije *u zavisnosti od mjesta, koje zauzimaju u kozmičkom redu*.

Mi živimo na Zemlji i u potpunosti zavisimo od onih zakona koji važe za Zemlju. U razmjerima svemira Zemlja je - vrlo loše mjesto, nalik na daleka mjesta u Sibiru: ona je daleko od svega, tu je – hladno, život je vrlo težak. Sve što dolazi samo od sebe ili se stječe lako na drugom mjestu, ovdje se dostiže teškim trudom; za sve se treba boriti.

Osnovni zakon – to je *Zakon Trojke*. Treba naučiti da se u svemu što radimo nalaze manifestacije toga zakona, kao i u svemu što izučavamo. Njegova primjena u bilo kojem području istoga trenutka otkriva puno toga novoga, što ranije nismo vidjeli. Uzmite, na primjer, kemiju. Obična znanost ne poznaje Zakon Trojke i izučava materiju ne uzimajući u obzir njena kozmička svojstva. Ali osim obične kemije, postoji i drugačija specijalna kemija ili, ako hoćete, alkemija, koja također izučava materiju, ali uzima u obzir i njena kozmička svojstva. Kao što je prethodno rečeno, kozmička svojstva svake supstance određuju se, prvo, njenim položajem, drugo – silom koja u datom momentu djeluje kroz nju. Na jednom te istom mjestu priroda supstance može se podvrgnuti znatnim promjenama u

zavisnosti od sile koja se kroz nju ispoljava. Svaka supstanca može biti provodnik bilo koje od tri sile, i u skladu s tim može biti aktivna, pasivna, neutralna. I može biti sasvim drugačija – ni prva, ni druga, ni treća ako se kroz nju u datom momentu nikakva sila ne manifestira, ili ako se uzme nezavisno prema manifestiranju sila.

Na taj način, svaka supstanca kao da se ukazuje u četiri različita izraza ili stanja. Ovdje treba istaknuti, govoreći o materiji, mi ne govorimo o kemijskim elementima. Specijalna kemija o kojoj ja govorim, tretira kao element svaku supstancu koja ima posebnu funkciju, makar i najsloženiju. Jedino tako se mogu izučavati kozmička svojstva materije, jer sva složena sjedinjenja imaju svoj kozmički cilj i smisao. Polazeći od tog stava atom određene supstance predstavlja najmanju količinu supstance, koja zadržava sve njene kemijske, fizičke i kozmičke osobine. Prema tome, dimenzije „atoma“ različitih supstanci nisu jednake; u nekim slučajevima atom može biti čestica, koja se može vidjeti čak i golim okom.

Četiri izraza ili stanja svake supstance nose određene nazive.

Kada je supstanca provodnik prve, aktivne sile, naziva se ugljikom, i kao ugljik u kemiji označava se slovom C.

Ukoliko je provodnik druge, pasivne sile, zove se kisik i poput kisika u kemiji, označava se slovom O.

Ako je pak supstanca provodnik treće, neutralne sile, zove se dušik i isto kao i dušik u kemiji, označava se slovom N.

Kada se supstanca uzima nezavisno u odnosu na silu koja se kroz nju manifestira, naziva se vodik. Poput vodika u kemiji, označava se slovom H.

Aktivna, pasivna i neutralna sila označavaju se brojevima 1, 2 i 3, a supstance – slovima C, O, N i H. ili ponekad brojevima 1, 2, 3 i 4.

Međutim, važno je imati na umu i biti svjestan toga da se ovi posljednji brojevi ne podudaraju uvijek sa brojevima koji označavaju sile.

Kako aktivna sila, tako i supstanca kroz koju ona djeluje, tj. ugljik, označava se brojem 1. Pasivna sila označava se brojem

2, ali supstanca, kroz koju ona djeluje, tj. kisik, označava se brojem 3, jer od tri supstance ona je – najgušća. Neutralna sila označava se brojem 3, ali supstanca kroz koju ta sila djeluje, tj. dušik, označava se brojem 2, zato što se njena gustoća nalazi između gustoće ugljika (1) i kisika (3).

U drevnoj alkemiji supstance C, O, N i H zvale su se primjereno „vatra“, „voda“, „zrak“ i „zemlja“.

TREĆE PREDAVANJE

Zakon sedmice

Izučavanje čovjeka odvija se istovremeno sa izučavanjem svemira. – Poslije Zakona Trojke slijedi drugi fundamentalni zakon svemira – Zakon sedmice, ili Zakon oktava. – Nestalnost vibracija. – Nužnost dodatnih impulsa. – što se događa ukoliko nema dodatnih impulsa. – Oktave. – Gama od sedam tonova. – Zakon intervala. – Da bi se moglo djelovati, treba naučiti kako se kontroliraju dodatni impulsi. – Unutarnje oktave. – Organski život ima mjesto „intervala“. – Utjecaj planeta. – Bočna oktava sol – do. – Značenje nota la, sol, fa. – Smisao nota do i si. – Značenje nota mi i re. – Uloga organskog života u promjeni zemaljske površine.

U istinskom saznanju izučavanje čovjeka se odvija istovremeno sa izučavanjem svijeta, a izučavanje svijeta istovremeno sa izučavanjem čovjeka. Zakoni su svuda jedni te isti – važe kako za svijet, tako i za čovjeka. Ovladavši principima nekakvog zakona, treba tražiti njegovo ispoljavanje u svijetu i, istovremeno, u čovjeku. Zato je u jednom slučaju bolje početi od svijeta, a tek potom prijeći na čovjeka, dok je u drugom bolje početi od čovjeka, a zatim prijeći na svijet.

Takvo paralelno izučavanje svijeta i čovjeka pruža onome koji izučava predstavu o sveopćem fundamentalnom jedinstvu, pomaže da se uvidi analogija u pojavama različitog reda.

Broj fundamentalnih zakona koji upravljaju svim procesima i u svijetu i u čovjeku, vrlo je mali. Različite numeričke kombinacije nekoliko elementarnih sila ostvaruju svu vidljivu raznovrsnost pojava.

Da bi se shvatila mehanika svemira, potrebno je razložiti složene pojave na te elementarne sile.

Prvi fundamentalni zakon svemira je Zakon tri sile, ili tri principa, ili, kako ga često nazivaju, *Zakon trojke*. Prema tom zakonu svako djelovanje, svaka pojava u svim svjetovima bez izuzetka, predstavlja rezultat istovremenog rada tri sile – pozitivne, negativne i neutralne.

To smo već razmatrali. U buduće ćemo se morati vraćati na taj zakon na svakoj novoj liniji izučavanja.

Sljedeći fundamentalni zakon svemira je *Zakon sedmice*, ili *Zakon oktava*.

Da bismo se snašli u tom zakonu, potrebno je razmotriti svemir kao sumu vibracija. Te se vibracije odvijaju u svim stupnjevima, vrstama i gustoćama materije koja čini svemir, od finih do najgrubljih; polazeći od različitih izvora, one se šire u raznim smjerovima, presijecajući jedna drugu, sudarajući se, jačajući, slabeći, usporavajući jedna drugu, i tako dalje.

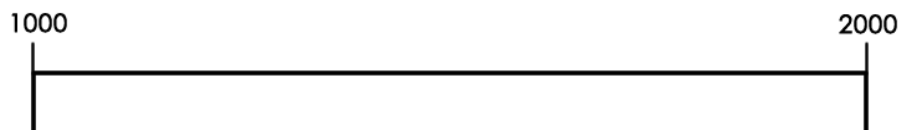
U vezi s tim naglašavamo da se prema gledištu prihvaćenom na Zapadu, djelovanje vibracija odvija se neprekidno. To znači da se vibracije obično smatraju neprestanim širenjem u rastućoj ili opadajućoj liniji, dok djeluje sila prvobitnog impulsa koji je vibraciju izazvao i koja prevladava otpor sredine u kojoj se ta vibracija događa. Kada se sila impulsa iscrpi i protudjelovanje sredine nadjača, vibracije zamiru prirodnim putem i prekidaju se. Ali prije tog momenta, tj. prije nego što počne prirodno zamiranje, vibracije idu jednolično i postepeno, i mogu trajati beskonačno dugo ukoliko nema protudjelovanja. Jedna od osnovnih postavki suvremene fizike je – neprekidnost vibracija, iako ta postavka nije točno formirana, jer je nitko nije osporavao. U nekim najnovijim teorijama ta se postavka počinje dvojiti. Pa ipak fizika je i dalje maksimalno daleko od pravilnih pogleda na prirodu vibracija ili na ono što odgovara koncepciji vibracija u suvremenom svijetu.

U ovom pitanju gledište drevnog znanja proturječi gledištu suvremene znanosti, zato što u osnovi shvaćanja vibracija stavlja princip njihove *nestalnosti*. Princip nestalnosti vibracija podrazumijeva točno i neizostavno obilježje svih vibracija u prirodi, rastućih ili opadajućih; one se ne razvijaju monotono,

već naprotiv – slijede s periodičnim ubrzanjima i usporavanjima. Taj se princip može još i točnije formulirati ako se kaže da u vibracijama sila prvobitnog impulsa ne djeluje jednolično, već biva s vremena na vrijeme jača ili, naprotiv, slabija. Sila impulsa djeluje ne mijenjajući svoju prirodu i vibracije se razvijaju normalno samo neko vrijeme, koje određuju priroda samog impulsa, sredina, uvjeti, itd. Ali u izvjesnom trenutku u tom procesu dolazi do neke promjene, moglo bi se reći da se vibracije odvijaju da se povinuju impulsu, na kratko vrijeme se usporavaju i do određenog stupnja mijenjaju svoju prirodu ili pravac; na primjer, rastuće vibracije u nekom trenutku započnu sporije rasti, a opadajuće sporije da zamiru. Poslije tog privremenog usporavanja kako rastuće, tako i opadajuće vibracije vraćaju se na prethodni kolosijek i neko vrijeme jednolično rastu ili zamiru do određenog momenta kada u njihovom razvoju opet dolazi do kašnjenja. Ovdje se čini važnim to što periodi monotonog djelovanja impulsa nisu jednaki, kao što nisu simetrični ni periodi usporavanja vibracija; jedan je kraći, a drugi duži.

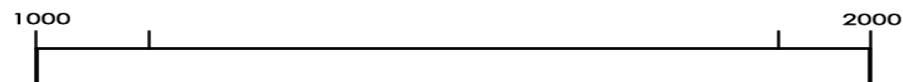
Da bi se utvrdili ti momenti usporavanja ili, točnije, kašnjenja u rastu i zamiranju vibracija, linije njihovog razvoja dijele se na periode koji odgovaraju *udvajanju* ili *dvostrukom smanjenju* broja vibracija u datom vremenskom odstupanju.

Zamislimo liniju narastajućih vibracija. Uzet ćemo ih u momentu kada one vibriraju brzinom od tisuću oscilacija u sekundi. Posle izvjesnog vremena njihov se broj udvostručuje, tj. dolazi do dvije tisuće:

Otkriveno je u utvrđeno da u tom periodu između danog broja i dvostruko većeg broja postoje dva mjesta gdje se odvija *usporavanje u razvoju rasta vibracija*. Jedno od njih se nalazi bliže početku, a drugo je na samom kraju.

To bi otprilike bilo ovako:

Zakoni, koji upravljaju usporavanjem ili odstupanjem vibracija od njihovog početnog pravca bili su poznati drevnom znanju i sastojali su se u posebnoj formuli ili dijagramu, sačuvanom do naših dana. U toj formuli period udvostručene vibracije bio je podijeljen na *osam* nejednakih stupnjeva u skladu sa brzinom narastanja vibracija. Osmo točka ponavlja prvu, ali sa udvostručenim brojem vibracija. Taj period udvostručavanja vibracija, ili linija razvoja vibracija između danog broja i dvostruko većeg broja, naziva se oktavom, drukčije rečeno – sastoji se iz osam stupnjeva.

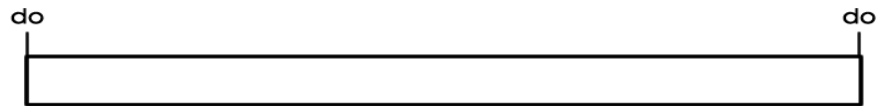
Princip podjele perioda, kada se vibracije dupliciraju na sedam nejednakih dijelova, zasnovan je na opažanju da u danoj oktavi vibracije rastu neravnomjerno; pojedine točke oktave pokazuju ubrzanje ili usporavanje u raznim momentima razvoja oktave.

U ovoj formuli skrivene ideje oktave prenijete su sa učitelja na učenika, sa jedne škole na drugu. U dalekoj prošlosti jedna od takvih škola smatrala je mogućom primjenu te formule na glazbu. Dobivena je muzička gama od sedam tonova, poznata od najdavnijih vremena, zatim zaboravljena, a onda ponovno otkrivena ili nađena.

Gama od sedam tonova predstavlja formulu kozmičkog zakona koji su izgradile drevne škole i primijenile ih na glazbu. U isto vrijeme, ako budemo izučavali manifestiranje Zakona oktava u vibracijama drugih mjesta, otkrit ćemo da taj zakon ostaje svuda isti i da se svjetlost, toplina, kemijske, magnetne i druge vibracije podčinjavaju istim zakonima, kao i zvučne. Na primjer, u fizici je poznata skala boja, u kemiji periodni sustav elemenata, što je bez sumnje povezano sa zakonom oktava, iako ta veza znanosti nije sasvim jasna.

Razmatranje glazbene game od sedam tonova pruža dobru osnovu za razumijevanje kozmičkog zakona oktava.

Hajde da opet uzmemo rastuću oktavu, tj. oktavu u kojoj učestalost vibracija raste. Pretpostavimo da oktava počinje sa tisuću oscilacija u sekundi. Tisuću oscilacija označit ćemo notom *do*. U onoj točki, gdje ona doseže dvije tisuće oscilacija u sekundi bit će drugo *do*. tj. do nove oktave.

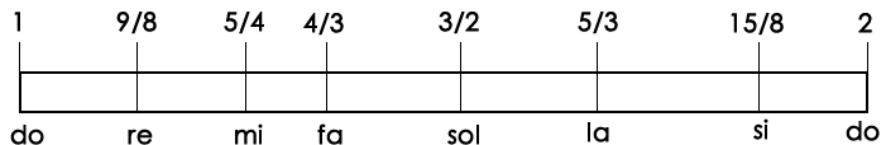

Period između dva *do*, tj. oktava. Dijeli se na sedam *nejednakih dijelova*, zato što učestalost oscilacija raste neravnomjerno.

Međusobni odnos visina nota, ili učestalosti oscilacija bit će sljedeći:

Ako se uzme da je *do* jedinica, *re* će tada iznositi $9/8$, *mi* – $5/4$, *fa* – $4/3$, *sol* – $3/2$, *la* – $5/3$, *si* – $15/8$, *do* – 2.

Razlika u ubrzanju, ili povisivanju u notama, ili razlika u tonovima, izgledat će ovako:

- Između *do* i *re* $9/8 : 1 = 9/8$
- Između *re* i *mi* $5/4 : 9/8 = 10/9$
- Između *mi* i *fa* $4/3 : 5/4 = 16/15$ (usporavanje)
- Između *fa* i *sol* $3/2 : 4/3 = 9/8$
- Između *sol* i *la* $5/3 : 3/2 = 10/9$
- Između *la* i *si* $15/8 : 5/3 = 9/8$
- Između *si* i *do* $2 : 15/8 = 16/15$ (usporavanje)

Razlike između nota ili razlike u njihovoj visini zovu se *intervali*.

Primjećujemo da postoje tri vrste intervala u oktavi: $9/8$, $10/9$, $16/15$, kojima odgovaraju cijeli brojevi 405, 400, 384. Najmanji interval $16/15$ događa se između *mi* i *fa* i između *si* i *do*. Upravo na tim mjestima dolazi do usporavanja oktave.

Što se tiče muzičke game od sedam tonova teoretski se smatra da između svake dvije note postoje dva polutona, osim intervala *mi* – *fa* i *si* – *do*, gdje postoji samo jedan poluton. Smatra se da tamo jedan poluton nedostaje:

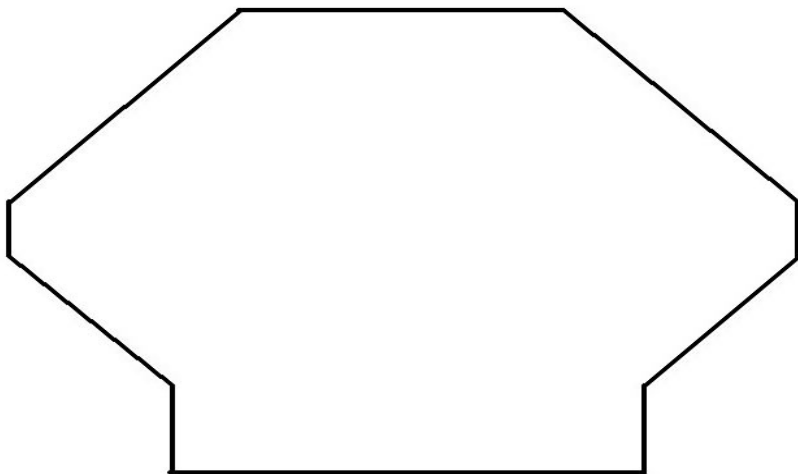
- DO do povisilica ---- re snizilica
- RE re povisilica ---- mi snizilica
- MI-----..... fa snizilica
- FA fa povisilica ---- sol snizilica
- SOL .. sol povisilica --- la snizilica
- LA..... la povisilica ---- si snizilica
- SI... ----- do snizilica

Dakle, dobiva se dvadeset nota od kojih je osam osnovnih: *do*, *re*, *mi*, *fa*, *sol*, *la*, *si* *do*; dvanaest – međunota, tj. po dvije između svake od sljedećih dviju nota:

- DO ----- RE
- DO ----- RE
- RE ----- MI
- FA ----- SOL
- SOL ----- LA
- LA ----- SI
- i po jedna između svake od sljedećih dviju nota:
- MI ----- FA
- SI ----- DO

Ali u praksi, tj. u glazbi, umjesto dvanaest međupolunova uzima se samo pet, tj. po jedan poluton između:

- DO ----- RE
- RE ----- MI
- FA ----- SOL
- SOL ----- LA
- LA ----- SI

Zakon pokazuje zašto u našem radu nikada nema ravnih linija i zašto, kad jednom započnemo neki posao, stalno radimo nešto sasvim drugo, često upravo suprotno prvobitnom, kako ni sami to ne primjećujemo, i nastavljamo misliti da radimo upravo ono što smo započeli.

Sve to može se objasniti samo pomoću Zakona oktava, uz razumijevanje uloge i važnosti intervala koji služe kao uzrok redovnih promjena u razvoju sile i onoga što ide krivom linijom, skreće, postaje vlastita suprotnost, i tako dalje.

Takav slijed, tj. promjena u prvobitnom pravcu, može se uočiti doslovno u svemu. Poslije određenog perioda energičnog rada ili snažne emocije, ili točnog razumijevanja, uvijek i svuda nastupa reakcija, rad postaje dosadan i ne raduje: osjećanjima se priključuje moment zamora i ravnodušnosti; umjesto pravilnog mišljenja počinje traženje kompromisa, teškoće se prešućuju i izbjegavaju. Ali se linija nastavlja razvijati makar i u drugačijem pravcu nego što je bio na početku. Rad se izvršava mehanički, osjećaj sve više i više slabi, opada na nivo najobičnijih dnevnih događaja; misao vuče ka dogmi i slovu. To traje neko vrijeme, zatim opet nastupa reakcija, opet dolazi do zaustavljanja i novog odstupanja. Razvoj sile može ići dalje, ali rad, započet sa žarom i ushićenjem, postaje obaveza i

nepotrebna formalnost; mnogo toga sa strane prodire u osjećanje: nabranje, dosada, razdražljivost, neprijateljstvo; misao jurca u krug, ponavljajući ono što je poznato, a izlaz, koji kao da je bio nađen, sve više i više se gubi.

Isto se događa i u području čovjekove aktivnosti. U književnosti, znanosti, umjetnosti, filozofiji, religiji, u osobnom, a prije svega u društvenom i političkom životu, možemo pratiti kako linija razvoja sila napušta početni pravac i poslije izvjesnog vremena ide u suprotnom pravcu, ali i *dalje zadržava* prethodni naziv. Izučavanje povijesti sa tog stajališta razotkriva činjenice koje mehaničko čovječanstvo ne primjećuje. Možda se najzanimljiviji primjeri te vrste mogu naći u povijesti religije, posebno u povijesti kršćanstva, pod uvjetom da se izučava nepristrano. Razmislite o tome koliko je mnogo skretanja moralo da se dogodi pa da Evanđelje, koje je propovijedalo ljubav, dođe do inkvizicije; ili da se od isposnika prvih vjekova, koji su osvajali ezoterično kršćanstvo, dođe do tumača, koji su prebrojavali koliko anđela može plesati na vrhu igle.

Zakon oktava objašnjava mnoge neshvatljive pojave u našem životu.

Prvo, princip odstupanja sila.

Drugo, činjenicu da ništa u ovom svijetu ne stoji na jednom istom mjestu ili da ne ostaje ono što je bilo; sve se kreće, sve se nekud pomjera, mijenja se i neizbježno se ili razvija, ili opada, slabi i iskvaruje se; drugim riječima sve se kreće ili po uzlaznoj ili po silaznoj liniji oktava.

Treće, u prirodnom razvoju uzlaznih i silaznih oktava neizostavno dolazi do oscilacija, uspona i padova.

Do sada smo uglavnom govorili o *nestalnosti vibracija i o odstupanju sila*. Sada bismo trebali shvatiti druga dva principa: neizbježnost uspinjanja ili opadanja svake linije razvoja sila i neizbježnost povremenih oscilacija, tj. uspona i padova u svakoj liniji, kako uzlaznoj tako i silaznoj.

Ništa se ne može razvijati a da pri tome ostane na istom nivou. Uspon ili opadanje – to je neizbježni kozmički uvjet svakog djelovanja. Mi niti razumijemo niti vidimo ono što se

događa oko nas ili unutar nas, bilo zbog toga što ne dopuštamo mogućnost opadanja, kada nema uspona, ili zato što opadanje smatramo usponom. To su dva od osnovnih uzroka našeg samozavaravanja.

Mi ne vidimo prvi uzrok, zato što stalno mislimo da stvari mogu dugo vremena ostati na istom nivou, i ne vidimo drugi, zato što *usponi*, tamo gdje ih mi vidimo, u stvari nisu mogući, kao što je nemoguće pojačati svijest mehaničkim sredstvima.

Kada naučimo razlikovati uzlazne i silazne oktave u životu, bit će nam potrebno naučiti razlikovati uspone i opadanja u samim oktavama. Bilo koji krug našeg života uzeli, vidjet ćemo da ništa ne može nikada ostati jednako i stalno; svuda i u svemu dolazi do kretanja klatna, svuda i u svemu valovi nadolaze i povlače se. I naša aktivnost u ovom ili onom pravcu, koja iznenada narasta, a potom isto tako iznenada slabi, i naša raspoloženja, koja se čas popravljaju a čas pogoršavaju bez ikakvog vidljivog razloga, i naša osjećanja, želje, zamisli, odluke – sve to s vremena na vrijeme prolazi kroz periode uspona ili padova, postaje jače ili slabi. Vjerojatno se u čovjeku nalazi stotinu klatana koja se kreću čas ovdje, čas ondje. Ti usponi i padovi, te valovite oscilacije raspoloženja, misli, osjećanja, aktivnosti, odlučnosti – sve su to periodi razvoja sila između intervala u oktavama, pa i sami intervali.

Od Zakona oktava u njegove tri vodeće manifestacije zavise mnogi fenomeni kako psihičke prirode, tako i neposredno povezani s našim životom. Od tog zakona zavise nesavršenost i nepotpunost našeg znanja u svim područjima bez izuzetaka, uglavnom zato što počinjemo kretanje u jednom pravcu, a zatim se krećemo u drugom, pri tome to ne primjećujući.

Kao što smo već govorili, Zakon oktava u svim svojim očitovanjima, bio je poznat drevnom znanju. Čak i naša podjela vremena, tj. dana u nedjelji na radne dane i nedjelju, povezano je s onim unutrašnjim uvjetima i osobinama, svojstvenim našoj djelatnosti, koji se podčinjava općem zakonu. Biblijski mit o stvaranju svijeta za šest dana i o sedmom danu, kada se Bog odmarao od svojih poslova, također je izraz Zakona oktava ili, iako i nepotpuno, ukazivanje na njega.

Opažanja, zasnovana na razumijevanju Zakona oktava, pokazuju da se „vibracije“ mogu razvijati na različite načine. U prekidima oktava one naprosto počinju i svode se na nulu, zaglušene ili apsorbirane drugim, jačim vibracijama, koje se ukrštaju sa njima ili idu u suprotnom pravcu. U oktavama koje su odstupile od početnog pravca mijenja se priroda vibracija, i one daju rezultate suprotne onima koji su se mogli očekivati na početku.

I jedino u oktavama kozmičkog reda, kako silaznim tako i uzlaznim, vibracije se razvijaju pravilno i dosljedno u istom onom pravcu u kome su i počele.

Daljnja opažanja pokazuju da pravilan i zakonomjeren razvoj oktava može se, iako i rijetko, zapaziti u svim životnim događajima, u djelovanju prirode, pa čak i u ljudskoj djelatnosti. Pravilan razvoj oktava je utemeljen na *slučajnosti*.

Ponekad se događa da oktave koje idu paralelno određenoj oktavi, koje se s njom sijeku ili susreću, na neki način *ispunjavaju njene intervale* i time omogućuju slobodan i nesmetan razvoj vibracija određene oktave. Na osnovu promatranja takvih oktava koje se pravilno razvijaju, utvrđeno je da ako u potrebnom trenutku, tj. u trenutku kada određena oktava prolazi kroz interval, ona dobije dodatan impuls koji joj odgovara po snazi i kvaliteti, onda će se ta oktava razvijati bez smetnji prema početnom pravcu, ništa neće gubiti niti će mijenjati svoju prirodu.

U takvim slučajevima postoji bitna razlika između uzlaznih i silaznih oktava.

U uzlaznoj oktavi prvi interval nastaje između *mi* i *fa*.

Ako se u toj točki u oktavi ulije odgovarajuća dodatna energija, oktava će se nezadrživo razvijati do *si*; ali između *si* i *do* za pravilan razvoj će joj biti potreban snažniji dodatni impuls, *mi* i *fa*, zato što su vibracije oktave u toj točki u suštini znatno veće i za savladavanje prepreka potrebna je veća snaga.

U silaznoj oktavi, na drugi način, „najveće“ nastaje na samom početku, odmah poslije prvog *do*, i materijal za njegovo ostvarivanje vrlo se često nalazi ili u samom *do*, ili u

vibracijama sa strane, koje je stvorilo to *do*. Zato se silazna oktava razvija puno lakše nego uzlazna. Pošto prijeđe *si*, ona bez smetnji postiže *fa*, gdje joj je potreban dodatni poticaj, iako u *znatnoj mjeri manje snažan* nego prvi poticaj između *do* i *si*.

U velikoj kozmičkoj oktavi, koja nas dotiče u vidu *Zraka stvaranja*, može se vidjeti prvi savršen primjer Zraka oktava. Zrak stvaranja počinje od Apsolutnog. Apsolutno je – sve. Sve, koje posjeduje puno jedinstvo, punu volju, punu svijest, stvara u sebi svjetove započinjući, na taj način, silaznu svjetsku oktavu. Apsolutno stvara u sebi – to je *si*. Interval između *do* i *si* u tom slučaju je ispunjen voljom Apsolutnog. Proces stvaranja dalje se razvija snagom početnog impulsa i dodatnog poticaja. *Si* prelazi u *la*, koje za nas predstavlja naš zvjezdani svijet, Mliječni put. *La* se ulijeva u *sol* – naše Sunce. Sunčani sistem Sol prelazi u *fa* – svijet planeta. I tu, između svijeta planeta i Zemlje sreće se „interval“. To znači da zračenja planeta, koja nose ka Zemlji najrazličitije utjecaje, nisu u stanju da je dosegnu, pravilnije rečeno, Zemlja ih ne prima. Zemlja ih odbija. Da bi se ispunio interval, na tom mjestu Zraka stvaranja, napravljen je poseban uređaj za prijem i prijenos utjecaja koji dolaze od planeta. Taj uređaj je – *organski život na Zemlji*. Organski život prenosi na Zemlju sve utjecaje, namijenjene za nju, i čini mogućim daljnji razvoj i rast Zemlje, *mi* kozmičke oktave, a zatim i Mjeseca ili *re* iste oktave, poslije čega slijedi drugo *do* – *Ništa*. Između *Sve* i *Ništa* prolazi Zrak stvaranja.

Znate molitvu „Sveti Bože, Sveti Krepki, Sveti Besmrtni“? ta molitva proizlazi iz drevnog znanja. „Sveti Bože“ označava Apsolutno ili Sve. „Sveti Krepki“ – također Apsolutno ili Ništa. „Sveti Besmrtni“ označava ono što je među njima, tj. šest nota Zraka stvaranja s organskim životom. Sva tri zajedno čine jedno. To je jedinstvena, nedjeljiva Trojina.

Sada se moramo detaljnije zadržati na ideji „nepotrebnih poticaja“, koja linijama sila daje mogućnost da dosegnu određeni cilj. Kao što sam već govorio, poticaji se mogu događati slučajno. Slučaj je – razumije se – vrlo nepouzdana

stvar. Ali one linije razvoja sila, koje se poravnavaju zahvaljujući slučaju i koje čovjek ponekad može vidjeti, treba pretpostaviti ili očekivati, i one kod njega najviše izazivaju liniju *pravih linija*. Drugim riječima on misli da su prave linije – pravilo, a izlomljene i iskidane – izuzetak. To, opet, kod njega izaziva varljivu predstavu o mogućnosti *djelanja*, o tome da se može postići zadani cilj. U realnosti, čovjek ne može djelati. Ako njegova djelatnost slučajno daje rezultat, koji samo izvana ili po nazivu podsjeća na prvobitni cilj, čovjek uvjerava sebe i druge da je postigao ono što je i htio i što i svatko drugi može uraditi; i ostali mu vjeruju. U stvari, to je – iluzija. Čovjek *može* dobiti na ruletu. Ali to je slučajnost. Postizanje cilja, koji je čovjek postavio u životu ili u bilo kojem području ljudske djelatnosti – također je vrsta slučaja. Razlika je jedino u tome što igrajući rulet, čovjek zasigurno zna da li je dobio ili izgubio u svakom posebnom slučaju, tj. u svakom ulogu. Ali u svojim poslovima u životu, posebno u onima u kojima sudjeluje mnogo ljudi, između početka rada i njegovog završetka mogu proći godine i čovjek sam sebe može lako prevariti i prihvatiti dobiveni rezultat kao željeni, tj. da povjeruje kako je pobijedio, iako je, u stvari, izgubio.

Najveća uvreda je reći „čovjeku – mašini“ da on ne može djelati, da nije u stanju bilo što postići, da se nikada neće moći približiti bilo kakvom cilju, da, posvećujući svu svoju snagu jednom problemu, neizbježno stvara drugi. U stvari, nema nikakve sumnje, drugačije i ne može biti.

„Čovjek – mašina“ je u vlasti slučaja. Njegovi poslovi, čistom slučajnošću, mogu ući u nekakav kolosijek, stvoren kozmičkim i mehaničkim silama i, zahvaljujući slučaju, mogu se neko vrijeme kretati tim kolosijekom, izazivajući kod njega varljivu predstavu da su postignuti nekakvi ciljevi. Takvo slučajno podudaranje rezultata sa ranije postavljenim ciljevima ili postizanje ciljeva u sitnicama koje *nemaju nikakve posljedice*, stvaraju u mehaničkom čovjeku uvjerenje da je on u stanju da postigne sve, kako kažu, da „pokori prirodu“, „da uredi svoj život“, i tome slično.

U suštini, on zapravo ništa ni nalik tome ne može da uradi, pošto ne samo da nije u stanju da upravlja onim što se odvija izvan njega, nego ni onim što se nalazi u njemu samom. Ovo posljednje treba naročito jasno pojmiti i usvojiti; mogućnost upravljanja stvarima počinje kontrolom nad onim što imamo u sebi, *od vlasti nad sobom*. Čovjek koji nema vlast nad sobom ili nad onim što se u njemu zbiva, ni sa čime ne može upravljati.

Na koji se način može osvojiti ta vlast?

Tehničku stranu objašnjava Zakon oktava. Oktave se mogu razvijati dosljedno i neprekidno, ako se u potrebnim momentima, onda kada se vibracije usporavaju, u njima budu nalazili dodatni poticaji. Ako, pak, dodatni poticaji ne nastupe na potrebnim momentima, oktave mijenjaju pravac. Gajiti nadu da će slučajni poticaji naići odnekud sami od sebe, u potrebnom trenutku, naravno, apsolutno se ne smije. Čovjek ima vlastiti izbor: ili da za svoje poslove pronađe takav pravac koji odgovara mehaničkoj liniji događaja danog momenta, drugačije rečeno, da „ide kuda vjetar puše“, „da pliva niz vodu“, čak i ako to proturječi njegovim unutaršnjim nagonima, uvjerenjima ili simpatijama, i da se pomiri s time da sve što radi osuđeno na propast; ili, pak, da nauči prepoznati momente intervala na svim linijama svoje djelatnosti i stekne naviku stvaranja dodatnih poticaja, drugim riječima, da primjeni na svoje djelovanje metodu koju koriste kozmičke sile koje same u potrebnim momentima *proizvode dodatne poticaje*.

Mogućnost nastanka umjetnih, tj. specijalno stvorenih dodatnih impulsa pridaje praktičan smisao izučavanju Zakon oktava i čini ga obaveznim i neophodnim ako čovjek želi napustiti ulogu pasivnog promatrača svijeta onoga što se događa s njim i oko njega.

„Čovjek – mašina“ ne može djelati. S njim i oko njega sve se *događa*.

Da bi *djelao*, potrebno je da zna Zakon oktava, da zna momente intervala, da umije stvoriti potrebne dodatne poticaje.

To se može naučiti samo u *školi*, drugim riječima, u pravilno uređenoj školi, koja slijedi ezoterične tradicije. Bez pomoći

škole, samostalno, čovjek nikada neće shvatiti Zakon oktave, neće vidjeti mjesta intervala i redosljed stvaranja impulsa. Neće to uspjeti uloviti zato što su za taj cilj potrebni određeni uvjeti, a ti uvjeti mogu biti stvoreni samo u školi, *koja je i sama uređena po takvim pravilima*.

Na koji način se na principima Zakona oktava stvara škola, bit će objašnjeno kada za to dođe vrijeme. To će vam, opet, objasniti još jednu stranu sjedinjavanja *Zakona oktava* i *Zakona trojke*. Međutim, za sada se može reći samo to da se u školskoj obuci čovjeku daju primjeri kako silaznih (stvaralačkih), tako i uzlaznih (ili evolutivnih) kozmičkih oktava. Zapadna misao, koja ništa ne zna ni o oktavama, ni o Zakonu trojke, smatra silazne oktave uzlaznim, ne znajući da je linija evolucije suprotna liniji stvaranja i da ide protiv nje, kao protiv toka.

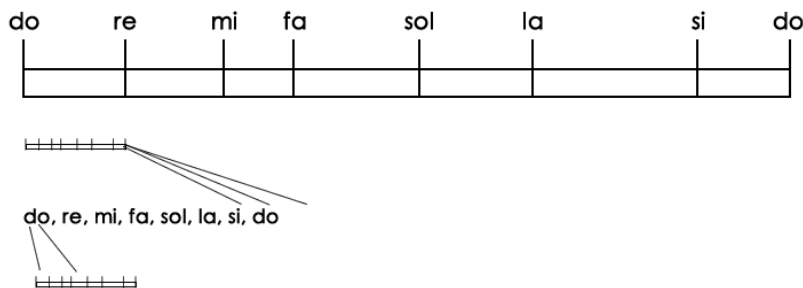
Govoreći o Zakonu oktava, treba imati na umu da se oktave u međusobnom odnosu dijele na *osnovne* i *podređene*. Osnovna oktava nalik je na stablo drveta na kome se granaju bočne oktave. Sedam osnovnih nota oktave i dva intervala, *nosioći novih pravaca*, zajedno daju devet karika lanca: tri grupe po tri karike.

Osnovne oktave na neki određeni način povezane su sa sekundarnim ili podređenim. Iz podređenih oktava prvog reda proizlaze podređene oktave drugog reda, i tako dalje. Građa oktava može se usporediti s građom drveta. Na sve strane od glavnog stabla razilaze se grane koje se, opet, dijele i prelaze u grane koje postaju sve manje i manje i završavaju se lišćem. Analogni proces se događa i prilikom nastajanja žilica i zubaca.¹

Da bi se bolje usvojio smisao Zakona oktava, neizostavno treba imati jasnu ideju jednog od svojstava vibracija, i to ideju takozvanih „unutarnjih vibracija“. To znači da se unutar vibracija razvijaju druge vibracije i da se svaka oktava može razložiti na mnoštvo unutarnjih oktava. Svaka se nota svake

¹ Paragraf o dimenzijama ljudskog tijela u odnosu na Zakon oktava olovkom je precrtan u rukopisu i zato se on ovdje ne navodi. (op. ur.).

oktave može na drugom nivou smatrati oktavom. Svaka nota tih unutarnjih oktava opet sadrži cijelu oktavu, i tako dalje. To traje prilično dugo, ali *ne do beskonačnosti*, zato što u razvoju unutarnjih oktava postoji neka određena granica (vidjeti dijagram).

Unutarnje vibracije idu istovremeno u sredinama različite gustoće. Uzajamno se prožimajući one se zaista ogledaju jedna u drugoj, izazivaju jedna drugu, zaustavljaju, stavljaju u pokret ili slabe jedna drugu.

Zamislimo vibracije u nekoj supstanci, u sredini određene gustoće.

Pretpostavimo da se ta supstanca ili sredina sastoje iz relativno grubih atoma svijeta 48, od kojih svaki, da tako kažemo, predstavlja skup, četrdeset osam početnih atoma. Vibracije koje se događaju u toj sredini dijele se na oktave, a oktave na – note. Zamislimo da smo za neko istraživanje odabrali jednu oktavu od svih tih vibracija. Možemo uočiti da se u njenim granicama događaju vibracije tananije supstance. Supstanca svijeta 48 prožeta je supstancom svijeta 24.

To su unutarnje oktave.

Supstanca svijeta 24, opet, zasićena je svijetom 12. ta supstanca također vibrira, i svaka vibracija svijeta 24 sadrži cijelu oktavu vibracija svijeta 12. Supstanca svijeta 12 prožeta je supstancom svijeta 6. Supstanca svijeta 6 prožeta

je supstancom svijeta 3. Supstanca svijeta 3 prožeta je supstancom svijeta 1.

Odgovarajuće vibracije postoje u svakom od svjetova i redoslijed ostaje uvijek isti, i upravo svaka nota vibracija grube supstance sadrži punu oktavu vibracija finije supstance.

Ako započnemo od vibracija svijeta 48, može se reći da jedna nota vibracija u tom svijetu sadrži u sebi cijelu oktavu, ili sedam nota vibracija svijeta planeta. Svaka nota vibracija svijeta Sunca sadrži sedam nota vibracija svijeta zvijezda, itd.

Istraživanje unutarnjih oktava i njihovog odnosa prema vanjskim oktavama, kao i mogućeg utjecaja prvih na druge – vrlo je važan dio izučavanja svijeta i čovjeka.

Zrak stvaranja, poput bilo kojeg drugog procesa, završenog u datom momentu, može se smatrati oktavom. To će biti silazna oktava, u kojoj *do* prelazi u *si*, *si* – u *la*, i tako dalje.

Apsolutno, ili *Sve* (svijet 1) biti će *do*; svi svjetovi (svijet 3) – *si*; sve zvijezde (svijet 6) – *la*; naše Sunce (svijet 12) – *sol*; planete (svijet 24) – *fa*; Zemlja (svijet 48) – *mi*; Mjesec (svijet 96) – *re*.

Zrak stvaranja započinje od Apsolutnog; Apsolutno je *Sve*.

To je – *do*.

apsolutno	①	do
svi svjetovi	③	re
sve zvijezde	⑥	mi
sunce	⑫	fa
planete	⑲	sol
zemlja	⑴	la
mjesec	⑶	si
apsolutno	▽	do

Zrak stvaranja se završava na Mjesecu. Iza njega je – *ništa*. To je također Apsolutno – *do*.

Istražujući Zrak stvaranja ili kozmičku oktavu, vidimo da u razvoju te oktave trebaju postojati intervali; prvi – između *do* i *si*, tj. između svijeta 1 i svijeta 3, između Apsolutnog i svih svjetova, i drugi između *fa* i *mi*, tj. između svijeta 24 i svijeta 48, između planeta i Zemlje. Prvi „interval“ pokriva volja Apsolutnog. Jedan od izraza volje Apsolutnog sastoji se upravo u ispunjavanju tog intervala pomoću svjesnog očitovanja neutralne sile, koja pokriva interval između aktivne i pasivne sile.

Situacija sa drugim intervalom je složenija. Nešto nedostaje između planeta i Zemlje. Utjecaji planeta ne mogu prijeći na Zemlju dosljedno i potpuno. Nužan je dodatni impuls, potrebno je stvaranje nekakvih novih uvjeta za osiguranje odgovarajućeg prelaska utjecaja. Uvjeti za osiguranje prijelaza sila stvaraju se putem posebnog mehaničkog uređaja između planeta i Zemlje. Taj mehanički uređaj, „prijenosna stanica“ – je organski život na Zemlji. Organski život na Zemlji načinjen je da bi pokrivaio interval između planeta i zemlje.

Može se reći da organski život predstavlja *Zemljin organ za prijem*. On stvara nešto poput osjetljivog omotača, koji pokriva cijelu zemaljsku kuglu i prima one utjecaje iz sfere planeta koji bi, u suprotnom mogli doći do Zemlje. U tom smislu biljno, životinjsko i carstvo čovjeka podjednako su važni za čovjeka. Polje pokriveno travom prima utjecaje planeta posebne vrste i prenosi ih Zemlji. Isto to polje, ispunjeno ljudima, prima i prenosi Zemlji drugačije utjecaje. Stanovništvo Europe prima utjecaje planete jedne vrste i prenosi ih Zemlji. Stanovništvo Afrike prima planetarne utjecaje druge vrste, i tako dalje.

Velike događaje u životu ljudskih masa izazivaju utjecaji planeta i predstavljaju posljedice primanja tih utjecaja. Ljudsko društvo – to je materijal visoke osjetljivosti za prijem planetarnih utjecaja. Svaka slučajna i neznatna napetost u sferama planeta može se godinama opažati kao porast aktivnosti u ovom ili onom području ljudske djelatnosti. Ako se u kozmičkom prostoru planeta dogodi nešto slučajno i usputno,

to momentalno primaju ljudske mase, ljudi počinju mrziti i ubijati jedni druge, pravdajući svoje postupke nekakvom teorijom bratstva, jednakosti, ljubavi i pravde.

Organski život je prijemni organ Zemlje i, u isto vrijeme – organ zračenja. Pomoću organskog života, svaki dio zemljine površine neprekidno šalje zrake određene vrste ka Suncu, planetima i Mjesecu. Suncu je potrebna jedna vrsta zračenja, planetima – druga, Mjesecu – treća. Sve što se događa na Zemlji vrši takva zračenja. I mnoge stvari *događaju se* samo zato što neko mjesto Zemljine površine zahtjeva zračenje određene vrste.

Pri tome nema značaja što se događa u finom sloju organskog života – sve služi interesima Zemlje, Sunca, planeta i Mjeseca; ničeg suvišnog ili samostalnog u njemu nema, pošto je on stvoren s određenim ciljem i njegov položaj je naprosto podređen.

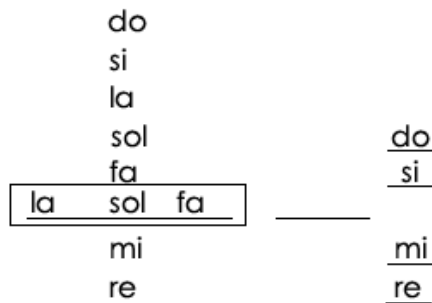
Organski život predstavlja dio dopunske, bočne oktave, koja počinje od Sunca. Sunce, *sol* kozmičke oktave, počinje u određenom momentu da zvuči kao *do – sol – do*.

Svakome treba biti jasno da svaka nota svake oktave – a u datom primjeru svaka nota kozmičke oktave – može predstavljati *do* neke druge oktave koja polazi od nje. Možemo se izraziti i točnije: kakvu god notu, kakve god oktave da uzmemo, ona može biti svaka nota bilo koje oktave koja kroz nju prolazi.

U tom slučaju *sol* počinje zvučati kao *do*. Spuštajući se na nivo planeta, ta nova oktava prelazi u *si*; spuštajući se niže, ona proizvodi tri note: *la, sol, fa*; one stvaraju i grade organski život na Zemlji u onoj formi, u kojoj ga mi znamo: *mi* te oktave miješa se sa *mi* kozmičke oktave, tj. sa *Zemljom, re* – sa *re* kozmičke oktave, tj. sa *Mjesecom*.

ČETVRTO PREDAVANJE

Tri oktave zračenja i tablica vodika

Proces stvaranja nikada se ne zaustavlja. – Utjecaji se prenose na dolje Zakonom stvaranja putem zračenja. – Tri oktave zračenja: Apsolutno – Sunce, Sunce – Zemlja, Zemlja – Mjesec. – Razmatranje svemira u takvoj formi objašnjava u kakvom su odnosu supstance i sile različitih planova sa našim životom. – Intervali tri oktave. – Impulsi, koji pokrivaju intervale. – Pojam „mačka svemira“. – Učestalost vibracije u supstancama suprotan je njihovim gustoćama. – U skladu sa Zakonom Trojke, dvanaest trijada proizvode vodici koji se raspoređuju po gustoći od 6 do 12288. – Vodici predstavljaju kategorije materije. – Gradacija svemira od Apsolutnog do Mjeseca. – Modifikacija te skale – njeno dovodenje u sklad sa materijom ljudskog organizma. – Promijenjena tablica vodika za klasifikaciju supstanci u odnosu na život i rad drugog organizma. – Kategorije materije u tablici vodika. – Svaki vodik predstavlja određenu „kozmičku grupu“. – Tablica atomskih težina. – Pojam „atoma“.

Sve do sada govorili smo o silama koje stvaraju svjetove, o procesima stvaranja koji potiču od Apsolutnog. Sada ćemo govoriti o procesima u već stvorenom i postojećem svijetu. Ali pri tome se ne smije gubiti iz vida da se proces stvaranja nikada ne zaustavlja, iako u razmjerima planeta rast ide toliko lagano da, ako se računa s točke gledišta našeg vremena, planetarni uvjeti se za nas mogu smatrati vječnim.

Zato ćemo uzeti Zrak stvaranja pošto je stvoren svemir.

Nastavlja se djelovanje Apsolutnog na svijet ili svjetove koje je ono stvorilo ili koji se nalaze unutar njega. Na sličan način nastavlja se djelovanje svakog od tih svjetova na potonje svjetove. Sve zvijezde Mliječnog Puta djeluju na naše Sunce. Sunce djeluje na planete, planete djeluju na Zemlju, a Zemlja

Bočna oktava prije svega pokazuje da organski život predstavljen na dijagramu u vidu tri note, ima dvije prethodne note: jednu na nivou planeta, drugu na nivou Sunca, i da ona počinje od Sunca.

Posljednja točka ima principijelan značaj budući da se razilazi sa uobičajenim suvremenim pogledima na nastanak života, da tako kažemo, *odozgo*. Prema tom tumačenju, život dolazi odozgo.

Postavlja se pitanje što su *mi* i *re* bočne oktave. Jasno je da je *re* povezano sa idejom hrane za Mjesec. Nekakav proizvod razlaganja organskog života šalje se na Mjesec; to treba biti *re*. Što se tiče *mi* može se reći određenije. Organski život nesumnjivo prodire u Zemlju. Njegova uloga u formiranju strukture zemaljske površine ne može se podvrgnuti sumnji. Nastanak koraljnih otoka, vapnenačkih planina, formiranje naslaga ugljena, nafte, promjene tla pod utjecajem biljnog svijeta, pojava biljnog svijeta u jezerima, stvaranje obradivog zemljišta bogatog glistama, promjena klime uslijed isušivanja močvara i sječe šuma – sve to postoji, kao i mnogo što drugo – ono što znamo i ono što ne znamo.

Uz to, bočna oktava s posebnom jasnoćom pokazuje kako se lako i ispravno sve klasificira u sistemu koji razmatramo. Nestaje sve nenormalno, nepredviđeno, slučajno, i počinje se o crtavati neobuhvatni i strogo promišljeni plan svijeta.

- na Mjesec. Ti utjecaji se prenose pomoću čovjeka, koja prolaze kroz međuzvjezdani i međuplanetarni prostor.

Da bismo razmotrili ta zračenja, uzet ćemo Zrak stvaranja u navedenoj formuli:

Apsolutno - Sunce - Zemlja - Mjesec; ili drugim riječima, zamislimo da Zrak stvaranja izgleda kao *tri oktave zračenja*; prva oktava - između Apsolutnog i Sunca, druga - između Sunca i Zemlje, treća - između Zemlje i Mjeseca. Istražit ćemo tok zračenja između ove četiri osnovne točke svemira.

U tom svemiru, uzeto u formi od tri oktave zračenja između četiri točke, trebamo naći naše mjesto i shvatiti naše funkcije.

U prvoj oktavi Apsolutno će sadržati dvije note *do* i *si* sa intervalom između njih.

interval apsolutno

Zatim će slijediti note *la, sol, fa*:

interval apsolutno
la
sol
fa

Poslije toga - intervali *mi, re*:

interval apsolutno
la
sol
fa
interval mi
re

Zračenja stižu do Sunca. Dvije su note uključene u samo Sunce: *do*, poslije čega slijedi interval, i *si*. Zatim idu *la, sol, fa* - vibracije, usmjerene ka Zemlji.

interval apsolutno
la
sol
fa
mi
re
interval apsolutno
la
sol
fa

Poslije toga - interval, zatim *mi, re*. U Zemlji - *do* i *si* sa intervalom između njih; zatim tri note, opet interval, i *mi, re* i Mjesec - *do*.

interval $\frac{\text{do}}{\text{si}}$ apsolutno

la
sol
fa

interval
mi
re

interval $\frac{\text{do}}{\text{si}}$ sunce

la
sol
fa

interval
mi
re

interval $\frac{\text{do}}{\text{si}}$ zemlja

la
sol
fa

interval
mi
re

$\frac{\text{do}}{\text{si}}$ mjesec

Tri oktave zračenja, u vidu kojih ćemo sada zamišljati svijet, omogućit će nam da objasnimo međusobnu vezu između supstanci i sila različitih planova svemira u odnosu na naš vlastiti život (vidjeti crtež).

interval $\frac{\text{do}}{\text{si}}$ apsolutno

la
sol
fa

interval
mi
re impuls

interval $\frac{\text{do}}{\text{si}}$ sunce

la
sol
fa

interval
mi
re organski život
na zemlji

interval $\frac{\text{do}}{\text{si}}$ zemlja

la
sol
fa

interval
mi
re impuls

$\frac{\text{do}}{\text{si}}$ mjesec

Iako u tri oktave postoji šest intervala, treba obratiti pažnju na to da je u stvarnosti samo trima od njih potrebna dopuna izvana. Prvi interval između *do* i *si* pokriven je *voljom Apsolutnog*.

Drugi interval *do* – *si* pokriven je utjecajem mase Sunca na zračenja koja kroz njega prolaze. Treći interval *do* – *si* pokriva djelovanje mase Zemlje zračenjima koja prolaze kroz nju. Samo intervali između *fa* i *mi* zahtijevaju dodatne impulse. Ti dopunski impulsi mogu dolaziti ili iz drugih oktava, koje prolaze kroz danu točnu svemira, ili iz paralelnih oktava, koje počinju na višim planovima. Mi ništa ne znamo o prirodi impulsa između *fa* i *mi* u prvoj oktavi Apsolutnog – Suncu. Ali impuls u oktavi Sunce – Zemlja – jeste *organski život na Zemlji*, tj. tri note – *la*, *sol*, *fa* – one oktave, koja polazi od Sunca. Priroda impulsa između *fa* i *mi* u oktavi Zemlja – Mjesec nije nam poznata.

Treba naglasiti da ovdje upotrijebljen termin „točka svemira“ ima sasvim određeno značenje, i to: „točka“ predstavlja sjedinjavanje vodika, nastalo na konkretnom mjestu, i nosi naročitu funkciju u nekom određenom sistemu. Pojam „točka“ ne može biti zamijenjen pojmom „vodik“, zato što „vodik“ označava naprosto materiju koja nije ograničena u prostoru. „Točka“ je uvijek ograničena u prostoru. Usporedno s tim, „točku svemira“ možemo označiti *brojem* vodika, koji u njoj gospodari ili vlada.

Ako sada istražimo prvu od tri oktave zračenja, to jest oktavu Apsolutno – Sunce, s točke gledišta Zakona Trojke, vidjet ćemo da je nota *do* – provodnik aktivne sile, označene brojem 1, dok je materija, u kojoj djeluje ta sila – ugljik (C). Aktivna sila, koja u Apsolutnom stvara notu *do*, predstavlja najvišu učestalost ili najveću gustoću vibracije.

Izraz „gustoća vibracija“ odgovara učestalosti vibracija i upotrebljava se u smislu suprotnom od „gustoći materije“, tj. što je veća gustoća materije, to je manja gustoća vibracija i, vice versa, što je veća gustoća vibracije to je manja gustoća materije. Najveću gustoću materije otkriva najfinija razrijeđena materija, dok se u materiji s najvećom mogućom gustoćom

vibracija usporavaju se gotovo zaustavljaju. Na taj način, najtananija materija doprinosi najvećoj gustoći vibracija.

Aktivna sila u Apsolutnom predstavlja maksimalnu gustoću vibracija, dok materija, u kojoj se te vibracije odvijaju, tj. prvi ugljik, predstavlja minimalni stupanj gustoće materije.

Nota *si* u Apsolutnom je provodnik pasivne sile, označene brojem 2. A materija, u kojoj djeluje ta pasivna sila ili kojoj u kojoj se čuje nota *si*, je kisik (O).

Nota *la* je provodnik neutralne sile, označene brojem 3, a supstanca, u kojoj zvuči nota *la*, je dušik (N).

Prema redoslijedu djelovanja sila one će imati redoslijed: 1, 2, 3, itd. adekvatno oblicima materije: ugljik, kisik i dušik. Međutim, prema gustoći materije one će imati sljedeći raspored: ugljik, dušik, kisik, tj. 1, 3, 2, zato što se dušik, koji čuva svoj treći broj, pošto je provodnik neutralne sile, po gustoći materije nalazi između ugljika i kisika, a kisik se pojavljuje kao najgušći u trijadi.

Ugljik, kisik i dušik zajedno daju materiju četvrtog reda, ili vodik (H), čiju ćemo gustoću označiti brojem 6 (zbir 1, 2, 3), tj. H6.

Prva trijada:

do C .. 1 1 1

si O .. 2 3 2 H6

la N .. 3 2 3

C, O i N zadržavaju brojeve 1, 2 i 3. Ugljik je uvijek 1, kisik uvijek 2, dušik uvijek 3.

Ipak, pošto je aktivniji od kisika, dušik ulazi kao aktivan princip u sljedeću trijadu, jer mu je gustoća 2. drugim riječima, dušik ima gustoću 2, a kisik – gustoću 3.

Nota *la* prve trijade – provodnik je aktivne sile u sljedećoj trijadi, u koju ona ulazi sa gustoćom 2. ako ugljik ulazi sa gustoćom 2, onda kisik i dušik trebaju da odgovaraju po gustoći, ponavljajući odnos gustoća 1, 2, 3; u drugoj trijadi treba biti 2, 4, 6, tj. ugljik druge trijade imat će gustoću 2, dušik – gustoću 4, a kisik – gustoću 6. zajedno oni daju vodik (H12).

Druga trijada:

la C 2 2 2

sol O .. 4 6 4 H12

fa N 6 4 6

Prema istom planu i redosljedu, sljedeća trijada građena je ovako: *fa*, „impuls“, *mi*. Ugljik, koji je bio dušik u drugoj trijadi, stupa u treću sa gustoćom 4; njemu odgovarajući dušik i kisik trebaju imati gustoću 8 i 12. zajedno će dati vodik 24 (H24).

Treća trijada:

fa C 4 4 4

-- O 8 12 8 H24

mi N 12 8 12

Sljedeća trijada – *mi*, *re* i *do* – prema istom planu i redosljedu daju vodik 48 (H48).

Četvrta trijada:

mi C 8 8 8

re O16 24 16 H48

do N 24 16 24

Trijada *do*, *si*, *la* dat će vodik 96 (H96):

Peta trijada:

do C 16 16 16

si O 32 48 32 H96

la N 48 32 48

Trijada *la*, *sol*, *fa* – vodik 192 (H192)

Šesta trijada:

la C 32 32 32

sol O 64 96 64

fa N 96 64 96

Fa, impuls, *mi* – vodik 384 (H384):

Sedma trijada:

fa C 64 64 64

-- O 128 192 128 H384

mi N 192 128 192

Mi, re, do – vodik 768 (H768):

Osma trijada:

mi C 128 128 128

re O 256 384 256 H768

do N 384 256 384

Do, si, la – vodik (1536 (H1536):

Deveta trijada:

do C 256 256 256

si O 512 768 512 H1536

la N 768 512 768

La, sol, fa – vodik 3072 (H3072):

Deseta trijada:

la C 512 512 512

sol O 1024 1536 1024 H3072

fa N 1536 1024 1536

Fa, impuls, mi – vodik 6144 (H6144):

Jedanaesta trijada:

fa C 1024 1024 1024

-- O 2048 3072 2048 H6144

mi N 3072 2048 3072

Mi, re, do – vodik 12288 (H12288):

Dvanaesta trijada:

mi C ... 2048 2048 2048

re O ... 4096 6144 4096 H12288

do N ... 6144 4096 6144

Dobiveno je dvanaest oblika vodika gustoće od 6 do 12288.

do	}	H6	H1	
si				
la	}	H12	H6	H1
sol				
fa	}	H24	H12	H6
-				
mi	}	H48	H24	H12
re				
do	}	H96	H48	H24
si				
la	}	H192	H96	H48
sol				
fa	}	H384	H192	H96
-				
mi	}	H768	H384	H192
re				
do	}	H1536	H768	H384
si				
la	}	H3072	H1536	H768
sol				
fa	}	H6144	H3072	H1536
-				
mi	}	H12288	H6144	H3072
re				
do				

Sve vrste materije od vodika 6 do vodika 3072 mogu se naći u čovjekovom organizmu i igraju u njemu određenu ulogu. Svaki vodik u sebi sadrži širu grupu nama poznatih kemijskih supstanci, povezanih zajedno nekakvom funkcijom našeg organizma. Drugim riječima, ne treba gubiti iz vida da termin „vodik“ ima vrlo široko značenje. Svaki jednostavni element je vodik nekakve gustoće, i svaka kombinacija elemenata koja ima neku funkciju u prirodi, također predstavlja vodik.

Takvo definiranje supstanci omogućava da se one klasificiraju u odnosu na život u funkcije našeg organizma.

Počnimo od vodika 768. Ovaj vodik se određuje kao *hrana*; drugim riječima, vodik 768 sadrži u sebi sve supstance, koje mogu služiti čovjeku kao hrana. Supstance koje ne mogu služiti kao hrana, poput komada drveta, spadaju u vodik 1536; komad željeza – u vodik 3072. S druge strane, fina materija sa oskudnim hranjivim svojstvima bit će bliža vodik 384.

Vodik 384 definira se kao voda.

Vodik 192 – to je atmosferski zrak koji udišemo.

Vodik 96 predstavljen je u vidu razrijeđenih plinova koje čovjek ne može udisati, ali koji u njegovom životu igraju vrlo važnu ulogu. Osim toga, to su materije životnog magnetizma, emanacija ljudskog tijela, N-snopa zraka, hormona, vitamina, i sl. Drugim riječima vodikom 96 završava se ono što se u našoj fizici i kemiji smatra materijom. Vodik 96 sadrži u sebi i one vrste materije, koje su kemiji gotovo neprimjetne i smatraju se samo vrstom tragova ili posljedica. Vrlo često njihovo postojanje jedni znanstvenici pretpostavljaju, dok ih se drugi odriču.

Vodici 48, 24, 12 i 6 – fizici i kemiji nepoznate supstance, jesu materija našeg psihičkog i duhovnog života različitih nivoa.

U cjelini, kada se govori o tablici vodika, sve vrijeme treba imati na umu da svaki vodik u toj tablici sadrži u sebi ogroman broj raznovrsnih supstanci, povezanih u našem organizmu jednom te istom funkcijom i predstavlja nekakvu „kozmičku grupu“.

Vodik 12 odgovara kemijskom vodik 1. Ugljik, dušik i kisik (kemijski) imaju atomske težine 12, 14 i 16.

Uz sve to mogu se na tablici atomskih težina navesti elementi, koji odgovaraju određenim vodicima, to jest, oni elementi čije se atomske težine nalaze jedna kraj druge, u odnosu pravilne *oktave*. Recimo, vodik 24 odgovara fluoru (atomska težina 19), vodik 48 odgovara kloru (atomska težina 35,5); vodik 96 – bromu (atomska težina 80), a vodik 192 jodu (atomska težina 127). Atomske težine tih elemenata nalaze se jedan prema drugom gotovo u odnosu oktave, drugačije

rečeno, atomska težina jednog od njih gotovo dvostruko premašuje atomsku težinu drugog, lakšeg... Neznatna netočnost, tj. nepotpuna oktava u odnosima elemenata, izazvana je time što obična kemija ne uzima u obzir sva svojstva supstance, to jest, ne uzima u obzir njena kozmička svojstva.

Kemija, o kojoj ovdje govorimo, za razliku od obične kemije, izučava materiju na drugačijoj osnovi, uzimajući u obzir ne samo njena kemijska i fizička, već i psihička i kozmička svojstva.

Ta kemija, točnije, alkemija, tretira materiju prije svega sa osnove funkcija koje definiraju njeno mjesto u svemiru, odnos sa drugom vrstom materije, a zatim i sa osnove njenog odnosa prema čovjeku i funkcijama čovjeka. Pod atomom supstance podrazumijeva se određena mala količina te supstance koja zadržava sva njena kemijska, kozmička i psihička svojstva, jer osim kozmičkih zraka supstanca posjeduje i psihička svojstva, t.j. neki stupanj razumnosti. Prema tome, pojam, „atom“ može se odnositi ne samo na elemente, već i na sve složenije supstance, koje nose određene funkcije u svemiru ili čovjekovom životu.

Može postojati atom vode, atom zraka (tj. atmosferskog zraka, prikladnog za udisanje čovjeka), atom kruha, atom mesa, itd. Atom vode u tom slučaju činit će jednu desetinu jedne desetine kubnog milimetra vode, uzetog na određenoj temperaturi, izmjenjenog specijalnim termometrom. To bi bila sićušna kap vode, pod određenim uvjetima vidljiva golim okom. Takav atom je minimalna količina vode, koja zadržava sva svojstva vode. Prilikom daljnjeg djelovanja neka njena svojstva nestaju, tj. to više nije voda, već nešto što se približava plinovitom stanju, pari, koja se kemijski apsolutno ne razlikuje od vode u tekućem stanju, ali ima druge funkcije te, prema tome, posjeduje i drugačija kozmička i psihička svojstva.

PETO PREDAVANJE

Dijagram hrane

Funkcije čovjeka u odnosu na planove svemira. – Da bi se „djelovalo“, potrebna je određena vrsta energije i to u određenoj količini. – Čovjekov organizam predviđen je za vrlo veliku proizvodnju energije kroz preobražaj grubih supstanci u fine. – U običnom životu proizvodnja energije nikada neće dostići mogući stupanj snage. – Čovjekov organizam održavaju tri vrste hrane: obična hrana, zrak, utjecaji. – Postoje dva procesa zahvaljujući kojima se „hrana“ transformira: onaj koji automatski štiti i održava život, i svjesni – koji može realizirati dani nam potencijal.

Tablica vodika čini mogućim istraživanje svih supstanci iz kojih se sastoji čovjekov organizam, sa gledišta njihovog odnosa prema različitim planovima svemira.

Pošto je svaka čovjekova funkcija posljedica djelovanja određenih supstanci, a svaka supstanca povezana sa određenim planom svemira, možemo utvrditi korelaciju između čovjekovih funkcija i odgovarajućih planova svemira.

MI možemo da „djelujemo“, ali u svemu što činimo vezani smo i ograničeni količinom energije koju proizvodi naš organizam. Svaka funkcija, svako stanje, postupak, misao, emocija zahtijevaju određenu energiju, neku određenu supstancu.

Došli smo do zaključka da trebamo pamtiti sebe. Međutim, u stanju smo da pamtimo sebe samo ako imamo energiju za pamćenje. Možemo nešto izučavati, razumjeti ili osjećati samo ako raspolažemo energijom za razmatranje, osjećanje i izučavanje.

Što čovjek može uraditi kada počne shvaćati kako nema dovoljno energije kako bi postigao ciljeve koje je sebi postavio?

Odgovor je sljedeći: svaki normalan čovjek ima dovoljno energije da počne rad na sebi. Potrebno je samo da nauči da

čuva veći dio energije, kojom vlada, umjesto da je neproduktivno troši.

Energija se troši uglavnom na sasvim nepotrebne, neugodne emocije, na očekivanje vjerojatnih i nevjerojatnih neugodnosti, na loše raspoloženje, besmislenu žurbu, nervozu, razdražljivost, maštanje, sanjarenje, itd. Energija se troši na nepravilan rad centara, nepotrebno naprezanje mišića, koje nije odgovarajuće poslu koji se obavlja; na stalno brbljanje koje upija nevjerojatnu količinu energije; na divljenje stvarima koje se neprestano događaju oko nas, kao i drugim ljudima koji, u stvari, nisu nimalo zanimljivi; na stalno trošenje sile pažnje, i tako dalje, i tome slično.

Kad počne da se bori sa svim tim stranama života na koje je navikao, čovjek uspijeva sačuvati ogromnu rezervu energije, uz čiju pomoć lako može pristupiti radu na izučavanju samoga sebe i na samousavršavanje.

Međutim, potom se problem komplicira. Kada u izvjesnoj mjeri svoju mašinu dovede u ravnotežu, uvjerivši se da mu ona daje puno više energije nego što je očekivao, čovjek ipak dolazi do uvjerenja da mu ta energija nije dovoljna. On vidi, da za nastavak rada treba povećati količinu proizvodnje energije.

Izučavanje funkcioniranja čovjekovog organizma pokazuje da je to sasvim moguće.

Čovjekov organizam predstavlja kemijsku tvornicu, predviđenu za vrlo veliku proizvodnju, ali u uobičajenim uvjetima proizvodnja ne postiže svoje maksimalne mogućnosti zato što koristi samo mali dio opreme i proizvodi točno onoliko, koliko je neophodno za goli opstanak tvornice. Očigledno je da je takva tvornica sasvim nerentabilna. Zapravo, ona ništa ne proizvodi, i svi njeni mehanizmi i vrlo složena oprema ne služe ničemu, osim što doprinose održavanju egzistencije, pa i to s naporom.

Rad te tvornice sastoji se u pretvaranju jedne vrste materije u drugu, i to grubljih supstanci, u kozmičkom smislu supstance, u finije. Tvornica dobiva sirovinu iz vanjskog svijeta – određenu količinu grubih vodika i pretvara ih u finije putem čitave serije složenih *alkemijskih* procesa. Ali u uobičajenim uvjetima života

proizvodnja čovjekove tvornice visokih vodika – a mi smo posebno zainteresirani za tu vrstu mogućnosti viših stanja svijesti i rada viših centara – nije dovoljna, i svi se oni troše na održavanje tvornice na životu. Kada bismo uspjeli dovesti proizvodnju na najviši mogući kapacitet, počeli bismo čuvati te vodike. Tada bi cijelo tijelo, sva tkiva i stanice, bili prožeti visokim vodikom, koji bi malo po malo počeo da se taloži i kristalizira na poseban način. Kristalizacija finih vodika postepeno bi prevela cijeli naš organizam na viši nivo, na viši plan bića.

Međutim u uobičajenim uvjetima se to ne događa, zato što tvornica troši sve što se proizvede.

„Način da odvajáš fino od grubog“ – princip „Dijamantnih Spremišta (Ploča)“ (jedno od djela, koje se pripisuje grčkom bogu znanosti i pokrovitelju magije Hermesu Trismegistu – „tri puta najvećem“.

Ova hermetička djela sadržala su platonsko – pitagorejske elemente učenja, znanost o spasenju, kao i određene poglede na postanak svijeta), odnosi se na funkcioniranje čovjekove tvornice. Ako čovjek nauči odvajati fino od grubog, to jest ako izvede proizvodnju finih formi vodika na najviši stupanj, zahvaljujući tome će stvoriti mogućnosti za svoj unutarnji rast, koji se ne može ostvariti nikakvim drugim sredstvima.

Sve supstance, neophodne za održavanje života organizma, njegov psihički rad i najviše funkcije svijesti, taj organizam proizvodi od hrane koja dolazi izvana. Čovjekov organizam dobiva hranu tri vrste:

- 1) običnu hranu koju jedemo;
- 2) zrak, koji udišemo;
- 3) naše utiske.

Nije teško složiti se s tim da zrak za organizam predstavlja hranu posebne vrste. Ali, u prvi mah može izgledati neshvatljivo kako utisci mogu biti hrana. Međutim, treba imati na umu da sa svakim vanjskim utiskom, svejedno da li u formi zvuka, slike koju vidimo ili mirisa, izvana dobivamo određeno energetske punjenje, određen broj vibracija. Te energije, koje dospjevaju u organizam izvana, jesu hrana. Nadalje, kao što

smo već govorili, energija se ne može prenositi izvan materije. Ako vanjski utisak unosi u organizam energiju, to znači da vanjska materija ulazi u njega i hrani ga, u punom smislu riječi.

Za normalnu egzistenciju, organizam treba dobivati hranu sve tri vrste: fizičku hranu, zrak i utiske.

Organizam ne može živjeti od jedne, pa čak niti od dvije vrste hrane; potrebne su mu sve tri vrste hrane. Ali njihova međusobna korelacija i značaj za organizam nisu isti. Organizam može relativno dugo živjeti bez unošenja fizičke hrane. Poznati su slučajevi gladovanja dužeg od šezdeset dana, pri čemu organizam nije izgubio svoju životnu snagu i obnovio ju je odmah poslije početka uzimanja hrane. Razumije se, takvo gladovanje ne treba smatrati potpunim, pošto su u svim slučajevima umjetnog gladovanja ljudi pili vodu.

Ali, čak i bez hrane i vode čovjek je u stanju da preživi nekoliko dana.

Bez zraka čovjek može živjeti samo nekoliko minuta, najviše dvije do tri; po pravilu, ako ostane bez zraka četiri minute čovjek umire.

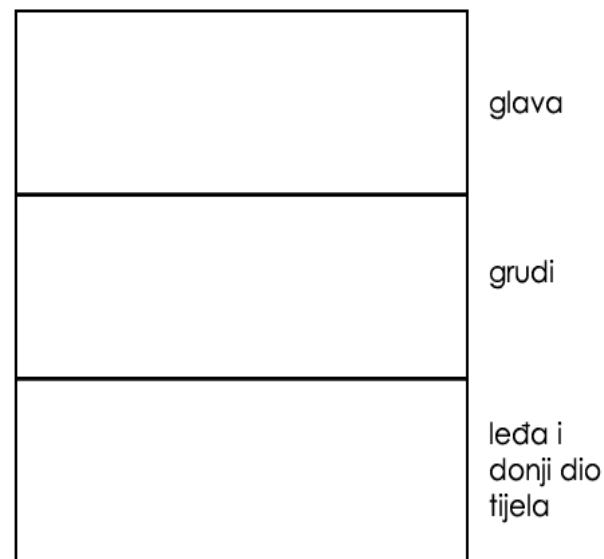
Bez utisaka čovjek ne može preživjeti ni jedan trenutak. Kad bi bilo moguće da se na neki način prekine dotok utisaka ili kad bi čovjekov organizam izgubio sposobnost da ih prima, on bi odmah umro. Utisci koje primamo izvana nalik su na pogonski remen koji nam omogućava kretanje.

Glavni motor za nas je priroda, svijet koji nas okružuje.

Kroz utiske priroda nam daje energiju i zahvaljujući toj energiji mi živimo, krećemo se, postojimo. Ako dotok te energije zakasni, naša mašina se trenutačno zaustavlja. Dakle, od ove tri vrste hrane utisci su nam najvažniji, mada je istina i to da čovjek ne može dugo da živi samo od utisaka. Utisci i zrak pružaju čovjeku mogućnost da živi nešto duže. Utisci, zrak i fizička hrana omogućavaju organizmu da živi do kraja prirodnog roka i da proizvede supstance, neophodne ne samo za održavanje života, već i za unutrašnji razvoj.

Procesom preobražaja fizičkih supstanci, koje ulaze u organizam, upravlja *Zakon oktava*.

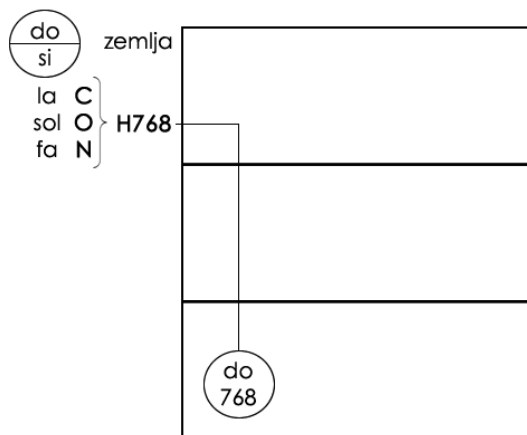
Predstavit ćemo organizam u vidu trokatne tvornice. Njen gornji kat je – čovjekova glava, srednji su – grudi, a donji – želudac, leđa i donji dio tijela.

Crtež 12.

Čovjek u vidu trokatne kuće

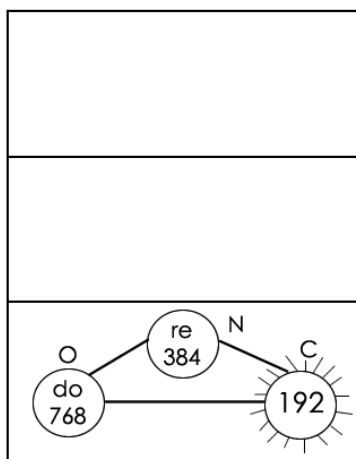
Fizička hrana – to je H768, ili *la, sol, fa* treće kozmičke oktave zračenja. Taj vodik dospijeva u donji kat organizma u vidu kisika *do* H768.

Crtež 13.
Dospijeeće hrane (H768) u organizam.

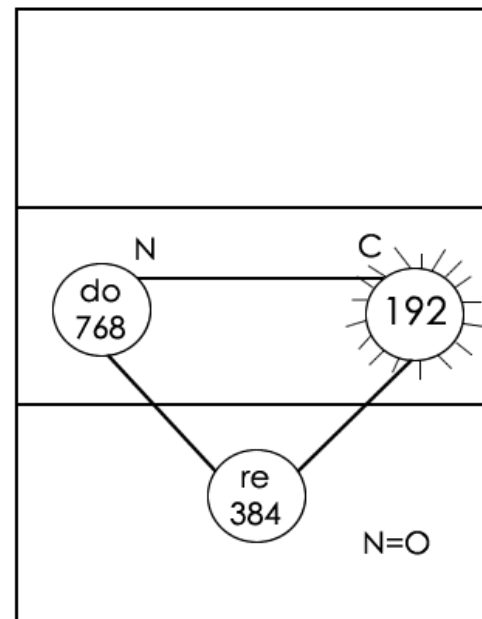
Kisik 768 sreće se sa ugljikom 192, koji već postoji u organizmu.

Iz sjedinjavanja O768 i C192 dobiva se N384. N384 – to je sljedeća nota, *re* (vidjeti crtež 14).

Crtež 14.
Početak probave hrane (H768) u organizmu.

Re 384, koje postaje kisik u sljedećoj trijadi, sreće se u organizmu sa ugljikom 96 i zajedno s njim kreira novi dušik 192, koji predstavlja notu *mi* 192 (vidjeti crtež 15).

Crtež 15.
Nastavak probave hrane (H768) u organizmu.

Ugljikohidrati, koji postoje u organizmu,

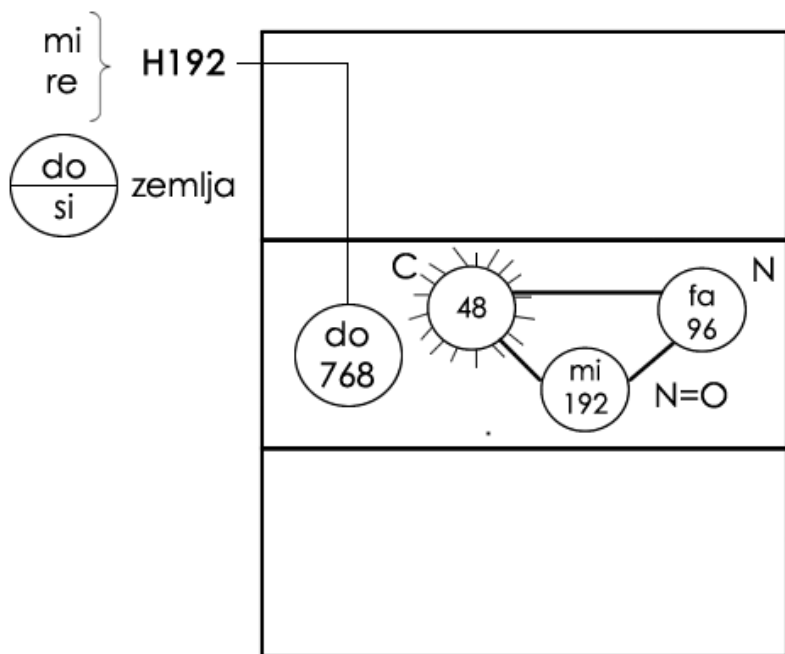
obilježeni znakom

Kao što je poznato iz Zakona oktava, *mi* u uzlaznoj oktavi ne može samo da prijeđe u *fa*; nužan je dodatni impuls.

Ako taj dodatni impuls ne bude primijenjen supstanca *mi* 192 neće moći prijeći u punu notu *fa*.

Na danom mjestu organizma, gdje bi oktava hrane organizma očigledno trebalo da se zaustavi na *mi* 192, u organizam dospijeva „druga hrana“ – zrak, u formi *do* 192, tj.

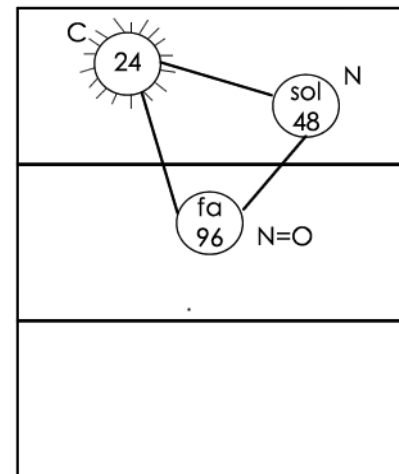
mi, re, do druge kozmičke oktave zračenja. Nota *do* posjeduje sve potrebne polutonove, tj. svu energiju, nužnu za prelazak u sljedeću notu. Ona daje dio te energije noti *mi*, koja ima istu gustoću, kao i nota *do*. Energija *do* daje *mi* 192 dovoljno snage, za sjedinjenje sa ugljikom 48, već prisutnim u organizmu, i prelazak u dušik 96; dušik 96 postaje nota *fa* (vidjeti crtež 16).

Crtež 16.

Ulazak zraka u organizam (H192) i impuls koji proizvodi zrak u intervalu *mi* – *fa* oktave hrane.

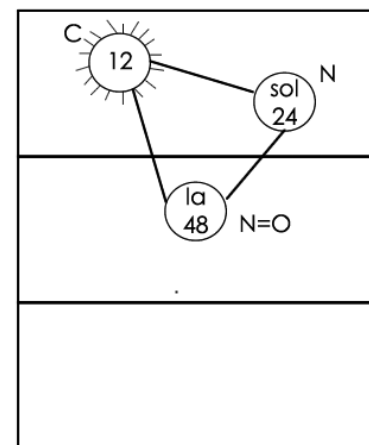
Fa 96 sjedinjuje se sa ugljikom 24, koji također postoji u organizmu u prijelazu u dušik 48, notu *sol* (vidjeti crtež 17):

Crtež 17.

Nastavak oktave hrane: prelazak namirnica u *sol* 48.

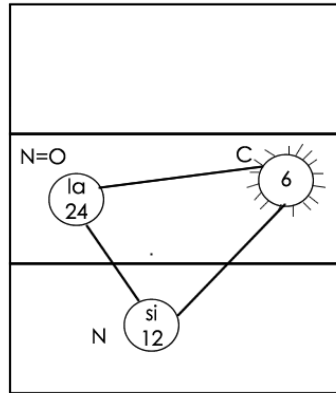
Nota *sol* 48, sjedinjuje se sa ugljikom 12, koji se nalazi u organizmu, prelazi u dušik 24 – *la* 24 (vidjeti crtež 18).

Crtež 18.

Nastavak oktave hrane: prelazak namirnica u *la* 24.

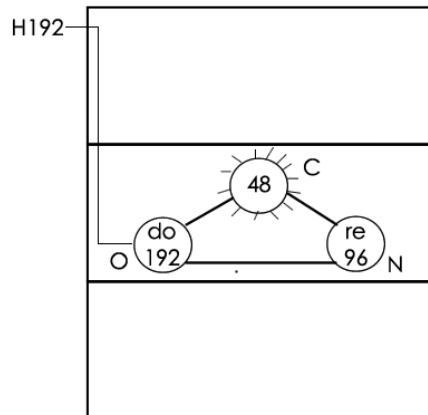
La 24 sjedinjuje se sa ugljikom 6 koji se nalazi u organizmu i prelazi u dušik 12 ili si 12. Si 12 je viša supstanca koja se luči u organizmu iz fizičke hrane uz pomoć dodatnog impulsa, stvorenog zrakom koji udišemo (vidjeti crtež 19).

Crtež 19.

Nastavak oktave hrane: prelazak namirnica u si 12.

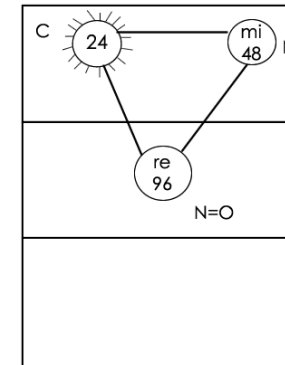
Do 192 (zrak), pošto dospije na srednji kat tvornice u vidu kisika i preda dio svoje energije mi 192, sjedinjuje se na izvjesnom mjestu sa ugljikom 48, prisutnim u organizmu, i prelazi u re 96 (vidjeti crtež 20).

Crtež 20.

Početak usvajanja zraka u organizmu.

Re 96 prelazi u mi 48 pomoću ugljika 24, i na tome se zaustavlja razvoj druge oktave. Za prelazak mi u fa potreban je dodatni impuls; ali u toj točki priroda nije pripremila bilo kakav dodatni impuls, i zato druga oktava, tj. Oktava zraka, ne može dalje da se razvija i u običnim uvjetima života ona ne napreduje (vidjeti crtež 21).

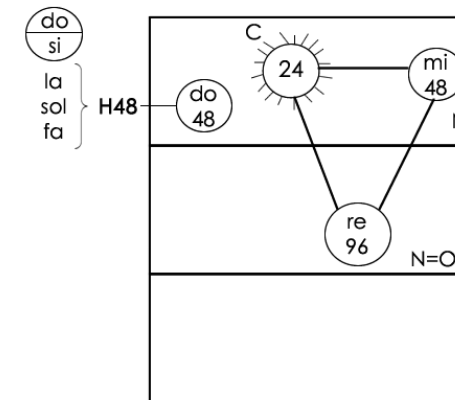

Crtež 21.

Nastanak oktave zraka u organizmu

Treća oktava počinje od do 48.

Utisci dospijevaju u organizam u obliku kisika 48, tj. la, sol, fa druge kozmičke oktave Sunce – Zemlja (vidjeti crtež 22).

Crtež 22.

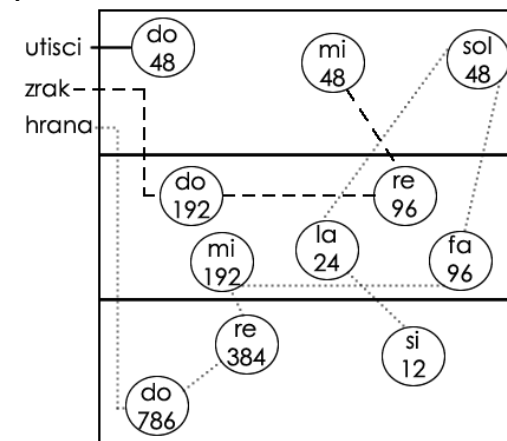
Dospijevanje utisaka u organizam.

ŠESTO PREDAVANJE

Dva impulsa

Ograničavanje običnog redoslijeda proizvodnje energije u čovjekovom organizmu. Mogućnost dodatne proizvodnje energije u čovjekovom organizmu. – Mogućnost dodatne energije. – Prvi svjesni impuls. – Privlačenje finih supstanci. – Drugi svjesni impuls. – Trokatna tvornica u centru. – Alkemija kao alegorija. – Preobražaj emocija. – Rad viših i nižih centara. – Namjera vodika u našem organizmu. – Upravo niži centri nisu razvijeni. – Viši centri su nedostižni. Proizvodnja i primjena energije kako bi se niži centri povezali sa višima. – Svi psihički procesi su materijalni.

U običnim uvjetima, tj. u uvjetima normalne egzistencije, tvornica prestaje da proizvodi fine supstance na datom mjestu, i treća oktava zvuči samo kao do. Najviša materija, koju proizvodi tvornica – jest si 12; za sve svoje više funkcije tvornica je u stanju da koristi samo tu najvišu supstancu (vidjeti crtež 23).

Crtež 23.
Granice uobičajenog rada organizma.

Do 48 ima dovoljno energije da prijeđe u sljedeću notu, ali na onom mjestu organizma gdje ulazi do 48, nema ugljika 12, koji je za to neizostavan. Istovremeno, do 48 ne dotiče mi 48, i zato ova nota ne može sama niti da prijeđe u sljedeću, niti da mi 48 prenese dio vlastite energije.

Ipak, postoji način povećavanja obima proizvodnje, tj. omogućavanja oktavi zraka i oktavi utisaka da se dalje razvijaju. U tom cilju nužno je da se na onom mjestu, gdje postoji zastoj u razvoju treće oktave, stvori umjetni impuls posebne vrste. To znači da umjetni impuls može biti pridodat noti *do* 48.

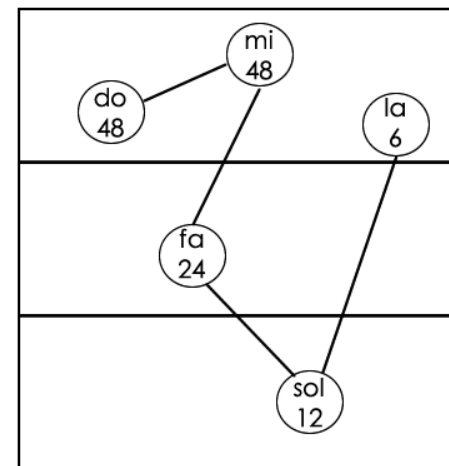
Ali što se podrazumijeva pod umjetnim impulsom? On je povezan s momentom opažanja utisaka. Nota *do* 48 označava trenutak kada utisak ulazi u našu svijest. Umjetni impuls u toj točki znači određenu vrstu napora koji se vrši u trenutku dobivanja utiska.

Već je objašnjeno da u običnom životu ne „pamtimo“ sebe: ne dopuštamo pamćenju da radi, tj. ne osjećamo, nismo svjesni sebe u trenutku opažanja utisaka, u trenutku emocije, misli ili postupaka. Ako je čovjek toga svjestan i potruži se da se „sjeti sebe“, onda će svaki utisak, koji prima u trenutku pamćenja samog sebe, biti, da tako kažemo, udvostručen. U svom običnom psihičkom stanju ja jednostavno gledam napolje, ali ako pamtim sebe, ne samo što gledam napolje, ja osjećam da gledam, kao da kažem sebi: „ja gledam“. Umjesto samo jednog, imamo dva utiska: jedan – izvana, drugi – iz mene samog, koji gleda napolje.

Drugi utisak, koji proizvodi činjenica mog „samopamćenja“, upravo i jest dodatni impuls. Štoviše, često se događa da dodatni osjećaj, povezan sa „samopamćenjem“, donosi sa sobom element emocije, tj. rad mašine na mjesto o kome govorimo privlači određenu količinu ugljika 12. Napor da se sjetimo sebe, praćenje sebe u trenutku opažanja utisaka, promatranje utisaka od strane čovjeka u trenutku kada ih prima, takoreći registracija prijema utisaka uz istovremeno određivanje karakteristika utisaka – sve to zajedno udvostručuje snagu utisaka i prebacuje *do* 48 u *re* 24. istovremeno, napor, povezan sa prelaskom jedne note u drugu, i sam preobražaj 48 u 24 omogućava *do* 48 treće oktave da stupi u kontakt sa *mi* 48 druge oktave i prenese toj noti količinu energije neophodnu za prelazak *mi* u *fa*. Na taj način,

impuls sa *do* 48 stiže do *mi* 48 i pruža drugoj oktavi mogućnost za razvoj.

Mi prelazi u *fa*; *fa* 24 – u *sol* 12; *sol* 12 – u *la* 6. *La* 6 je najviša vrsta supstance koju organizam proizvodi od zraka, tj. od hrane drugačije vrste. Međutim, to je moguće samo pomoću svjesnog napora u trenutku kada primamo utisak (vidjeti crtež 24).

Crtež 24.

Razvoj oktave zraka poslije prvog svjesnog impulsa.

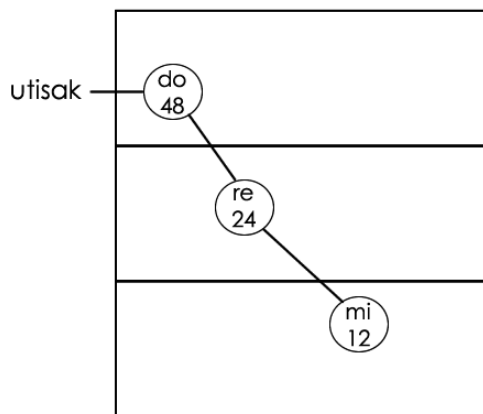
Treba razjasniti što to znači. Svi mi udišemo isti zrak. Osim elemenata, poznatih našoj znanosti, zrak sadrži veliki broj supstanci nepoznatih znanstvenom znanju, koje znanost ne može definirati i koje su nedostupne za promatranja. Točna analiza pokazuje da iako razni ljudi udišu jedan te isti zrak, izdišu apsolutno različit. Pretpostavimo da se zrak koji udišemo sastoji iz dvanaest različitih elemenata, nepoznatih našoj znanosti. Nekakvu količinu tih elemenata, svaki čovjek apsorbira u sebe dok diše. Pretpostavim da pet od tih elemenata uvijek biva apsorbirano. Prema tome, zrak koji izdiše svaki čovjek sastoji se iz petnaest elemenata, a pet elemenata odlazi za ishranu organizma. Ali neki ljudi izdahnu ne petnaest, već samo deset elemenata, tj. apsorbiraju pet

elemenata više. Tih pet elemenata su – viši vodici. Više vrste vodika prisutne su u najmanjoj čestici zraka koji udišemo. Udišući zrak, mi unosimo u sebe više vodike, ali ako organizam ne zna kako da iz njih izvuče čestice zraka i zadrži ih, oni se vraćaju u zrak vanjske sredine. Ako je, pak, organizam u stanju da ih uzme iz zraka i zadrži, one će ostati u njemu. Dakle, mi svi udišemo jedan te isti zrak, ali iz njega crpimo različite supstance. Jedni uzimaju više, drugi manje.

Da bi se uzelo više, u organizmu treba imati određenu količinu odgovarajućih finih supstanci. Tada supstance, koje se nalaze u organizmu *djeluju poput magneta* na fine materije koje se nalaze u zraku koji udišemo. Opet stižemo do drevnog alkemijskog zakona: „*Da bi se pravilo zlato, potrebno je prije svega imati određenu količinu pravog zlata*“. Ako nema ni malo zlata, ono se nikakvih sredstvima ne može napraviti!

Alkemija od početka do kraja – nije ništa drugo do alegorijski opis ljudske tvornice i njenog rada na transformaciji običnih metala (grubih supstanci) u dragocjene (fine supstance).

Pratili smo razvoj dviju oktava. Treća oktava, oktava utisaka, počinje zahvaljujući svjesnom naporu. *Do* 48 prelazi u *re* 24, *re* 24 – u *mi* 12. Tu se zaustavlja razvoj oktave (vidjeti crtež 25).

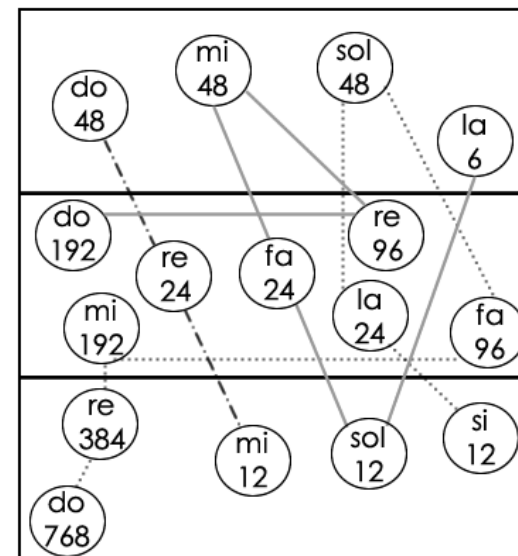

Crtež 25.

Razvoj oktave utiska poslije prvog svjesnog impulsa.

Ako sada razmotrimo rezultat razvoja triju oktava, vidjet ćemo da je prva oktava dostigla *si* 12, druga – *la* 6, a treća – *mi* 12. Na taj način, prva i treća oktava se zaustavljaju na notama, koje ne mogu prijeći u sljedeće note (vidjeti crtež 26).

ispravak crteža 26

Crtež 26.

Potpuna slika intenzivnog rada organizma i intenzivne proizvodnje supstanci i namirnica poslije prvog svjesnog impulsa.

Da bi se dvije oktave razvijale dalje potreban je drugi svjesni impuls u određenoj točki mašine, potreban je novi svjesni napor koji bi dvjema oktavama omogućio da nastane razvoj. Priroda tog napora zahtijeva posebno izučavanje. S točke gledišta cjelokupnog rada mašine, ispravno je reći da je taj napor povezan s emocionalnim životom, da on predstavlja posebnu vrstu djelovanja na čovjekove emocije. Ali što je zapravo taj napor i kako se on može izvesti, može biti

objašnjeno samo u vezi sa općenitim opisom rada ljudske tvornice ili ljudske mašine.

Praksa neizražavanja negativnih emocija, borba s poistovjećivanjem i unutarnjim evidentiranjem jest – priprema za *drugi napor*.

Ako se sada pogleda u cjelini na rad ljudske tvornice, bit će nam jasno na koji se način može povećati njena produktivnost u onim trenucima kada se zaustavlja proizvodnja finih supstanci. Mi znamo da u običnim uvjetima rada, sa jednim impulsom, tvornica proizvede vrlo malu količinu finih supstanci; u stvari, samo *si* 12. Sada, svjesna impulsa, tvornica će proizvesti toliko finih supstanci, da će s vremenom potpuno promijeniti karakter samo tvornice.

Trokatna tvornica – to je svemir u malome, uređena prema istim onim zakonima i prema istom planu, kao i cijeli svemir.

Radi razjašnjavanja analogije između čovjeka, čovjekovog organizma i svemira, uzet ćemo svijet, kao i prije, u vidu tri oktave: od Apsolutnog do Sunca, od Sunca do Zemlje i od Zemlje do Mjeseca. Svako od ove tri oktave nedostaje Pluton između *fa* i *mi*, i u svakoj oktavi mjesto odsutnog Plutona zauzima u toj točki stvoren umjetni impuls. Ako pogledamo analogiju između trokatne tvornice i triju oktava svemira, možemo vidjeti da tri dodatna impulsa u trima oktavama svemira odgovaraju trima vrstama hrane koje dopijevaju u čovjekov organizam. Impuls u donjoj oktavi odgovara fizičkoj hrani; taj impuls je – do 768 kozmičke trokatne tvornice. Impuls u sljedećoj oktavi odgovara zraku. To je do 192 trokatne kozmičke tvornice. Impuls u gornjoj oktavi odgovara impulsima; to je do 48 kozmičke tvornice. U unutrašnjem radu trokatne tvornice sve tri vrste hrane trpe iste preobražaje kao i u ljudskoj tvornici, mijenjaju se prema istom planu i istim zakonima. Dalje izučavanje analogije između čovjeka i svemira moguće je tek poslije detaljnog izučavanja čovjekove mašine i tek nakon što odgovarajuće „mjesto“ svakog vodika u našem organizmu bude točno utvrđeno. To znači da je za dalje izučavanje nužno naći točnu namjenu svakog vodika, odrediti svaki vodik kemijski, psihički, fiziološki i anatomski; drugim

riječima, razjasniti njegovu funkciju i mjesto u organizmu čovjeka; isto tako, ako je moguće, utvrditi koji su posebni osjećaji povezani sa svakom vrstom vodika.

Razmatranje funkcioniranja čovjekovog organizma kao kemijske tvornice pokazuje tri faze evolucije ljudske mašine.

Prva faza se odnosi na rad čovjekovog organizma u onom obliku u kome ga je priroda stvorila, da tako kažemo, za život i funkcije čovjeka broj jedan, dva i tri. Prva oktava, oktava hrane, normalno se razvija do *mi* 192. U toj točki ona automatski dobiva impuls iz početne faze druge oktave i njen razvoj se nastavlja do *si* 12. Druga oktava, tj. oktava zraka, počinje od *do* 192 i razvija se do *mi* 48, gdje se zaustavlja. Treća oktava, tj. oktava utisaka, počinje od *do* 48 i prekida se na istom mjestu. Na taj način, sedam nota prve, tri note druge i jedna nota treće oktave, predstavljaju dovršenu sliku rada „čovjekove tvornice“ u njenoj prvoj, prirodnoj fazi. Priroda je pripremila samo jedan impuls, i to na ulasku druge oktave, koja pomaže da *mi* prve oktave prijeđe u *fa*. Ali priroda nije predvidjela i nije osigurala drugi impuls koji bi pomogao razvoj treće oktave i time dopustio da *mi* druge oktave prijeđe u *fa*. Ukoliko želi povećati proizvodnju finih vodika u organizmu, čovjek mora taj impuls da stvori vlastitim naporima.

Druga faza se odnosi na onaj rad organizma kada čovjek stvara svjesni, voljni impuls u *do* 48. U početku se taj voljni impuls prenosi na drugu oktavu, koja se razvija sve do *sol* 12 ili čak do *la* 6 i dalje, ukoliko je rad organizma dovoljno intenzivan. Taj isti impuls omogućuje razvoj treće oktave, to jest oktave utisaka, koja u tom slučaju, dostiže *mi* 12. Na taj način u drugoj fazi rada čovjekovog organizma mi vidimo potpun razvoj druge oktave i tri note treće oktave. Prva oktava zaustavila se na noti *si* 12, treća na noti *mi* 12. Ni jedna od tih oktava se ne može razvijati dalje bez novog impulsa. Priroda tog impulsa ne može biti onako jednostavno opisana, kao priroda prvog voljnog impulsa u *do* 48. Da bi se shvatila priroda tog impulsa, potrebno je razumjeti značenje *si* 12 i *mi* 12.

Snaga, koju stvara taj impuls, sastoji se od rada na emocijama, njihovog preobražaja i preobraćanja. To

preobraćanje emocija zatim pomaže transmutacije *si* 12 u čovjekovom organizmu. Bilo kakav ozbiljan rast nemoguć je bez takvog preobražaja. Ideja transmutacije bila je poznata mnogima drevnim naučnicima, kao i nekim relativno novim, na primjer, alkemičarima srednjeg vijeka. Ali alkemičari su govorili o preobraćanju u alegorijskoj formi, opisujući transformaciju običnih metala u dragocjene. Međutim, u stvarnosti, oni su podrazumijevali transformaciju grubih vodika u čovjekovom organizmu u fine, uglavnom preobražaj *si* 12. Ukoliko je takva transformacija ostvarena, moglo se zaključiti da je čovjek postigao ono o čemu se težio; ali, isto tako, moglo se reći da, za sada, preobražaj nije postignut i svi dobiveni rezultati mogu biti izgubljeni, pošto nisu ni na koji način fiksirani u čovjeku; štoviše, takvi rezultati bili bi tekovina samo u području misli i emocija. Pravi, objektivni rezultati mogu biti dobiveni tek kada počne preobražaj *si* 12.

Alkemičari, koji su govorili o toj transmutaciji, polazili su upravo od nje. Oni ništa nisu znali, ili barem ništa nisu govorili o prirodi prvog voljnog impulsa. Ipak, sve zavisi upravo od njega. Drugi voljni impuls i preobražaj postaju fizički mogući tek poslije dugotrajnih vježbi na prvom voljnom impulsu, koji se sastoji u tome da se sjetiš sebe i pratiš utiske koje primaš. Na putu monaha i na putu fakira rad na drugom impulsu počinje prije nego na prvom; ali pošto *mi* 12 nastaje samo uslijed prvog impulsa, onda rad, zbog nepostojanja drugog materijala, silom prilika mora da se usredotoči na *si* 12, te često daje nepravilne rezultate. Pravilan razvoj na četvrtom putu treba započeti od prvog voljnog impulsa i tek zatim da prijede na drugi impuls u *mi* 12 i *si* 12.

Treća faza rada čovjekovog organizma počinje kada čovjek izvede drugi svjesni voljni impuls u *mi* 12 i *si* 12, kada u njemu počne preobražaj ili prelazak tih vrsta vodika u više. Druga faza i početak treće odnose se na život i funkcije čovjeka broj četiri. Za prelazak čovjeka broj četiri na nivo čovjeka broj pet nužan je značajan period preobraćanja i kristalizacije.

Kada je shvaćen osnovni smisao tablice vodika, ona istoga trenutka otkriva nove značajke u radu ljudske mašine, prije

svega jasno uspostavlja uzroke razlika između centara i odgovarajućih funkcija.

Centri ljudske mašine rade sa različitim vodicima. To je glavno što ih razlikuje. Centar koji radi s grubljim, težim, gušćim vodikom radi sporije. Centar koji radi s lakim, pokretljivijim vodikom, radi brže.

Misaoni, ili intelektualni centar je najsporiji od tri centra koje smo do sada razmatrali. On radi s vodikom 48 (u skladu s trećom skalom tablice vodika).

Motorni centar radi s vodikom 24, koji je puno brži i mobilniji od vodika 48. Intelektualni centar ne uspijeva pratiti rad motornog centra. Mi nismo u stanju pratiti ne samo svoje pokrete, već ni pokrete drugih ljudi, ako ih umjetno ne usporimo. Još manje smo u stanju pratiti rad unutarnjih, instinktivnih funkcija našeg organizma, rad instinktivnog uma koji, može se reći, čini dio motornog centra.

Emocionalni centar radi s vodikom 12. U stvarnosti, međutim, on radi s finim vodikom izuzetno rijetko i u većini slučajeva njegov rad se po intenzitetu i brzini malo čime razlikuje od rada motornog ili instinktivnog centra.

Da bi se udubio u rad ljudske mašine i shvatio njene mogućnosti čovjek treba znati da, osim spomenuta tri centra, imamo još dva centra koji su u punoj mjeri razvijeni i pravilno funkcioniraju; međutim, između njih i našeg običnog života nije uspostavljena veza.

Postojanje viših centara u čovjeku jest velika zagonetka; to je ono skriveno blago za kojim od najdavnijih vremena tragaju ljudi koji priznaju da u životu postoji tajanstveno i natprirodno.

Svi mistični i okultni sistemi smatraju da u čovjeku postoje više sile i sposobnosti, iako vrlo često tvrde da te sile i sposobnosti postoje kao mogućnost i govore o neophodnosti *razvoja sile*. Pravo učenje se razlikuje od drugih po tome što ono tvrdi da viši centri postoje u čovjeku i da su potpuno razvijeni.

Niži centri su nerazvijeni.

I upravo taj nedostatak u razvoju, oskudno funkcioniranje nižih centara ne dopušta nam da iskoristimo rad viših centara.

Kao što smo već spomenuli, postoje dva viša centra; viši emocionalni, koji radi s vodikom 12, i viši misaoni, koji radi s vodikom 6.

Ako razmotrimo ljudsku mašinu s pozicije vodika, s kojima rade centri, vidjet ćemo zašto se viši centri ne mogu povezati sa nižim.

Za intelektualni centar je potreban vodik 48, za motorni – vodik 24.

Kada bi emocionalni centar radio s vodikom 12, njegov rad bio bi povezan s radom najvišeg emocionalnog centra. U onim slučajevima kada emocionalni centar dostigne intenzitet i brzinu doživljaja koje daje vodik 12, pojavljuje se privremena veza s višim emocionalnim centrom, i čovjek doživljava do tada apsolutno nepoznate emocije i utiske, za čije opisivanje nemamo ni riječi, ni izraza. Ali u običnim uvjetima razlika između brzine naših običnih emocija i brzine višeg emocionalnog centra toliko je velika da ne može biti nikakvog sjedinjavanja i mi u sebi ne čujemo glasove koji nam se obraćaju i *pozivaju nas* iz višeg emocionalnog centra.

Viši misaoni centar, koji radi s kisikom 6 još više je od nas udaljen i još manje je dostupan. Veza s njim moguća je samo preko višeg emocionalnog centra. Samo u opisu mističkih doživljaja, ekstatičkih stanja, i tome slično, nalazimo primjere takve veze. Ta stanja se događaju na bazi religioznih emocija ili, u kratkim trenucima, zahvaljujući korištenju narkotika, ili u određenim patološkim stanjima, kao što su epileptički napadi i traumatska oštećenja mozga, kada nije lako razaznati gdje je uzrok a gdje posljedica, tj. da li je to patološko stanje posljedica ove veze ili njen uzrok.

Kada bismo mogli namjerno, svojom voljom da sjedinimo centre obične svijesti s višim misaonim centrom, to ne bi donijelo nikakvu korist našem pravom stanju. U većini slučajeva, kada se pojavi slučajna veza s višim misaonim centrom, čovjek gubi svijest. Njegov mozak odbija primiti bujicu misli, emocija, likova ideja, koje iznenada nadiru u njega. I umjesto jasne misli ili intenzivne emocije, posljedica takve veze, naprotiv, postaje savršena praznina, stanje

nesvjesnosti. Pamćenje zadržava samo prvi trenutak, kada je bujica pohrlila u um, i posljednji, kada se bujica brzo smanjivala i čovjeku se vraćala svijest. Ali čak su i takvi trenuci prepuni neobičnih nijansi i boja, tako da nikakvi osjećaji običnog života ne mogu sa tim da se usporede. I to je sve što ostaje kao pravilo od takozvanih mističnih ili ekstatičnih doživljaja, koji predstavljaju privremeni spoj s višim centrom. Samo u izuzetnim slučajevima događa se da bolje pripremljen um uspijeva nešto uhvatiti i zadržati u sjećanju od svega onoga što je čovjek osjetio i spoznao u trenutku ekstaze. Ali čak i u tim slučajevima intelektualni, motorni i emocionalni centar pamte i prenose sve na svoj način, prevodeći u svakom smislu nove i nedoživljene osjećaje na jezik običnih, svakodnevnih osjećanja. U trodimenzionalnim formama svijeta oni prenose stvari koje stoje izvan granica tih dimenzija; u tom slučaju, neosporno je, potpuno se deformira svaki trag onoga što ostaje u pamćenju od tih neobičnih doživljaja. Naši obični centri, kada prenesu utiske viših centara, mogu se usporediti sa slijepim čovjekom koji opisuje boje, ili gluhim koji raspravlja o glazbi.

Za uspostavljanje stalne i ispravne veze između nižih i viših centara; neophodno je regulirati i ubrzati rad nižih centara.

Štoviše, kao što je već spomenuto, niži centri rade nepravilno zato što svaki čas umjesto funkcija koje im pripadaju, ovaj ili onaj od njih uzima na sebe funkcije drugih centara. To primjetno smanjuje ukupan rad mašine i čini vrlo teškim ubrzavanje rada centara. Dakle, da bi se regulirao i ubrzao rad nižih centara, prva briga treba biti oslobođenje svakog centra od trećeg, njemu nesvojstvenog rada, i njegov povratak na vlastiti rad, koji on može da izvršava bolje od bilo kojeg drugog centra.

Puno se energije troši na rad za kojim ne postoji nikakva potreba i koji je u svakom pogledu štetan, na primjer, za održavanje neugodnih emocija, za izražavanje teških osjećanja i osjećaja, za uznemirenost, brigu, neumorni rad, za čitav niz automatskih postupaka od kojih nema koristi. Primjera za ovo možete naći koliko god želite. Prvo, to je stalna bujica misli koja vam jurca kroz glavu, a koju ne možemo ni da zaustavimo

ni da podčinimo i koja apsorbira nevjerojatnu količinu naše energije. Drugo, sasvim nepotrebno stalno naprezanje *mišića* našeg organizma. Mišići su napeti čak i onda kada ništa ne radimo. Čim počnemo raditi čak i sasvim mali i bespotrebni posao, istog časa se cjelokupan sistem mišića, nužan za težak i uporan rad, stavlja u pogon.

Kada podižemo iglu s poda time trošimo isto onoliko energije koliko bi bilo dovoljno podići s poda čovjeka naše građe. Mi pišemo kratko pismo i trošimo onoliko mišićne energije koliko bi bilo dovoljno da se napiše poveći tom. Ali glavno je što trošimo mišićnu energiju stalno, u svakom trenutku, čak i onda kada ništa ne radimo. Kada šecemo, mišići naših ramena i ruku nepotrebno su napeti; kada sjedimo, bez ikakve potrebe naprežu se mišići nogu, vrata, leđa, trbuha. Mi čak i spavamo sa napetim mišićima ruku, lica i cijelog tijela, i nismo svjesni da na takvu spremnost za rad koji nikada nećemo obaviti, trošimo puno više energije, nego na sav pravi koristan rad koji obavljamo u životu.

Dalje, može se ukazati na naviku da se stalno razgovara sa svima i o svemu ili, ako u blizini nema nikoga, čak i sa samim sobom, na naviku da se daje na volju fantazijama i snovima; na stalnu smjenu raspoloženja, osjećanja i emocija; na veliki broj apsolutno nepotrebnih stvari, za koje čovjek smatra da je dužan da ih osjeća, misli, čini ili govori.

Da bi se regulirao i doveo u ravnotežu rad triju centara, čije funkcije čine naš život, treba se naučiti štedjeti energija koju organizam proizvodi, da se ta energija ne rasipa na beskorisni rad i da se sačuva za onu snagu, koja će postupno povezati naše niže centre sa višima.

Sve što je već bilo rečeno o radu na sebi, o stvaranju unutarnjeg jedinstva i o prelasku sa nivoa čovjeka broj jedan, broj dva i broj tri na nivo čovjeka broj četiri i dalje, slijedi jedan te isti cilj. Neophodno je shvatiti, a to tablica vodika pomaže da se to usvoji, predstavu o potpunoj materijalnosti svih psihičkih, intelektualnih, emocionalnih, voljnih i ostalih procesa, uključujući i najuzvišenija poetska nadahnuća. Religiozne ekstaze i mistična otkrivenja.

Materijalnost procesa označava njihovu zavisnost od kvaliteta materijala ili supstance, koje ti procesi troše. Jedan proces zahtijeva upotrebu, nalik na sagorijevanje, vodika 48; drugi, pak, može se odvijati samo s vodikom 48 – on zahtijeva tananiju, *sagorljiviju* supstancu – vodik 24. za treći proces vodik 24 je suviše slab i potreban je vodik 12.

Dakle, vidimo da naš organizam troši različite vrste goriva, potrebne raznim centrima. Centri se mogu usporediti s mašinama koje rade na gorivu različitog kvaliteta. Jedna mašina se može pustiti u rad pomoću mazuta ili nerafinirane nafte. Drugoj je potreban kerozin; treća ne može raditi na kerozinu – potreban joj je benzin. Fine supstance našeg organizma mogu se okarakterizirati kao supstance s različitom temperaturom sagorijevanja, a sam organizam može se usporediti sa laboratorijem, u kojem se proizvodi gorivo različite hane, potrebno za različite centre i koje se proizvodi od različitih sirovina. Na nesreću, nešto u tom laboratoriju nije u redu. Sile koje upravljaju distribucijom goriva često griješe, i zato centri dobivaju gorivo koje je slabo ili koje suviše lako plane. Osim toga, veliki broj proizvedenih materija troši se nekorisno; jednostavno iscuri, nestane. Uz to, u laboratoriju se vrlo često događaju eksplozije, koje u jednom trenu unište sve gorivo pripremljeno za sutra, a možda i za neki duži period. Te eksplozije su u stanju da nanesu tvornici nepopravljivu štetu.

Treba naglasiti da tokom dana organizam normalno proizvodi sve supstance, nužne za sutradan. Često se događa da se sve te supstance troše u slučaju nekakve nepotrebne i, po pravilu, neugodne emocije. Loše raspoloženje, uznemirenost, očekivanje neugodnosti, sumnja, strah, osjećanje ljutnje, bijesa – svaka od ovih emocija, kada dostigne određeni intenzitet, u stanju je da, recimo, za pola sata ili čak za pola minute apsorbira sve supstance pripremljene za sutradan.

Jedna jedina iskra gnjeva ili neke druge strasne emocije može da raznese sve supstance pripremljene u laboratoriju i da čovjeka ostavi opustošenim na dugo, a možda čak i zauvijek.

Svi psihički procesi su materijalni. Nema ni jednog procesa koji ne zahtijeva utrošak određene, njemu adekvatne supstance. Ako ta supstanca postoji – proces se dovršava. Kada se supstanca iscrpi, proces se zaustavlja.

PRILOG

Postoje neke stvari o kojima bih želio govoriti, jer ako njih ne shvatite, nećete moći shvatiti ni mnogo toga drugog.

Najprije trebamo reći nešto o školama, o principima i metodama njihove organizacije i rada, između ostalog i o školskim pravilima, a zatim bih se želio zadržati na povijesti našeg rada. Uskoro ćete moći pročitati početak knjige koju sada pišem. Njen naslov će biti *Fragmenti nepoznatog učenja*. (*U potrazi za čudesnim*). U njoj govorim o tome kako sam se upoznao sa ovim sistemom i kako se odvijao naš rad.

Više puta sam vam ponovio da nitko ne može raditi sam, bez škole. Sada vam već mora biti jasno da grupa ljudi koja donese odluku da radi samostalno, nikuda neće stići jer ti ljudi ne znaju kuda ići i što raditi. Zato se nama postavljaju dva pitanja: prvo pitanje – što je to škola i, drugo, za nas najvažnije pitanje – da li je naša organizacija ta škola.

Postoji mnogo različitih škola. Već sam spominjao četiri puta: put fakira, put monaha, put jogina i četvrti put. Prema ovoj klasifikaciji škole se također dijele na četiri grupe: škole fakira, religiozne škole ili manastiri, i škole četvrtog puta.

Dalje: što je to škola? U cjelini, škola je mjesto gdje čovjek može nešto naučiti. Ima škola u kojima se uče jezici, glazba, medicina. Ali one škole o kojima ja sada govorim, nisu namijenjene samo za izučavanje nekih predmeta. Te škole, osim predavanja znanja, pomažu da se promijeni život; u suprotnom, one bi bile samo obične škole. Znanje je nužno, ali treba ga davati onaj koji ga je primio, prešavši isti put. Zato

čovjek, koji bi mogao da vodi školski rad, mora i sam doći iz škole: on treba biti povezan s školom ili, u najmanju ruku, morao je u prošlosti dobiti od nje određena uputstva. S onim koji je sam sebe proglasio rukovoditeljem grupe ili tko je izabran na to mjesto, nikuda nećemo stići.

Osim toga, škole se razlikuju po svom nivou. Postoje škole u kojima čovjek br. 1, 2 i 3 uči biti čovjek broj 4 i da stječe znanja nužna kako bi se takva promjena dogodila. U školama sljedećeg nivoa čovjek br. 4 uči biti čovjek br. 5. nema potrebe govoriti o daljnjim nivoima: oni su suviše daleko od nas.

Sada se javlja jedno zanimljivo pitanje: možemo li mi sebe nazvati školom? U određenom smislu – da. Mi stječemo određena znanja i istovremeno učimo promijeniti svoje biće. Ali u vezi s tim želim reći da smo, počevši rad u Peterburgu 1916. godine, shvatili da škola u punom smislu riječi, treba se sastojati iz dva stupnja, drugim riječima, u njoj moraju postojati dva nivoa: na prvom nivou čovjek br. 1, 2 i 3 uči biti čovjek broj 4.

Na drugom – čovjek br. 4 uči biti čovjek broj 5. Ako u školi postoje oba nivoa, škola ima velike mogućnosti zato što takva dvostruka organizacija može dati raznovrsnije iskustvo, ubrzati rad, učiniti ga efikasnijim. Prema tome, ako u određenom smislu možemo sebe nazvati školom, pravilnije bi ipak bilo da taj termin koristimo u vezi s većim organizacijama.

Što školu čini školom? Prije svega, razumijevanje principa školskog rada i posebne vrste discipline povezane s poštovanjem određenih pravila. Kada ljudi dolaze na predavanja, treba im reći da su se dužni pridržavati školskih pravila. Jednino će pod tim uvjetom biti primljeni u školu i dobiti određena znanja. Poštovanjem tih pravila ili uvjeta oni daju svoju prvu uplatu.

Prvo pravilo, koje sam čuo, sastojalo se u tome da sam bio dužan da ne pišem ni o čemu što saznam. Kasnije ću vam reći što sam na to odgovorio i na koji način je taj problem bio riješen. Prema tom pravilu, ne možete ništa pisati bez dozvole čovjeka koji vodi rad, od koga saznajete ono o čemu namjeravate pisati. Ako, pak, dobijete dozvolu da pišete,

neizostavno morate navesti od koga ste saznali određene ideje i koji je njihov izvor.

Kada objavim *Fragmente...* vi ćete također moći pisati. Ali za sada, dok knjiga nije objavljena, nemate pravo to činiti. Poslije objavljivanja knjige ovaj će uvjet biti ukinut, ali nikako prije toga.

Postoji još jedno pravilo: ne trebate pričati. To znači da ideje koje dobijete u školi ne smiju biti predmet običnog brbljanja, ukoliko to nema nekakav cilj. Ako, pak, s ljudima koji ne pripadaju školi, razgovarate s određenim ciljem, svakako ste dužni biti oprezni i ne pričati previše. Trebate imati na umu da za sve, što ljudi čuju, treba i da plate. To je princip rada i vi nemate pravo povjeravati ljudima ideje za koje oni ne plaćaju; štoviše, nitko i ne očekuje od njih da plate. Bolje je da u svakom konkretnom slučaju tražite dozvolu da nešto kažete.

Sada vam želim nešto reći i o jednom pravilu, koje je bilo uvedeno u grupama, nalik na našu. Moram vam objasniti kako je ono nastalo, ali najprije ću vam ukratko izložiti povijest našeg rada. S ovim učenjem sam se upoznao 1915. godine u Rusiji. Tada je u Moskvi postojala grupa kojom je rukovodio G. I. Gurđijev, čovjek grčko-kavkaskog podrijetla koji je u Rusiju došao iz Centralne Azije. Radeći u tim grupama, ja sam jako puno naučio, ali sam ih 1918. godine napustio zato što su, po mom mišljenju počele da odstupaju od većine najvažnijih principa, koji su prvobitno činili osnovu njihovog rada. Ubrzo poslije mog odlaska većina članova grupe također se rastala sa Gurđijevim. S njim su ostala samo četiri čovjeka.

Ponovo sam sreo Gurđijeva 1920. godine u Konstantinopolju i opet sam pokušao raditi s njim, ali sam vrlo brzo shvatio da je to nemoguće. Početkom 1922. godine, kada sam već živio u Londonu, Gurđijev je došao kod mene i ispričao mi o svojim planovima da započne rad u Engleskoj ili Francuskoj. Nisam previše vjerovao u mogućnost ostvarenja njegovih planova, ali sam ipak riješio da napravim posljednji eksperiment i obećao sam mu pomoć u organizaciji rada. U to vrijeme sam već vodio grupe u Londonu. Poslije izvjesnog vremena G. je započeo rad u Francuskoj. Prikupljao sam za njega novac, i nekoliko mojih

učenika otišlo je u Fontenblo, u dvorac koji je on stekao njihovim novcem. Osobno sam nekoliko puta odlazio tamo sve dok krajem 1923. godine nisam uvidio da u Fontenblou ništa ne ide onako kako bi trebalo. Tada sam odlučio da se definitivno rastanem s G.

Ako me pitate što se tamo događalo, reći ću vam samo jedno, što je već samo po sebi bilo dovoljno da sve uništi. U to vrijeme G. se već bio odrekao većine principa kojima nas je učio u Rusiji, posebno principa izbora ljudi i njihove pripreme za rad. Počeo je primati ljude koji nisu imali nikakvu pripremu, davao im je vlast, dopuštao da pričaju o radu, i tome slično. Bilo mi je jasno da se svakog časa sve može srušiti i zato sam se rastao s G., kako bih spasio rad u Londonu.

U siječnju 1924. godine rekao sam svojim učenicima u Londonu da sam prekinuo sve veze s G. i njegovim grupama i da namjeravam da nastavim rad nezavisno od njega, onako kako sam radio 1921. godine. Predložio sam im da odaberu: da ostanu sa mnom, da slijede G., ili da sasvim napuste rad. Istovremeno, za sve koji su ostali sa mnom uveo sam novo pravilo, koje se sastojalo u tome da nitko nije smio govoriti o G. ili raspravljati o uzrocima propasti rada u Fontenblou. Uveo sam to pravilo zato što sam htio spriječiti fantaziranje. Pošto nitko ništa konkretno nije znao o onome što se događalo u Fontenblou, svi razgovori na tu temu bili su čista izmišljotina ili prenošenje zlonamjernih spletki, koje su poticale od novih sljedbenika G., koje po mom mišljenju nije trebalo uključivati u rad. Rekao sam da ukoliko netko želi saznati nešto u svezi s tim, može se obratiti neposredno meni.

Ovo pravilo vrijedi i sada, nitko ga još nije ukinuo, ali ljudi još nisu shvatili njegov smisao. Nalazili su za sebe svakakva opravdanja, a često su čak izjavljivali da se to pravilo odnosi na sve ostale, ali da s njima nema nikakve veze. Trebate znati da su sva pravila usmjerena na pamćenje sebe. Svako pravilo, prvo, ima konkretan cilj, drugo – pomaže pamćenju sebe. Nema pravila koje ne doprinose pamćenju sebe (samosjećanje o.p.), iako, sama po sebi, ona mogu biti uvedena s drugim

ciljem. Bez pravila nema rada. Ako čovjek ne shvaća koliko su pravila važna, on propušta mogućnosti koje pruža škola.

Pitanje: Zašto ste rekli da ne treba govoriti o sistemu, i da se pri tome ne spomene gdje je to znanje stečeno?

Odgovor: Govoriti o sistemu a ne navesti izvor informacije bilo bi isto što i krađa. Kao kada pozajmljujete ideje iz neke knjige, a ne navodite njen naslov. S mojim se knjigama to često događa: ljudi stalno iz njih krađu ideje.

P. Koliko je dugo škola postojala u Moskvi?

O. Što se tiče Moskve, škola je u njoj postojala nekoliko godina.

P. Da li je ta škola bila velika?

O. Ne može se reći da škola postoji na nekom određenom mjestu. Ona se ranije nalazila u Centralnoj Aziji. U vezi s tim koliko je dugo škola postojala prije toga, ima osnova za pretpostavku da je u danoj formi i u danom jeziku škola bila osnovana početkom devetnaestog stoljeća...

P. Teži li ovo učenje na vezu s ezoterijskim znanjem?

O. Neosporno, inače ono ne bi imalo smisla. U osnovi svake škole nalazi se druga škola, u suprotnom, imali bismo posla s umjetnom konstrukcijom.

P. Prema tome, to je neraskidiva linija?

O. Da, iako je ne možemo u potpunosti pratiti. Može se samo uočiti određena veza ideja u terminologije. Ta je škola došla sa Istoka, ali ona koristi europsku terminologiju. U području terminologije, ona je očigledno povezana preko ruskog masonstva devetnaestog stoljeća s nekim ranijim autorima na primjer, s doktorom Fludom.

P. Obećali ste nam objasniti u kojem smislu se naša grupa može nazvati školom.

O. Mislim da sam već odgovorio na to pitanje. Stabilne su samo škole s dva nivoa. Svaka druga – danas može biti škola, a sutra – ne, kao što se i dogodilo u Moskvi. Osim toga, govorio sam da organizacija, koja za nekoga predstavlja školu, za nekog drugog to i ne mora biti. Mnogo zavisi od odnosa svakog pojedinog čovjeka prema školi i od njegovog osobnog rada.

P. Ako škole predstavljaju živa bića, zašto onda umru?

O. Na što mislite kada kažete da je škola – živo biće? Izražavate se neodređeno i ne baš sasvim jasno. Ali ako vas shvatimo doslovno, onda je sasvim očigledno zašto škole umru. Sve živo prije ili kasnije umire. Ako ljudi umiru, onda i škole moraju umirati. Već sam govorio o tome da su školi neophodni određeni uvjeti. Poremećaj tih uvjeta dovodi do uništenja škole. Kada bi u Kantonu ili Vansjenu postojale škole, one bi sada mogle biti uništene i prekinule bi svoje postojanje.

P. Ideje ostaju?

O. Ideje ne mogu letjeti. Ideji je potrebna ljudska glava. Škole se ne sastoje iz ideje. Vi sve vrijeme zaboravljate, da nas škola uči da usavršavate svoje biće.

P. U prošlosti nikakve ideje nisu bile zapisivane?

O. Možda i nisu, ali ideje mogu biti zabilježene u različitim formama, tako da ih nitko ne može razumjeti bez objašnjenja upućenih ljudi ili bez promjene bića. Uzmite Evanđelja: ona su šifrirana. Da bi se dešifrirala treba imati ključ. Inače se pretvaraju u obično pripovijedanje, sumnjivo s povijesnog stajališta, a često na ljude vrše negativan utjecaj.

P. Može li sistem dati ključ za razumijevanje Evanđelja.

O. Neke ključeve. Teško se može očekivati da ćete dobiti sve ključeve odjednom. Mnogi od njih dolaze tek s promjenom bića: znanja su ponekad nedovoljna. Opet zaboravljate na biće. Promjena bića označava vezu s višim centrima. Viši centri mogu shvatiti mnoge stvari koje su običnim centrima nedostupne.

P. Da li se škole razvijaju same po sebi?

O. Što pod tim podrazumijevate? Ako se vaše pitanje odnosi na podrijetlo škola, teško da je moguće nazvati ih samorazvojnim zato što jedna škola neizostavno treba izrasti iz druge.

P. Može li neka škola dostići viši nivo, nego što je onaj iz koga je nastala?

O. Da, ako radi u skladu s metodama i principima realnog školskog rada. Tada se škola može razvijati. Ali ne zaboravite da nivo škole zavisi od nivoa bića ljudi koji se u njoj nalaze.

P. Rekli ste da je o tome kako se možemo spasiti moguće saznati samo od onih koji su se i sami spasili?

O. Apsolutno točno, govorio sam o tome kada sam naveo alegoriju s tamnicom. To upravo i znači kako jedna škola treba imati svoj početak u drugoj.

P. Mogu li se svi koji se nalaze u školi preobraziti iz čovjeka br. 4 u čovjeka br. 5, ili takva mogućnost postoji samo za malobrojne?

O. U principu, nikakvih ograničenja nema. Ali morate znati da između čovjeka br. 4 i čovjeka br. 5 postoji ogromna razlika. Čovjek broj 4 – to je čovjek koji je stekao stalno težište, ali u svemu ostalom on se po ničemu ne razlikuje od ostalih ljudi. Čovjek broj 5 je nešto sasvim drugo. On posjeduje jedinstvo, ima stalno „ja“ njemu je svojstveno treće stanje svijesti, to jest, samosvijest. To znači da je on probuđen, da može uvijek kada mu je potrebno da se sjeti sebe, da u njemu funkcionira viši emocionalni centar, što će mu pružiti mnoge nove mogućnosti.

P. Prema tome, treba težiti tome da se postane čovjek br. 5?

O. Najprije treba misliti o tome kako da postanete čovjek br. 4, inače sve to neće biti ništa drugo nego fantaziranje.

P. Čovjek br. 4 ima manje „ja“?

O. Možda ima čak i više, ali umije ih bolje kontrolirati.

P. Prvenstveni cilj, koji savjetujete da ga sebi postavimo, sastoji se u potpunom prestanku emocionalnog života?

O. Ne, naprotiv, emocionalni život je vrlo važan. Sistem govori o otklanjanju negativnih emocija. Negativne emocije su stanja između normalnosti i ludila. Čovjek, čije se težište nalazi u negativnim emocijama, ne može se nazvati zdravim. On nije u stanju da se razvija. On najprije mora postati normalan.

P. postavio sam pitanje o prestanku emocionalnog života zato što ste govorili da su sve naše emocije potencijalno negativne.

O. Potencijalno – da, ali to ne znači da sve one postaju negativne. Emocionalni je centar najvažniji za naš razvoj. Postoje mnoge stvari koje se mogu shvatiti samo uz pomoć

emocionalnog centra. Intelektualni je centar vrlo ograničen, on nas nikuda neće odvesti. Budućnost pripada emocionalnom centru. Ipak, treba znati da se u stvarnosti negativne emocije ne nalaze u emotivnom centru. Za njih je odgovoran neki umjetni centar, i upravo će nam to i dati šansu da ih se oslobodimo. Kada taj centar ne bi bio umjetan, već pravi, apsolutno ne bi bilo šanse da se oslobodimo negativnih emocija, zato što bismo tada od njih imali nekakvu korist. Taj je umjetni centar nastao uslijed dugotrajnog nepravilnog rada mašine. On ne donosi nikakvu korist. Zato se negativnih emocija možemo osloboditi, pošto one ne služe nikakvom korisnom cilju.

P. To znači da nitko ne koristi pravilno svoj emocionalni centar?

O. Zašto tako mislite?

P. Rekli ste da nemamo pozitivnih emocija?

O. Pozitivne emocije su nešto sasvim drugo – one pripadaju višem emocionalnom centru. Čovjek br. 5 posjeduje pozitivne emocije. Premda sve naše emocije, kao što sam rekao, mogu postati negativne, to ipak ne znači da će svaka emocija neizostavno postati upravo takva. Istovremeno, na naše emocije se ne treba oslanjati sve dok živimo u snu i ne možemo kontrolirati sebe. Ali ako se postepeno počnemo buditi i stjecati kontrolu, emocije će postati stabilnije.

P. Da li škola strada, ako jedan od učenika ne poštuje neko pravilo?

O. To zavisi od toga koliko je to pravilo važno. Kršenje pravila može dovesti do uništenja škole. Ili je čovjek, koji rukovodi školom, može zatvoriti ukoliko se neka pravila ne poštuju.

P. Rekli ste da je škola koja sadrži dva nivoa efikasnija. Kako je jedan njen dio povezan s drugim?

O. To se može razumjeti samo u praksi. Škola, u kojoj postoje oba sistema, posjeduju daleko veće mogućnosti.

P. Postoji li ovaj sistem u drugim europskim zemljama?

O. Ništa o tome nisam čuo.

P. Da li život u komuni ima nekakve veze s organizacijom škola?

O. Zavisi o kakvoj je komuni riječ. Na primjer, prije izvjesnog vremena su u Rusiji postojale takozvane Tolstojevske kolonije. Većini se tih kolonija dogodilo jedno te isto. Ljudi bi odlučili živjeti zajedno, kupili zemlju, itd. Poslije tri dana počeli bi da se svađaju i sve to na kraju nije vodilo ničemu.

P. Mislim da grupu ljudi koji žive u istoj kući.

O. To zavisi, prije svega, od toga tko je organizator takve komune. Ako je ljudi sami organiziraju, ona nema smisla. Ali ako je organizira škola u skladu s određenim pravilima, u nekim slučajevima to može biti korisno.

P. Da li čovjek koji organizira školu ima vlast?

O. On na sebe preuzima odgovornost i zato mora imati vlast.

P. Odakle potiče vlast?

O. Iz njegovog znanja, njegovog razumijevanja i njegovog života.

P. Da li je bolje uopće ne započinjati rad po sistemu, nego započeti ga pa napustiti?

O. Ako ste počeli nitko vas ne može ometati, osim vas samih.

P. Kako se to slaže s vašim riječima o tome da nema nikakvih garancija?

O. Sve zavisi od vašeg vlastitog rada. Kako ja mogu garantirati da ćete vi raditi?

P. Ali uvjeti za rad će ostati isti? Mislim, ako čovjek radi sam.

O. Da, ako ne dođe do povijesnih događaja koji ne zavise od nas. Živimo u nemirnom vremenu. Što se tiče garancija. Sve što dobivamo zavisi od naših vlastitih napora. Najprije trebam raditi na vlastitom riziku. Poslije određenog vremena čovjek odjedanput primjećuje: „Sada sam kod sebe uočio to i to. Ranije toga nije bilo.“ „Uočio sam još i ovo. Ni toga ranije nije bilo.“ Na taj način se postupno stiče sigurnost.

P. Mislim da nema nikakvih garancija ni u vezi s tim koliko ljudi objektivno mogu da vrednuju osobno iskustvo? Poznato je kako čovjek iluzije može smatrati realnošću.

O. Da, to se vrlo često događa. Ali ako budete imali na umu sve što vam je rečeno, naučit će te praviti razliku.

23. rujan 1937. godine

BILJEŠKA O PISCU

Petar Demjanovič Uspenski (*rus. Пётр Демьянович Успенский*), rođen 1878. u Moskvi, umro je prije gotovo sedamdeset godina, 1947, a njegove se knjige i dalje kupuju i čitaju. Šest njegovih knjiga: *Čudan život Ivana Osokina*, *Tertium Organum*, *Novi model univerzuma*, *Psihologija moguće evolucije čovječanstva*, *U potrazi za čudesnim* i *Četvrti put* svake se godine tiskaju na ruskom i engleskom jeziku u tiražama koji prelaze nekoliko desetaka tisuća primjeraka.

Prevedene su na francuski, njemački, španjolski i druge jezike, između ostaloga i na srpski jezik, pa su neke od njih i na tim jezicima doživjele više od jednog izdanja. Istovremeno, njegovo učenje, koje učenici Uspenskog nazivaju „Radom“ ili „Sistemom“, kao i sam učitelj, zapravo ostaju nepoznati. Prema riječima samog Uspenskog, Sistem se ne može izučavati iz knjiga; kad bi to bilo moguće, ne bi bile potrebne škole. Što se samog Uspenskog tiče, on je bio uvjeren da je proživio svoj život „prije“ – u ograničenom smislu ljudskog razumijevanja. U svojoj je kratkoj autobiografiji napisao: „Godine 1905, tijekom mjeseci štrajkova i nereda koji su se završili oružanom pobunom u Moskvi, napisao sam roman, građen na ideji vječnog povratka.“ Šest godina kasnije, u knjizi *Novi model svemira*, on je spojio tri dimenzije prostora sa tri dimenzije vremena: „Trodimenzijsalnost je funkcija naših čulnih organa. Vrijeme je ono što ograničava organe naših čula. Šestodimenzijsalni prostor je realnost, svijet kakav jest. Mi smo jednodimenzijsalni u odnosu na Vrijeme: Prije – Sada –

Poslije, mi vrijeme nazivamo našom četvrtom dimenzijom, nesvjesni, zapravo, da mora postojati linija pete dimenzije, perpendikularna (koja je upravljena odozgo prema dolje, op. p) linija vremena, Linija vječnosti... Vječnost se može predstaviti u vidu beskonačnog broja završenih vremena...".

Roman, koji je Uspenski napisao 1905. godine kada mu je bilo 27 godina, objavljen je na ruskom deset godina kasnije pod naslovom *Kinemadrama*. Bez obzira na to što je preveden na engleski dvadesetih godina, ostao je u rukopisu sve do posljednje godine života Uspenskog, kada ga je izdao pod nazivom *Neobičan život Ivana Osokina*. Vrijeme objavljivanja čini nam se važno pošto se u romanu tvrdi da je znanje o prethodnom životu – velika tajna koja se razotkriva čovjeku samo jednom. Za čovjeka koji zna tajnu, vječni povratak nije vječniji: preostaje mu da proživi još nekoliko života, možda samo jedan ili dva „da bi izbjegao zamku koja se zove život“. Čarobnjak, potpuno izmišljen junak u romanu, kaže Ivanu Osokinu: „Čovjeku može biti dano samo ono što čovjek može iskoristiti, i on može iskoristiti samo ono radi čega je nešto žrtvovao. Zato, ako čovjek želi steći znanje ili nove sposobnosti, mora žrtvovati nešto drugo, ono što mu je u tom momentu važnije. Štoviše, on je u stanju da dobije točno onoliko, koliko je dao. Ne možete imati rezultate bez uzroka. Svojim odricanjem od nečega vi stvarate uzroke... Sada je pitanje što žrtvovati i kako žrtvovati. Vi kažete da nemate ništa. To nije sasvim točno. Imate svoj život. I možete ga žrtvovati. To je vrlo malo pošto ste u svakom slučaju htjeli da ga odbacite. Umjesto toga, dajte ga meni i ja ću vidjeti što se s vama može učiniti... Ja neću tražiti cijeli vaš život. Dovoljno mi je dvadeset ili, čak, petnaest godina... Kad one prođu, možete iskoristiti svoja znanja za samog sebe.“

Uspenski je pravio razliku između običnog znanja i „važnog znanja“ čak i kada je bio gimnazijalac, a s osamnaest godina stjecanje „važnog znanja“ postalo je glavni cilj njegovog života. Zato je počeo pisati i puno je putovao – po Rusiji, Istoku, Europi. Godine 1907. on je „otkrio teozofsku literaturu...“. „Ona je snažno utjecala na mene, iako sam odmah uvidjelo njenu

slabu stranu... ona nije imala produžetak, ali mi je otvorila vrata u novi i prostraniji svijet. Otkrio sam ideju ezoterije... i dobio novi poticaj za izučavanje „viših dimenzija“. Godine 1909. Uspenski se preselio iz Moskve u Peterburg, gdje je nastavio izučavanje okultne literature i održao predavanja o kartama Tarot, Jogi i nadčovjeku. Zbornik članaka na ove teme i knjiga *Simbolizam Tarota*, objavljeni su 1913. godine, ali glavni njegov rad iz tog perioda je bila jedna druga knjiga – *Tertium Organum*, koja je ugledala svijet 1912. godine.

Knjiga *Tertium Organum* je odmah ocijenjena kao djelo magnum opus. Klod Bregdon (*Claude Fayette Bragdon*) je u uvodu za englesko izdanje napisao: „Nazvavši knjigu *Tertium Organum*, Uspenski nam je u jednom potezu predstavio onu nevjerojatnu smjelost koja je karakteristična za njegovu misao... U suštini, taj naslov kaže: „Evo knjige koja će iznova preurediti postojeće znanje“. Aristotelov *Organon* formulirao je zakone po kojima dolazi do mišljenja subjekta; Bekonov *Novum Organum* – zakone po kojima se može razvijati razumijevanje objekta; međutim, Treće Pravilo Misli postojalo je i prije prva dva, a nepoznavanje njegovih zakona ne opravdava kršenje tih zakona. Od tada, *Tertium Organum* će usmjeravati čovjekovu misao i rukovoditi njome“.

U to vrijeme cilj Uspenskog postao je jasniji – naći ezoterijsku školu, koju bi mogao slijediti, naći put koji bi se mogao prijeći korak po korak – ne onu školu koju je čarobnjak predložio Ivanu Osokinu, u kojoj čovjek treba žrtvovati još prije nego može početi, prije nego što može saznati da li ta škola zaista posjeduje ono „važno znanje“ koje on traži. Ponovno se uputio na Istok, i u Indiju i na Cejlonu otkrio škole koje su ga vrlo zainteresirale, ali koje ipak nisu bile ono što je tražio. Odlučio je nastaviti svoja traganja na muslimanskom Istoku, uglavnom u ruskoj Centralnoj Aziji i u Iranu, ali to mu nije pošlo za rukom, jer ga je zaustavio Prvi svjetski rat, koji je započeo u kolovozu 1914. godine. Njegov povratak u Rusiju u ratnim uvjetima, pretvorio se u dugo putovanje preko Londona, Norveške i Finske. Stigao je u Peterburg u studenom 1914. godine, gdje je početkom 1915. održao predavanja, zasnovana

na materijalu putovanja po Indiji i Cejlonu. Na predavanjima *Problemi smrti* i *U potrazi za čudesnim*, prisustvovalo je više od tisuću ljudi. Kasnije su se mnogo slušatelji njegovih predavanja sreli s njim ili mu pisali. (Po svoj prilici, on je mogao osnovati „školu“ da je uspio naći kompromis sa svojim poštenjem i moralnom čistoćom, koji su ga odlikovali tokom cijelog njegovog života). Poslije uskrsa krenuo je u Moskvu, gdje je opet držao predavanja; dva čovjeka među njegovim slušateljima obavijestila su ga da postoji lokalna grupa koja se bavi okultnim istraživanjima. Preko njih je Uspenski upoznao Gurđijeva. U prvom odjeljku knjige *U potrazi za čudesnim*, Uspenski je prenio neke od svojih razgovora s Gurđijevim, koje su vodili tokom prve nedjelje poznanstva. Iz tih se razgovora vidi da su ti susreti nalikovali na razgovore učitelja i učenika. Vidi se i to da je Gurđijev prihvatio Uspenskog kao mislioca i pisca nimalo osrednjeg značaja. Prije nego što će stupiti u grupu Gurđijeva, Uspenski je objavio da, pošto je pisac, on mora imati slobodu u izboru onoga o čemu će pisati, a o čemu neće. On nije mogao obećati da će držati u tajnosti sve što je mogao naučiti od Gurđijeva; štoviše, on je više godina radio na problemu prostora i vremena, viših dimenzija, na ideji ezoterije i tome slično, i zato će mu kasnije biti vrlo teško odvojiti ono što će reći Gurđijev, od onoga što sam već posjeduje i što uslijed toga može kreirati njegov mozak. Dogovorili su se da Uspenski neće ništa napisati, a da pri tome u potpunosti ne razumije ono što će pisati, i 1921. godine u Konstantinopolju, upravo pred odlazak Uspenskog u Englesku, Gurđijev mu je dao punu slobodu da piše o svemu što se ticalo učenja i sistema.

Uspenski je najvjerojatnije počeo pisati o tim temama ubrzo po svom dolasku u London, zato što je prva varijanta knjige *Fragmenti nepoznatog učenja* datirana „1925, London“. Međutim, Uspenski se već upoznao s G. R. S. Midom (*George Robert Stowe Mead*), i kada je saznao da je naslov od jedne Midovih knjiga *Fragmenti zaboravljene vjere*, shvatio je da će morati promijeniti naslov. (Bez obzira na to, kada su odlomci iz te knjige čitali u Londonu, uvijek se govorilo da su „iz

fragmenata“). On je i dalje radio na tekstu, kada je u rujnu 1939. godine počeo Drugi svjetski rat; čak i u tom slučaju mora izgledati kao obična žrtva to što se on tokom života nije bavio objavljivanjem svog plodnog rada. Zapravo, poslije tri godine rada s Gurđijevim, Uspenski je objavio samo one knjige koje je napisao ranije: *Neobičan život Ivana Osokina*, *Novi model Svemira*, i baš ništa od onoga što se odnosilo na Sistem. Sve tri knjige o Sistemu i Radu objavila je žena Uspenskog tek poslije njegove smrti – *Psihologija moguće evolucije čovječanstva*, *U potrazi za čudesnim: Fragmenti nepoznatog učenja* i *Četvrti put*.

Poslije nedjelje kada se susreo s Gurđijevim u Moskvi Uspenski se trebao vratiti svom poslu u Peterburgu i već je bila jesen kada je Gurđijev stigao u Peterburg. Uspenski je predstavio Gurđijeva svojim grupama, i u Peterburgu je počelo predstavljanje Sistema i praktično izučavanje metoda razvoja koje je trajalo gotovo cijele tri godine tokom rada i revolucije. Uspenski je neobično jasno opažao suvremenu situaciju pošto je uzimao u obzir ne samo ono značenje koje su događaji imali u prošlosti, već i ono koje će imati u budućnosti. Povijest, govorio je on, nije samo povijest prošlosti, već je, isto tako, i povijest budućnosti. U veljači 1917. godine on je govorio Gurđijevu o opravdanosti odlaska iz Rusije i o tome da treba sačekati kraj rata u nekoj neutralnoj zemlji, ali kao odgovor nije dobio ništa određeno, od čega bi mogao krenuti u svojim postupcima. To je dakle, zapravo, bio posljednji dolazak Gurđijeva u Peterburg pošto su se revolucija i odlazak s prijestolja Nikolaja Drugog dogodili mjesec dana kasnije. „Ožujak 1917. godine je kraj ruske povijesti“, zabilježio je Uspenski. Pred revoluciju Gurđijev je otputovao iz Moskve na Kavkaz, ali je zamolio Uspenskog da nastavi rad u grupama u Peterburgu do Uskrsa, kada će se, kako je obećao, on vratiti. Nedjelju dana poslije Uskrsa stigao je telegram da će Gurđijev doći u svibnju. Taj, za Uspenskog najteži period završio je lipanjskim telegramom iz Aleksandropola (danas Gjumri, op. p): „Ako se želite odmoriti, dođite kod mene.“

Odmor je potrajao samo dvije nedjelje. Posljednjih šest nedjelja ljeta 1917. provedeno je u Jesentukama (*rus. Ессентуки* – grad u Rusiji u Stavropoljskom kraju, vanjsko mjesto s ljekovitim vodama), gdje je Gurđijev izveo plan cjelokupnog rada grupe, u kojoj je trebalo biti samo dvanaest ljudi, kao što je to opisano u sedamnaestom poglavlju knjige *U potrazi za čudesnim*. Sve se iznenada promijenilo kada je Gurđijev objasnio da se grupa raspušta i da se prekida svaki rad; Uspenski priznaje da se njegova vjera u Gurđijeva počela kolebati upravo od tog trenutka. Poslije nekoliko mjeseci, u veljači 1918. godine, svim članovima moskovske i peterburške grupe Gurđijev je poslao cirkularno pismo s potpisom Uspenskog, kojim ih poziva da dođu zajedno sa sebi bliskim ljudima u Jesentuke zbog rada s Gurđijevim. Došlo je oko četrdeset ljudi. Uspenski je već vidio da je u prirodi i pravcu rada Gurđijeva došlo do promjene i da, ako ostane s njim, neće ići u onom pravcu koji je postojao na početku. Prije susreta s Gurđijevim, Uspenski je znao prilično o principima i pravilima ezoterijskih škola, i bilo mu je jasno da kada učenik nije usuglašen sa svojim „guruom“ preostaje mu samo jedan izlaz – da ode. Uspenski je iznajmio zasebnu kuću u Jesentukama i nastavio je raditi na svojim knjigama. Uspenski nikada nije bio čovjek koji govori bez neke potrebe, te ostalima nije objasnio svoj postupak. Međutim, dvadeset godina kasnije, poslije upornog zapitkivanja na jednom od susreta u njegovim grupama u Londonu, on je objasnio razlog svog rastanka s Gurđijevim: „Kada sam sreo Gurđijeva počeo sam raditi s njim na osnovu određenih principa koje sam mogao da shvatim i prihvatim. On je rekao: „Prvo, ne treba ničemu da vjerujete, a drugo – ne trebate raditi ništa od onoga što ne razumijete.“

Zato sam ga prihvatio. Poslije dvije ili tri godine uvidio sam da je pošao protiv tih principa. On je zahtijevao da ljudi prihvaćaju ono čemu ne vjeruju i da čine ono što ne razumiju. Zašto se to dogodilo – ne mogu ponuditi ni jednu teoriju.“ Gurđijev je oputovao iz Jesentuka s nekolicinom ljudi u kolovozu 1918. godine. Potom će Uspenski u knjizi *U potrazi za čudesnim* napisati:

„Riješio sam oputovati u Jesentuke, ali nisam želio krenuti prije Gurđijeva. U tom sam smislu imao čudan osjećaj. Želio sam sačekati do kraja, da učinim sve što je od mene zavisilo, kako bih kasnije mogao sebi reći kako nisam dopustio ni jednoj mogućnosti da mi promakne. Bilo mi je vrlo teško odreći se ideje o radu s Gurđijevim. Moram priznati da sam se osjećao vrlo glupo. Nisam oputovao u inozemstvo onda, kada je bilo moguće, kako bih mogao raditi s Gurđijevim, a ispalo je da sam se rastao s njim i ostao s boljševicima.“

Posljednjih deset stranica knjige *U potrazi za čudesnim* daje vrlo kratak pregled o tome kako je Uspenski započeo nezavisan rad prema onim smjernicama koje su imale peterburške grupe. U konstantinopolju 1920. godine mnoge su ljude privukla njegova predavanja, ali kada je poslije nekoliko mjeseci Iz Tiflisa stigao Gurđijev, Uspenski se i dalje nadao zajedničkom radu s njim i prepustio mu svoje grupe. Nastale su iste teškoće kakvih je bilo i u Jesentukama, i u kolovozu 1921. godine Uspenski je otišao u London, gdje je opet počeo samostalan posao. Gurđijev je stigao u London 1922. godine, poslije trećeg i četvrtog neuspješnog pokušaja da u Berlinu i Drezdenu osnuje *Institut za harmoničan razvoj čovjeka*. Uspenski ga je predstavio u svojim grupama i pomogao mu da prikupi novac za otvaranje svog instituta u Francuskoj. Tako je skupljena značajna suma novca i Gurđijev je mogao kupiti povijesni dvorac Prijere na Avonu, blizu Fontenbloa. Tu je 1922. godine otvorio svoj institut.

Uspenski je smatrao da je rad u Prijereu vrlo zanimljiv ali nije prihvatio poziv Gurđijeva da ode i živi tamo pošto nije razumio pravce rada i osjećao je elemente nestabilnosti u organizaciji Instituta. Ipak, on je bio u Prijeru onog dana kada je Gurđijev s nekolicinom učenika odlazio u Ameriku; što je Uspenskog vrlo podsjetilo na odlazak iz Jesentuka 1918. godine. Vrativši se u London, Uspenski je objasnio da će se od sada njegov rad odvijati apsolutno samostalno.

Zabilješke, sačinjene na susretima Uspenskog od 1921. do 1947. godine, čine osnovni dio rukopisa koji su poklonjeni biblioteci sveučilišta Yale (*eng. Yale University*). *Četvrti put* čine

doslovno prenijeti odlomci tih rukopisa, ali potrebno je još nekoliko tomova da bi se one obuhvatile u potpunosti, čak i bez obzira na to što je izvjestan broj stranica izgubljen otkad je ova knjiga objavljena 1957. godine.

Uspenski nikome nije dopuštao postavljanje pitanje o Gurđijevu, osim ako ona nisu bila neophodna za razumijevanje prirode škole i četvrtog puta – njegovih principa, pravila, metoda i podrijetla. Sljedeći se razgovor odigrao na susretu 4. studenoga 1937. godine.

Uspenski: Gurđijev mi je dao mnogo novih ideja, za koje nisam znao, i dao mi je sistem, koji ranije nisam poznao. Znao sam o školama zato što sam putovao i tražio ih 10 godina. On je imao neobičan i potpuno novi sistem. Neki njegovi fragmenti mogu se ponegdje naći, ali oni nisu povezani i spojeni, kao u Sistemu. A neke stvari, posebno one koje se odnose na psihološku stranu, bile su potpuno otkrivenje. I u raznim drugim pravcima također. Za mene je to bio značajan dokaz da taj sistem nije nešto što čovjek može da sretne svaki dan. Već sam se stigao upoznati s prilično puno škola te mogu o tome suditi.

Pitanje: Nikada niste pitali Gurđijeva o podrijetlu sistema?

Uspenski: Svi smo ga pitali po 10 puta dnevno i svaki put smo dobivali različite odgovore.

Pitanje: Da li ste pitali Gurđijeva zašto je davao različite odgovore?

Uspenski: Da.

Pitanje: Što vam je odgovorio?

Uspenski: Odgovorio je da nikada nije davao različite odgovore.

Pitanje: Da li ste nekada zažalili što se uopće sreli Gurđijeva?

Uspenski: Nikada. Zašto bih? Vrlo mnogo sam od njega dobio. Uvijek sebi odajem priznanje što sam ga poslije prvog susreta pitao kada ga mogu vidjeti ponovno. Da ga nisam pitao, ne bih sada ovdje sjedio.

Pitanje: Ali vi ste napisali dvije izvanredne knjige.

Uspenski: To su bile samo knjige. Ja sam želio više. Želio sam nešto za sebe.

Pitanje: Odakle potiču škole od kojih je potekla škola Gurđijeva?

Uspenski: Jasno je da je to odnekud iz centralne Azije. Ali što je tamo bilo, ja ne znam. Gurđijev je dao nekoliko opisa, i jedan od njih je bio vrlo zanimljiv i moguć. Trebate razumjeti situaciju: poslije Revolucije nestala je mogućnost da se otputuje u tu zemlju. Kada bi život bio normalan, ja bih otišao tamo i pokušao pronaći tu školu, ali zbog onoga što se tamo dogodilo, nije bilo nikakve šanse da se tamo ode. A možda je sada sve to nestalo. Jedna od škola, koju je on opisao, bila je pored Kašgara (*eng. Kashgar*) u kineskom Turkestanu. Ali u međuvremenu je tamo bio rat i možda sada od škole nije ostalo ništa, ako je uopće i bilo škole.

Uspenski je jednom rekao da je ustanovio da ima u rukama početke škole, ali da, reklo bi se, on sam nije tražio takvu odgovornost. On je ljudima koji su željeli doći na njegove susrete govorio da nema garancija da će pronaći ono što traže i da će dobiti očekivane rezultate. On je sve upozoravao da je četvrti put popločan s velikim opasnostima i rizikom zato što ovaj sistem ostavlja čovjeku mnogo slobode. Svijest i volja ne mogu biti stvoreni u sistemu ograničenja.

U retrospektivi, dug period od 1924. do 1934. godine, kada Uspenski nije dopuštao radu da se razvija, bio je povezan, može biti, s njegovim shvaćanjem principa školskog rada, od kojih se jedan sastoji u tome da se obučni znatan broj ljudi koji bi mogli preuzeti na sebe dio odgovornosti za novajlije, čiji se broj neprestano povećavao. Kada je 1934. počelo širenje, Uspenski je napisao niz uvodnih predavanja, koja su se mogla čitati u novim grupama. Zahvaljujući klasičnoj disciplini pitanja i odgovora, pridošlice su mogle da otkriju relativnost svog razumijevanja i to kako se ono može proširiti ako se slijede predložena uputstva.

Novajlije su unaprijed upozoravane na uvjete koje će morati prihvatiti: o onome što čuju ne trebaju pričati svojim rođacima ili prijateljima, učenje se neće naplaćivati, najmanje pet

predavanja je potrebno da čovjek zaključi želi li nastaviti ili ne. Soba, u kojoj su se okupljale grupe, mogla je primiti oko pedeset ljudi, i to je stvaralo osjećanje zajedničkog truda, koje je bilo neobično za ljude koji se međusobno nisu poznavali. Postojalo e i dodatno osjećanje bliskosti sa Uspenskim. Po svojoj prilici, najznačajnije na svakom susretu bila je neočekivana novina onoga što bi čovjek čuo, bez obzira na to koliko dugo je tamo dolazio.

Pitanja su mogla da obuhvate cjelokupno područje ljudskih znanja i interesiranja, a onaj koji pita mogao je da bude izuzetno dobro informiran o predmetu svog pitanja, međutim, odgovor Uspenskog uvijek je sadržavao nešto novo.

Proširivanje rada nije bilo povezano s novim zahtjevima; ono je osiguralo nastanak velikog broja mogućnosti i doprinijelo je poboljšanju organizacije. Godine 1935, na 20 milja od Londona kupljeni su kuća i farma: tu su se nastanili neki od starih učenika Uspenskog, a krajem nedjelje, tokom vikenda, stvorili bi se i uvjeti za praktičan rad grupe od sto ljudi. U Londonu je 1938. godine nađena jedna veća kuća; u kući se nalazila radionica u kojoj se moglo smjestiti 300 ljudi. Kupovina ove kuće je omogućila osnivanje Povijesno – psihološkog društva, što je radu dalo vanjsku formu, a vratima – bakrenu pločicu. Statut, ciljevi i organizacija društva, koje je sročio Uspenski, predstavljaju vrlo zanimljiv dokument. U jednoj verziji Fragmenta 1926. godine, on je napisao:

„Sistem čeka svoje radnike. U njemu nema takve misli i tvrdnje koji ne bi zahtijevali ili dopuštali daljnji razvoj i usavršavanje. Ali na putu obučavanja ljudi za ovaj posao postoje velike teškoće, pošto je uobičajeno intelektualno izučavanje sistema sasvim nedovoljno, i vrlo malo ljudi od onih koji su sposobni da rade po danoj metodi, pristaje da radi po tim metodama učenja. Kroz dvanaest godina, razvijajući i pismeno izlažući „Ciljeve“ Povijesno – psihološkog društva, Uspenski je ukazao na put koji treba slijediti u sistemu:

- 1) Izučavanje problema evolucije čovjeka, a posebno ideje psihološke transformacije.

- 2) Izučavanje psiholoških škola u različitim povijesnim periodima i u različitim zemljama; izučavanje njihovog utjecaja na moralni i intelektualni razvoj čovječanstva.
- 3) Praktično istraživanje metoda samoizučavanja i samorazvijanja u skladu s prilikama i metodama psiholoških škola.
- 4) Istraživački rad i izučavanje povijesti religija, filozofije, znanosti i umjetnosti u cilju utvrđivanja njihovog zajedničkog podrijetla, kada ono može biti otkriveno, i različitih psiholoških nivoa u svakom od njih.

Nova zgrada u Londonu omogućila je da se pristupi novim oblicima rada, od kojih će biti posebno istaknut samo jedan, pošto se Uspenski više od dvadeset godina nadao da će uspjeti osnovati vlastito izdavaštvo. Jedan od učenika, po zanimanju grafičar–tiskar, postavio je presu u podrumu te zgrade. Tu je urađen prijelom, tisak i koričenje *Šest predavanja iz psihologije*, kao prvog izdanja Povijesno – psihološkog društva. Iako je ukoričeno 50 kompleta predavanja, poslije određenog broja godina, grafičar-tiskar je napisao bibliotekaru sveučilišta Yale da je Uspenski pustio u opticaj samo pet kopija i uzeo nazad tri, a da su gotovo svi ostali primjeri propali tijekom drugog svjetskog rata.

Kao jedan od znakova porasta aktivnosti od travnja 1938. do početka rata, u rujnu 1939. godine, može poslužiti broj svezaka zabilježenih susreta; 13 svezaka tokom tih šesnaest mjeseci, a za preostalih dvadeset pet godina, od 1922. do 1947. – samo 21 svezak. Ograničenja, koja je donio rat, učinila su nemogućim nastavak rada u engleskoj; postojala je, kako građanska, tako i vojna obveza, normiranje svih vrsta hrane i energije, zamračivanje (kako bi se izbjegle lake noćne mete za neprijateljsko zrakoplovstvo). Ljetnikovac u Lajnu (*eng. Lynn*) postao je utočište za određeni broj ljudi, dok je Uspenski čekao, procjenjujući pretpostavljenu dužinu i stupanj rasplamsavanja rata. Poslije poraza Europe od strane Njemačke, on je shvatio da će rat biti dug i riješio je krenuti u SAD, gdje je imao puno prijatelja. Uspenski je o takvom koraku razmišljao još 1992. godine.

Uspenski je održavao susrete u New Yorku od 1941. do 1946. godine (na njih je dolazilo vrlo mnogo ljudi). Imao je na raspolaganju imanje Franklin Farms – veliku kuću i zemlju u New Jerseyu. Tu je madam Uspenski organizirala praktičan rad, nalik na onaj koji je vodila u malom mjestu Lajn u Engleskoj, a Uspenski je mogao nastaviti pisati i držati predavanja.

Iako je nekoliko članova londonske grupe došlo u Ameriku tokom rata, bilo je onih koji su stizali poslije rata. Uspenski nije mislio da je prekinuo svoje obaveze prema svojim sljedbenicima u engleskoj. Osjećao je da oni sada trebaju biti „oslobođeni“ od sistema, kako bi vlastitim putem krenuli u traganja za istinom. Mada je bio vrlo bolestan, on se vratio u Englesku početkom 1947. godine. Vrijeme je bilo užasno hladno, i sve je i dalje bilo normirano i davano u vrlo ograničenim količinama, a zgradu u Londonu rekviriralo je Ministarstvo pomorstva. Bez obzira na to, s velikim teškoćama, onima, koji su tako silno čekali njegov povratak, pošlo je za rukom da mu omoguće da održi šest predavanja u velikoj dvorani u koju je moglo stati više od 300 ljudi. Malobrojni, ako je uopće itko od članova onih predratnih grupa shvaćalo rad u onom obliku, koji su oni znali, ne može se nastaviti bez samog Uspenskog, bili su loše pripremljeni kako bi svojim rekli da su slobodni slijediti svoj cilj i idu bilo kojim izabranim ili samostalnim putem. Ipak, morala se prihvatiti odluka Uspenskog onoliko hrabro, koliko god je to bilo moguće.

Značaj života Uspenskog, njegovog podučavanja sistemu, značaj organizacije rada jest – tajna, koju običan um ne može pojmiti. Jasno je da se, kako je on govorio, sistem ne može naučiti prema knjigama i da je neophodna škola; a škola zavisi od učitelja, čiji je nivo bića, znanja i razumijevanja različit od bića, znanja i razumijevanja učenika. Uspenski je govorio da se njegov sistem razlikuje od svih drugih sistema time što je učio nivou bića i sve se na tome gradilo. Ideju nivoa bića izrazio je sufijski pjesnik Đalaludin Rumi u trinaesto stoljeću: Umriješ kao kamen i postadoh biljka. Umriješ kao biljka i postadoh životinja. Umriješ kao životinja i postadoh čovjek. Čega da se plašim? Zar me je umanjilo umiranje? Još jednom ću umrijeti

kao čovjek da bih uzletio sa svetim anđelima. Ali čak i kao anđeo morat ću umrijeti. Sve, osim Boga, umire. Prinjevši dušu anđela, postat ću ono što još nikada ne pojmi ljudski um.

Uspenskog su često pitali, ne bi li bilo korisno za čovječanstvo da se ideje škole daju za opću upotrebu, što bi moglo bi moglo pomoći i samoj školi; jednom prilikom (na susretu 4. listopada 1937. godine), on je odgovorio ovako:

„To će se samo dogoditi. Mi o tome ne trebamo brinuti. Ideje će se proširiti, možda za našeg života, a možda kasnije. Većina tih ideja ući će u znanost i filozofski jezik, ali ući će u nepravilnom obliku. Neće biti pravilnog razgraničenja između „raditi“ i „događati se“, i puno misli iz običnog mišljenja bit će pomiješano s tim idejama; tako da to neće biti one ideje koje mi sada znamo, nepromijenjene će ostati samo riječi. Ako to ne razumijete, izgubit ćete se na tom putu.“

Ideja „velikog povratka“ kao koncepcija potiče od Uspenskog, koji je uvijek naglašavao da ta ideja nije bila dio sistema, mada mu nije proturječna. Poslije pregleda onog što je Uspenski napisao može se zaključiti da je za njega „povratak“ bio činjenica. Kao u „Čudnovatom životu Ivana Osokina“ i u Rumijevoj pjesmi, da bi se izbjegao povratak, potrebna je žrtva. Možda je on žrtvovao rad svog života – to je bio unutarnji smisao.

SADRŽAJ

Predavanja iz kozmologije	5
PRVO PREDAVANJE	
Čovjek i svemir	7
DRUGO PREDAVANJE	
Zrak stvaranja	22
TREĆE PREDAVANJE	
Zakon sedmice	36
ČETVRTO PREDAVANJE	
Tri oktave zračenja i tablica vodika	57
PETO PREDAVANJE	
Dijagram hrane	71
ŠESTO PREDAVANJE	
Dva impulsa	83
PRILOG	97
BILJEŠKA O PISCU	107